

Jurnalul Oficial al Uniunii Europene

C 242



Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 58

23 iulie 2015

Cuprins

I Rezoluții, recomandări și avize

AVIZE

Comitetul Economic și Social European

a 504-a sesiune plenară a CESE, din 21 și 22 ianuarie 2015

2015/C 242/01	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Contribuția societății civile la revizuirea strategiei UE privind Asia Centrală (aviz exploratoriu).	1
2015/C 242/02	Avizul Comitetului Economic și Social European privind integrarea femeilor migrante pe piața forței de muncă (aviz din proprie inițiativă).	9
2015/C 242/03	Avizul Comitetului Economic și Social European privind acapararea terenurilor – un semnal de alarmă pentru Europa și o amenințare iminentă la adresa agriculturii familiale (aviz din proprie inițiativă). . .	15
2015/C 242/04	Avizul Comitetului Economic și Social European privind situația de după expirarea sistemului de cote pentru lapte în 2015 (aviz din proprie inițiativă).	24
2015/C 242/05	Avizul Comitetului Economic și Social European privind hipersensibilitatea electromagnetică (aviz din proprie inițiativă).	31
2015/C 242/06	Avizul Comitetului Economic și Social European privind situația organizațiilor societății civile din Turcia și condițiile de funcționare ale acestora	34

III Acte pregătitoare

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

a 504-a sesiune plenară a CESE, din 21 și 22 ianuarie 2015

2015/C 242/07	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare, în ceea ce privește farmacovigilența medicamentelor de uz uman, a Regulamentului (CE) nr. 726/2004 de stabilire a procedurilor comunitare privind autorizarea și supravegherea medicamentelor de uz uman și veterinar și de instituire a unei Agenții Europene pentru Medicamente [COM(2014) 557 final – 2014/0256 (COD)]	39
---------------	--	----

RO

2015/C 242/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Al șaselea raport privind coeziunea economică, socială și teritorială: investițiile pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică [COM(2014) 473 final].	43
2015/C 242/09	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei privind sistemele de sănătate eficiente, accesibile și reziliente [COM(2014) 215 final].	48
2015/C 242/10	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind fabricarea, introducerea pe piață și utilizarea furajelor medicamentate și de abrogare a Directivei 90/167/CEE a Consiliului [COM(2014) 556 final – 2014/0255 (COD)] și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind medicamentele de uz veterinar [COM(2014) 558 final – 2014/0257 (COD)]	54
2015/C 242/11	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Către o economie de succes bazată pe date [COM(2014) 442 final].	61
2015/C 242/12	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind măsurile pe care Uniunea le poate adopta în ceea ce privește efectul combinat al măsurilor antidumping sau antisubvenții și al măsurilor de salvagardare (text codificat) [COM (2014) 318 final – 2014/0164 (COD)]	66

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 504-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 21 ȘI 22 IANUARIE 2015

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Contribuția societății civile la revizuirea strategiei UE privind Asia Centrală

(aviz exploratoriu)

(2015/C 242/01)

Raportor: dl Jonathan PEEL

Raportor: dl Dumitru FORNEA

Prin scrisoarea sa din 25 septembrie 2014, dl Rihards KOZLOVSKIS, ministru interimar al Afacerilor Externe, ministru de interne al Republicii Letonia, a solicitat Comitetului Economic și Social European să elaboreze un aviz exploratoriu cu privire la

Contribuția societății civile la revizuirea strategiei UE privind Asia Centrală.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 17 decembrie 2014.

În cea de-a 504-a sesiune plenară, care a avut loc la 21 și 22 ianuarie 2015 (ședința din 21 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 180 de voturi pentru, 2 voturi împotrivă și 18 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul salută cu căldură solicitarea viitoarei Președinții letone a UE referitoare la elaborarea unui aviz exploratoriu privind apropiata revizuire bienală a strategiei UE pentru un nou parteneriat cu Asia Centrală ⁽¹⁾ și, în special, propunerea Președinției de aprofundare a relațiilor UE cu cele cinci țări ale Asiei Centrale ⁽²⁾ în sensul unui parteneriat eficace, cea ce reprezintă una dintre principalele sale priorități în materie de politică externă.

1.1.1. Procedând astfel, Comitetul dorește să atragă din nou atenția asupra concluziilor și recomandărilor formulate în 2011, în avizul său privind Asia Centrală ⁽³⁾, care își mențin valabilitatea.

⁽¹⁾ Uniunea Europeană și Asia Centrală: o strategie pentru un nou parteneriat, Consiliul QC-79.07.222.29C, octombrie 2007.

⁽²⁾ Kazahstan, Kârgâzstan, Tadjikistan, Turkmenistan și Uzbekistan.

⁽³⁾ CESE 1010/2011 2011 (JO C 248, 25.8.2011, p. 49).

1.2. Comitetul ia notă de concluziile Consiliului, adoptate în cursul revizuirii anterioare, conform cărora Strategia UE și-a dovedit calitățile și rămâne valabilă ⁽⁴⁾. Toate încercările UE de a-și aprofunda relațiile cu cele cinci țări ale Asiei Centrale trebuie să-și mențină caracterul pragmatic și să se adapteze la evoluția situației politice, economice și sociale din regiune, luând totodată în considerare valorile și principiile esențiale ale drepturilor omului și dând dovadă de suficientă flexibilitate, când se poate, pentru a facilita dezvoltarea unor relații reciproc avantajoase.

1.2.1. În primul rând, nici nu mai este nevoie să i se reamintească Uniunii că, spre deosebire de situația din Europa, între aceste țări nu există o reală afinitate, ele trebuind abordate separat și că orice aprofundare sau extindere a implicării UE în această zonă va afecta relațiile cu Rusia în sens mai larg. UE trebuie să ia în considerare structurile de putere existente în regiune, rezervându-și totodată dreptul de a acționa independent. Având în vedere că aceste cinci țări au făcut parte din Uniunea Sovietică, Rusia consideră că ele fac parte, precum Ucraina, din sfera sa de influență. Prin urmare, este esențial pentru această revizuire să se facă schimb de informații privind toate aspectele referitoare la poziția UE față de Rusia și la relațiile sale cu Rusia.

1.3. Comitetul constată că poziția geografică strategică a Asiei Centrale a crescut în importanță începând din 2011, mai ales în contextul crizei din Ucraina. De asemenea, el observă că implicarea Chinei în regiune crește exponențial. În consecință, regiunea este importantă pentru relațiile UE-China și oferă o oportunitate-cheie de a consolida parteneriatul strategic UE-China, în special prin intensificarea cooperării în domeniul energiei și transporturilor. Recomandăm examinarea aprofundată a acestui aspect.

1.3.1. Strategia de parteneriat recunoaște energia și transportul ca domenii prioritare. Comitetul își reiterează recomandarea din 2011 referitoare la faptul că viabilitatea legăturilor UE cu importante rezerve potențiale de energie din Asia Centrală trebuie să se bazeze pe considerente practice și economice. UE are toate motivele să participe la dezvoltarea sectorului energetic din aceste țări, în principal pentru că rezervele lor oferă Europei surse de energie suplimentare și complementare (dar nu alternative), deși furnizarea acestora se lovește de o serie de probleme de tranzit și de transport. Cu toate acestea, este important să se evite orice posibilă neînțelegere cu China, în contextul interesului comun de a crește aprovizionarea cu energie din Asia Centrală.

1.3.2. Comitetul recomandă cu fermitate valorificarea experienței considerabile a UE în consolidarea cooperării cu scopul îmbunătățirii eficienței energetice și al dezvoltării de surse regenerabile de energie, dat fiind că există un semnificativ potențial neexploatat în regiune; largirea cooperării regionale cu EITI ⁽⁵⁾ este, de asemenea, un obiectiv-cheie.

1.3.3. Comitetul își reiterează, de asemenea, recomandarea din 2011, potrivit căreia coridoarele de transport propuse ale UE și Chinei trebuie pe deplin armonizate, în primul rând, când este posibil, la nivelul infrastructurii feroviare. De asemenea, el recomandă un efort sporit din partea Comisiei interguvernamentale pentru coridorul de transport Europa-Caucaz-Asia (Intergovernmental Commission for the Europe-Caucasus-Asia transport corridor – CIG TRACECA) ⁽⁶⁾, pentru a accelera dezvoltarea unui lanț de infrastructuri durabile, care să asigure căi de transport multimodal (în special infrastructură feroviară și rutieră) prin legarea acestui coridor cu rețeaua transeuropeană de transport (TEN).

1.4. Totuși, UE nu va câștiga sprijinul public în Asia Centrală numai prin urmărirea unor obiective economice. Strategia de parteneriat pune, de asemenea, accent pe drepturile omului, statul de drept, buna guvernare și democratizare. Aceasta trebuie să încurajeze consolidarea încrederii în cadrul structurilor de putere existente. Regiunea se confruntă în continuare cu o situație dificilă din cauza tranziției dureroase de la centralizare la economia de piață la nivel național, împiedicată de perioade de turbulență cu caracter endemic, de natură etnică, ecologică și economică.

1.4.1. Strategia de parteneriat subliniază, în special, capacitatea UE de a oferi „experiență în integrarea regională care să conducă la stabilitatea politică și prosperitate”, referindu-se, în mod specific, la statele membre care au aderat la UE în 2004 sau mai târziu. Prin urmare, Comitetul îndeamnă cu fermitate Președinția letonă să încurajeze statele membre să își împărtășească experiențele în realizarea tranziției de la economia centralizată, în dezvoltarea e-guvernantei [și, în special, a unui „drum virtual al mătăsii” (*e-silk-highway*)] și a altor domenii de sprijin care ar putea oferi valoare adăugată, în special dacă se asociază cu eforturile de consolidare a statului de drept.

⁽⁴⁾ A se vedea comunicatul de presă referitor la concluziile Consiliului privind Asia Centrală, iunie 2012.

⁽⁵⁾ Inițiativa privind transparența în industriile extractive.

⁽⁶⁾ <http://www.traceca-org.org/en/traceca/>

1.4.2. De asemenea, sunt importante în acest context recomandările formulate în avizul Comitetului pe tema „Schimbări durabile în societățile aflate în tranziție” ⁽⁷⁾. În plus, trebuie subliniat că întreprinderile și sindicatele, atât separat, cât și în calitate de parteneri sociali, au, de asemenea, de jucat un rol esențial, folosindu-și legăturile existente și încurajând guvernele din Asia Centrală să recunoască pe deplin rolul pozitiv jucat de societatea civilă. Pentru a promova acest lucru și pentru a încuraja investițiile recomandăm ca o delegație a CESE să viziteze Asia Centrală cu prima ocazie.

1.4.3. Comitetul este deosebit de îngrijorat de faptul că rolul Reprezentantului Special al Uniunii Europene nu a fost reînnoit și recomandă insistent ca acest post să fie reînființat cât mai curând posibil.

1.5. Tineretul și educația sunt extrem de importante. Comitetul salută programul UE Erasmus+ revizuit, de mare succes, care ajută la dezvoltarea relațiilor și mobilității la nivelul învățământului universitar și care trebuie însoțite de măsuri de facilitare a acordării vizelor și de scutiri de taxe pentru cei mai merituoși studenți din regiune.

1.5.1. Jumătate din populația Asiei Centrale are vârsta sub 25 de ani. Învățământul secundar este, prin urmare, cel puțin la fel de important ca cel superior. Comitetul îndeamnă UE să își sporească activitatea și sprijinul în acest sector, în principal prin furnizarea de manuale (în cazul în care există un deficit la nivel secundar) și prin acțiuni mai largi de informare în limbile locale. De asemenea, ar trebui avute în vedere o susținere mai mare acordată profesorilor, poate în cadrul programului mai larg de dezvoltare rurală, precum și o mobilizarea mai largă în sensul implicării părinților. Creșterea nivelului general al educației ar trebui să contribuie, de asemenea, la diminuarea a eventualelor manifestări de radicalism în rândul tinerilor.

1.5.2. De asemenea, Comitetul recomandă, pe de o parte, să se pună un mai mare accent pe sprijinirea predării științelor în Asia Centrală, unde, istoric vorbind, acest lucru a fost important și unde au existat legături în special cu statele baltice și, pe de altă parte, să se asigure o prezență mai solidă a mijloacelor de comunicare în masă în regiune, prin rețelele europene de televiziune și de radio, cum ar fi Euronews sau Euranet, cu programe în limbile locale.

1.6. Totuși, Comitetul este ferm convins că drepturile omului pot fi cel mai bine afirmate prin dezvoltarea și promovarea de contacte cu societatea civilă și prin consolidarea capacității sale de a se transforma într-un interlocutor eficace al guvernelor acestor țări, precum și prin consolidarea statului de drept și a unui sistem judiciar independent.

1.6.1. Încurajarea unui serviciu public nepartizan și a creșterii rolului societății civile locale rămâne crucială în continuare, dat fiind faptul că nu prea există o reală tradiție în aceste domenii. Angajarea UE înseși într-o relație mai largă și mai aprofundată cu societatea civilă locală, în cadrul dialogului privind drepturile omului este esențială și trebuie consolidată, în principal, printr-o utilizare sporită a internetului și a paginilor web pertinente.

1.6.2. Unul dintre primele rezultate ale Strategiei UE privind Asia Centrală în 2007 a fost lansarea procesului UE de dialog privind drepturile omului. În medie, s-au efectuat aproximativ șase runde de dialog de acest tip cu fiecare țară. Deși Comitetul salută călduros reuniunile de la Bruxelles ale SEAE destinate organizațiilor societății civile (OSC), el solicită totuși o creștere semnificativă a întâlnirilor la fața locului cu organizațiile societății civile din Asia Centrală. Aceste întâlniri par să se fi organizat doar ad-hoc, și, în cele mai multe cazuri, doar înaintea dialogului, și nu acoperă întotdeauna problemele pe care OSC-urile le consideră cele mai importante.

1.6.3. Comitetul regretă că rolul formelor de comunitate tradiționale, mai rurale, *ashar/hashar* sau al asociațiilor de sprijin reciproc, care sunt adânc înrădăcinate atât în zonele cu populație nomadă, cât și în cele cu populație stabilă ale Asiei Centrale, a fost, până în prezent, în mare măsură trecut cu vederea de către UE, care pare să ofere finanțare numai ONG-urilor consacrate, profesioniste. Și această lacună trebuie urgent remediată.

⁽⁷⁾ JO C 67, 6.3.2014, p. 6.

1.7. În cadrul prezentului aviz, Comitetul nu dispune de spațiu suficient pentru a face observații cu privire la numeroasele domenii specifice acoperite de strategia de parteneriat, dar durabilitatea mediului și siguranța aprovizionării cu apă rămân aspecte esențiale. Comitetul recomandă să se pună un accent mai puternic pe eficiența energetică, securitatea și siguranța alimentară, dar, mai presus de toate, pe utilizarea eficientă a apei și, totodată, să se depună eforturi mai intense pentru reducerea risipei de apă, care atinge cote extrem de ridicate. Apa este un produs de bază în regiune și ar trebui să stea la baza oricărui sprijin pe care UE este în măsură să îl acorde agriculturii locale.

1.7.1. Comitetul își reafirmă recomandările formulate în 2011 privind chestiuni strâns legate, dar dificile, precum securitatea alimentară și siguranța aprovizionării cu apă și energie. O dată în plus, el îndeamnă UE să joace un rol mai semnificativ în încurajarea celor cinci state să concluzeze pentru a aborda aceste probleme în mod global, dată fiind, în special, experiența practică pe care UE a dobândit-o deja în a-i ajuta pe alții în acest domeniu, și să încurajeze dezvoltarea schimburilor comerciale în materie de produse agroalimentare.

2. Context

2.1. Viitoarea Președinție letonă a UE consideră aprofundarea relațiilor UE cu cele cinci țări din Asia Centrală ca fiind una dintre principalele sale priorități în materie de politică externă. La începutul anului 2015, vor fi adoptate concluziile Consiliului, ca urmare a revizuirii bienale de către SEAE a Strategiei UE privind Asia Centrală. Comitetului i s-a solicitat, în special, să acopere problemele-cheie care rezultă din actuala situație geopolitică și strategică, în special privind temele pe care există un potențial clar pentru dezvoltarea unui parteneriat real între UE și țările din Asia Centrală.

2.1.1. Printre aceste teme se numără: securitatea; educația; energia; transporturile; problemele de mediu, inclusiv dezvoltarea rurală; aspectele mai largi ale dezvoltării durabile, precum și mediul de afaceri, inclusiv IMM-urile, comerțul și investițiile.

2.1.2. Nu este necesar să fie reluate în prezentul document multe dintre detaliile privind contextul prezentate în avizul din 2011. Cu toate acestea, este important să se reamintească faptul că, deși cele cinci țări acoperă o arie foarte mare, populația totală, în 2013, era de doar aproximativ 66 de milioane de locuitori. Aceste state relativ noi sunt încă în formare. Independente abia din 1991, după colapsul Uniunii Sovietice, niciunul dintre aceste state nu a cunoscut o mișcare preliminară de eliberare națională. Cele mai multe au relații tensionate cu vecinii lor, mai ales din cauza frontierelor, care, deseori, nu prea au legătură cu granițele etnice, fapt ce poate genera manifestări de violență. Există vagi urme ale sentimentului de coeziune, dar acestea se pot constitui într-un factor negativ, întrucât aduc aminte de perioada sovietică. Alte provocări dificile care mai sunt de înfruntat se datorează tranziției dureroase către economiile de piață naționale. Nici mentalitatea elitei aflate la putere nu s-a schimbat prea mult. Vechile structuri administrative ale nomenclaturii sovietice s-au transformat în birocrății oligarhice, de clan sau de familie.

2.1.3. Totodată, cele cinci țări se află în stadii de dezvoltare extrem de diferite. Kazahstanul se afirmă ca un actor-cheie în regiune, ale cărui relații cu UE progresează puternic. Kârgâzstanul și Tadjikistanul sunt mult mai sărace, dar sunt relativ deschise, societatea civilă fiind implicată într-o oarecare măsură. Relația UE-Uzbekistan este, de asemenea, în creștere, Turkmenistanul însă rămâne țara cea mai închisă din regiune, fără o societate civilă independentă în mod real.

3. Punct de răscruce strategic

3.1. În ciuda cadrului inospitalier în care evoluează, importanța Asiei Centrale, ca răscruce strategică, a crescut din 2011 până în prezent. Poziția sa, de asemenea, face ca regiunea să fie extrem de dependentă de țările vecine pentru rutele de transport care asigură accesul la piețele internaționale.

3.1.1. Influența rusă este puternică și a căpătat încă și mai mare importanță la nivel regional și internațional ca urmare a crizei din Ucraina și încălcarea tratatelor internaționale de către Rusia. Președintele Rusiei este larg perceput ca fiind dornic să restabilească fostele sale sfere de influență. Acest lucru sporește îngrijorarea cu privire la o revenire la perioada Războiului Rece și la o creștere a amenințării potențiale nu numai la adresa altor țări ex-sovietice, dar și a unor interese mai largi. În plus, este important să nu fie subestimat rolul proeminent al puterii exercitate de Rusia nu prin mijloace coercitive, ci prin radio și televiziune, situație la care contribuie faptul că limba rusă este principalul mijloc de comunicare din regiune, precum și numărul mare de migranți din regiune care acum lucrează în Rusia.

3.1.2. În special, la nivel internațional atenția s-a concentrat tot mai mult pe energie (și resurse naturale), deși implicarea Chinei în regiune era deja foarte mare. În plus, perspectiva încheierii războiului din Afganistan și diminuarea implicării SUA ar putea încuraja islamismul militant și afirmarea așa-numitului stat islamic.

3.2. Mulți privesc Asia Centrală ca arena principală a renașterii rivalității chino-ruse, sub privirile UE în calitate de spectator. Criza financiară din 2008 a stimulat dezvoltarea Chinei în detrimentul Rusiei. Din punct de vedere energetic, celor două țări nu le-a fost ușor să dezvolte un parteneriat și, prin asumarea unui rol mai activ în Asia Centrală, China a pus efectiv la grea încercare poziția dominantă a Rusiei. Acest lucru ar putea fi suficient pentru a face ca Rusia să caute legături mai strânse cu UE, în ciuda actualelor tensiuni. La rândul său, China (ca și India) a păstrat în mod clar tăcerea cu privire la criza din Ucraina, mulți fiind cei care nu au aderat pe de-a-ntregul la reacția de îngrijorare a Europei.

3.2.1. China este, de asemenea, forța motrice din spatele Organizației de Cooperare de la Shanghai (SCO), care include Asia Centrală, Rusia și Iran. Inițial creată pentru a rezolva problemele de frontieră, această organizație a servit Chinei atât pentru propria promovare în relația cu noile state, cât și în creșterea influenței sale în Xinjiang, pe partea sa de graniță. Pentru Rusia, SCO a fost importantă pentru menținerea propriei influențe împotriva celei a Chinei, dar organizația oferă, de asemenea, un teren comun pentru a discuta probleme de securitate, inclusiv terorismul, extremismul și separatismului („cele trei forțe ale răului”).

3.2.2. Rolul tot mai important al Chinei în regiune a fost demonstrat în 2013, când președintele Xi și-a lansat inițiativa „Centura economică a Drumului Mătăsii”, susținută de un fond de 16,3 miliarde de dolari, consacrată stabilirii de relații mai strânse cu Europa, dar care implică, de asemenea, țările de trecere. Activitatea economică a Chinei în regiune a fost stimulată de nevoia sa de energie; aceasta a constat atât în construirea de drumuri și conducte, cu investiții masive în special în zăcămintele de gaze din Turkmenistan, poate chiar mai mult decât are această țară posibilitatea de a extrage în prezent, dar în acord cu rezervele sale uriașe. În timp ce agenția de știri a Rusiei „Novosti” raporta ⁽⁸⁾ că Rusia a oferit Tadjikistanului 6,7 milioane USD ca ajutor pentru restructurare rurală, un ministru tadjic declara pentru „Financial Times” că China va investi în acest obiectiv cel puțin 6 miliarde USD până în 2017 (aproape 70 % din PIB-ul Tadjikistanului în 2013, și de peste 40 de ori ISD-ul său anual ⁽⁹⁾).

3.2.3. Ca și în Africa, totuși, contribuția Chinei include importul masiv de forță de muncă chineză și competențe de inginerie civilă, ceea ce a generat o oarecare lipsă de popularitate, poate exacerbată în Tadjikistan de lipsa masivă a bărbaților tadjici plecați la muncă în Rusia.

3.3. La 1 ianuarie 2015, va fi înființată Uniunea Economică Eurasiatică, condusă de Rusia, care este produsul uniunii vamale precedente. Kazahstanul va face parte din aceasta, cel mai probabil și Kârgâzstanul, deși acest fapt poate genera probleme pentru comerțul său înfloritor ca intermediar pentru exporturile din China. Se poate ca și Tadjikistanul să se alăture, neavând altă alternativă, în principal pentru că 52 % din PIB-ul său este format din sumele de bani trimise acasă de către populația tadjică care lucrează în Rusia. Ca și în trecut, însă, atât Uzbekistanul, cât și Turkmenistanul se tem de refacerea legăturilor cu Rusia.

3.3.1. Totuși, Kazahstanul privește această uniune mai curând ca pe una mai degrabă economică decât politică și este preocupat să mențină un echilibru între diferitele interese internaționale exterioare. Kazahstanul este dornic să pună în aplicare cât mai curând posibil Acordul de parteneriat și cooperare consolidat cu UE, încheiat recent, și a participat la Reuniunea Asia – Europa (ASEM) ⁽¹⁰⁾, fiind prima țară prezentă din Asia Centrală. Este regretabil că cererea Kazahstanului de a adera la OMC nu a fost finalizată în cadrul reuniunii ministeriale a OMC din 2013, mulți dând vina pe întârzierile cauzate de marele său vecin eurasiatic.

3.4. Deși militantismul islamist este un fenomen minoritar (fervoarea religioasă a fost un factor major în războiul civil tadjic din anii '90), fiecare regim aplică politici de secularizare agresive, ceea ce este contraproductiv, având în vedere cererea tot mai mare de învățământ musulman, inclusiv din partea femeilor. Cea mai mare parte a populației este sunnită, iar luptători din această regiune au fost identificați în Siria. Iranul este interesat să stabilească legături mai strânse în această regiune, nu numai la nivelul infrastructurii de transport și energie (legarea de China), ci și în domeniul culturii și al limbii. Tadjicii și populația din zone semnificative ale Uzbekistanului (de exemplu, Samarkand, Buhara) vorbesc farsi. Turca fiind o altă limba locală importantă, Turcia are, și ea, interese majore în regiune.

⁽⁸⁾ 7 februarie 2014.

⁽⁹⁾ 22 octombrie 2014, citat în „The Diplomat” din 11 noiembrie 2014.

⁽¹⁰⁾ Un forum cheie pentru dialog și cooperare la nivel de șefi de stat și de guvern – 53 de membri în octombrie 2014.

4. Potențialul de dezvoltare a unui parteneriat mai puternic UE-Asia Centrală

4.1. Avizul Comitetului din 2011 constata că UE are de jucat un rol relativ nesemnificativ în regiune. UE a lansat propria strategie privind Asia Centrală în iulie 2007, care acum a ajuns la un nou termen al revizuirii periodice. Deși nivelul schimburilor comerciale este scăzut, UE este un partener comercial major în relația cu fiecare țară, în special cu Kazahstanul. În 2013, UE reprezenta 38 % din comerțul global kazah, reprezentând două treimi din exporturile sale (în special energie). Cu toate acestea, importurile totale ale UE din regiune au ajuns la doar 24,9 miliarde EUR și exporturile la 10,6 miliarde EUR, respectiv 1 % din comerțul total al UE.

4.1.1. Orice ocazie trebuie folosită pentru a crește nivelul comerțului și al investițiilor în fiecare țară, precum și pentru a dezvolta rolul și activitatea partenerilor sociali ca actori-cheie ai societății civile.

4.1.2. Kârgâzstanul este eligibil pentru SPG ⁽¹¹⁾, dar Uzbekistanul și Tadjikistanul încă nu au solicitat SPG +, fără îndoială, din cauza condițiilor impuse. În 2016, Turkmenistanul își va pierde eligibilitatea pentru SPG, ca urmare a reclasificării sale ca țară „cu venituri medii”. Întrucât doar Kârgâzstanul și Tadjikistanul sunt membre ale OMC, nu există în perspectivă acorduri de liber schimb, în special de tipul celor pe care UE le-a încheiat cu Ucraina, Georgia sau Moldova. Cu toate acestea, când este posibil, UE trebuie să acorde mai multă importanță relațiilor cu Asia Centrală din perspectiva Parteneriatul Estic și a strategiilor Mării Negre.

4.2. Asia Centrală oferă o oportunitate-cheie pentru consolidarea parteneriatul strategic UE-China, în special prin intensificarea cooperării în domeniul energiei și transporturilor. Acest lucru trebuie examinat în profunzime, deoarece ambele părți urmăresc să-și crească propria aprovizionare cu energie din regiune.

4.2.1. Având în vedere vastele resurse de hidrocarburi din Asia Centrală, în special în sectorul gazelor naturale, în prezent, aceste obiective nu sunt percepute ca fiind într-o concurență acerbă. Creșterea economică și a populației în regiune vor spori, desigur, nevoile interne în materie de energie, dar există, de asemenea, un potențial neexploatat de îmbunătățire a eficienței energetice și de exploatare a surselor de energie regenerabile. Sunt extrem de necesare consolidarea cooperării în aceste domenii, deoarece UE a dobândit o expertiză politică considerabilă și o industrie energetică puternică și sustenabilă, precum și extinderea cooperării în regiunea cu EITI ⁽¹²⁾, care presupune o mai mare transparență privind veniturile guvernului din surse de energie și consolidarea rolului societății civile.

4.3. Pentru UE, Traseca rămâne o inițiativă importantă. Acesta este un program internațional de consolidare a relațiilor economice, a comunicării în materie de comerț și transporturi din bazinul Mării Negre către Caucazul de Sud și Asia Centrală pe baza sistemelor de transport existente, prin voința politică și aspirațiile comune ale celor 13 state membre ale sale, printre care țările interesate din fosta Uniune Sovietică și din Asia Centrală (cu excepția Turkmenistanului), Turcia, Bulgaria și România.

4.3.1. Construirea unei infrastructuri feroviare strategice și rutiere moderne și interoperabile de-a lungul „Drumului Mătăsii” prezintă un interes major pentru China, UE și Rusia. Integrarea cu succes a acestei regiuni printr-o infrastructură modernă și fiabilă ar trebui să ofere o oportunitate importantă nu doar pentru o mai mare integrare economică regională, ci și pentru promovarea mobilității persoanelor și a schimburilor multiculturale, producând, la rândul său, un mediu mai bun pentru dezvoltarea statului de drept și a democrației. Prin urmare, Comitetul salută accentul deosebit pe care Președinția letonă îl pune pe dezvoltarea legăturilor de transport multimodal în Eurasia.

4.4. Kazahstan dispune de uriașe rezerve de resurse naturale și combustibili fosili, din care o mare parte sunt nevalorificate; în ceea ce privește sectorul minier, acesta este departe de a-și valorifica întregul potențial ⁽¹³⁾. Kazahstanul și Uzbekistanul beneficiază de resurse bogate de petrol și gaze, în timp ce Turkmenistanul singur deține peste 9 % din rezervele de gaze de la nivel mondial ⁽¹⁴⁾. Pe de altă parte, Kârgâzstanul și Tadjikistanul trebuie încă să își dezvolte potențialul hidroenergetic și resursele minerale valoroase ⁽¹⁵⁾. Uzbekistanul și Turkmenistanul sunt printre primele 10 țări producătoare de bumbac din lume, deși nu dispun de suficiente resurse de apă pentru această cultură mare consumatoare.

⁽¹¹⁾ Sistemul generalizat de preferințe al UE?

⁽¹²⁾ Inițiativa privind transparența în industriile extractive.

⁽¹³⁾ [http://www.gecf.org/gecfmembers/kazakhstan\(observer\)](http://www.gecf.org/gecfmembers/kazakhstan(observer))

⁽¹⁴⁾ BP Statistical Review of World Energy, iunie 2014.

⁽¹⁵⁾ Rezervele de minereu de fier ale Kârgâzstanului sunt estimate la 5 miliarde de tone, cea mai mare parte cu un conținut de fier de aproximativ 30 %. De asemenea, Kârgâzstanul deține una dintre cele mai mari rezerve confirmate de aur din lume.

4.5. Totuși, UE nu va câștiga sprijinul public în Asia Centrală numai prin urmărirea unor obiective economice. O treime din populația de Kârgâzstanului și Tadjikistanului trăiește sub pragul sărăciei. În Kârgâzstan, mai mult de două treimi din populația aptă de muncă este angajată în sectorul informal. Peste un milion de tadjici și 500 000 de kârgâzi lucrează în străinătate, în special în Rusia sau Kazahstan, unul dintre principalele motive fiind șomajul în rândul tinerilor. În ciuda egalității juridice a femeilor, dezechilibrele de gen încă prezente la nivelul salariilor sunt parțial legate de niveluri scăzute de angajare a femeilor, și, când este cazul, pe locuri de muncă prost plătite. Femeile se confruntă, de asemenea, cu diminuarea oportunităților în materie de formare.

4.6. Prin urmare, acest aviz face o serie de recomandări esențiale, care acoperă eficiența energetică și utilizarea eficientă a apei, siguranța alimentară (care rămâne o problemă-cheie în Tadjikistan), siguranța aprovizionării cu apă și energie, reluând recomandările făcute în avizul din 2011.

5. Rolul societății civile

5.1. CESE crede cu tărie că dezvoltarea contactul cu societatea civilă locală este una dintre cele mai bune metode pentru ca UE să fie mai eficientă. Este important, de asemenea, ca acest lucru să se facă într-un mod pozitiv, întâi de toate încercându-se combaterea ingerinței guvernului în regiune în ceea ce privește la rolul societății civile⁽¹⁶⁾. Promovarea unor contacte și schimburi mai largi între tineri ar trebui să contribuie la facilitarea acestui lucru. Comitetul salută călduros sprijinul puternic acordat Asiei Centrale în cadrul programului UE Erasmus+ extins, care ajută la dezvoltarea relațiilor și mobilității la nivelul învățământului universitar și care, în mod ideal, ar trebui însoțite de facilitarea acordării vizelor și de scutiri de taxe pentru cei mai merituoși studenți din regiune.

5.1.1. Învățământul secundar oferă un alt domeniu-cheie pentru creșterea activității și sprijinului UE, în principal prin furnizarea de informații mai diversificate privind UE în limbile locale, precum și o mobilizarea mai largă în sensul implicării părinților. În unele state, sistemul de învățământ se deteriorează; nu sunt suficiente manuale la nivel secundar, iar învățământul de calitate este, în general, privit ca elitist, în principal din cauza costului ridicat al studiilor superioare. Investițiile în promovarea formării de profesori la fața locului ar putea fi benefice, eventual în cadrul mai larg al dezvoltării rurale. De asemenea, s-ar putea avea în vedere o prezență sporită în regiune a mijloacelor de comunicare în masă, prin rețelele europene de televiziune și de radio, cum ar fi Euronews sau Euranet, cu programe în limbile locale.

5.2. În avizul său din 2011, Comitetul a examinat rolul și activitatea unei societăți civile organizate mai independente în Asia Centrală. De atunci, din păcate, situația nu pare să se fi îmbunătățit semnificativ în niciuna dintre cele cinci țări. Intervenția sporită a guvernului a dus la creșterea presiunii asupra ONG-urilor, mass-mediei și opoziției. În Kazahstan, la sfârșitul anului 2011, protestele lucrătorilor petrolieri s-au soldat cu 14 morți și mulți răniți. Aceasta a dus la creșterea suspiciunii guvernului în sindicatele independente, întemnițarea unui lider important din opoziției și interzicerea mai multor instituții mass-media.

5.2.1. Kârgâzstanul și Kazahstanul, țări cu o societate civilă mai activă, au luat măsuri pentru a controla mai bine ONG-urile internaționale. Kazahstanul a elaborat un studiu privind experiența din „alte țări” (și anume, Rusia), în timp ce deputații din Kârgâzstan au reînțiat un proiect de lege inspirat de această legislație.

5.3. Avizul din 2011 a acordat, de asemenea, o atenție deosebită formelor de comunitate tradiționale, mai rurale, *ashar*/*hashar* și asociațiilor de sprijin reciproc (de exemplu, pentru îmbunătățirea infrastructurii comunității), adânc înrădăcinate atât în zonele cu populație nomadă, cât și în cele cu populație stabilă ale Asiei Centrale. Renașterea lor în anii '90 a urmat prăbușirii sistemului socialist, în special în sectorul social. În timp ce *ashar* nu dispun de obicei de structuri formale, unele au fost oficializate și înregistrate ca ONG-uri. Pentru donatorii internaționali, aceste grupuri oferă o bază pentru proiecte care să sporească competențele comunităților rurale.

5.3.1. Regretăm că UE tinde să finanțeze numai ONG-urile consacrate, dar observăm că formele de organizare de tip *ashar*/*hashar* se bazează pe tradiții pre-sovietice, care sunt de multe ori incompatibile cu valorile donatorilor, mai ales atunci când deciziile sunt luate de către *aksakals*, („bătrâni înțelepți”). Când aceștia consideră că un proiect este inutil, întreaga comunitate îi urmează, împiedicând punerea sa în aplicare.

⁽¹⁶⁾ Nu în ultimul rând, ca urmare a „Primăverii arabe”, a recente legi privind „agenții străini” din Rusia și a mișcării „Euromaidan” din Ucraina.

5.4. Strategia UE privind Asia Centrală UE din 2007 a fost urmată de lansarea procesului UE de dialog pentru drepturile omului, cu șase runde de dialoguri de acest tip, care au fost realizate de atunci cu majoritatea țărilor (opt cu Uzbekistan, cinci cu Kârgâzstan).

5.4.1. Înainte și după fiecare rundă de dialog, SEAE organizează, la Bruxelles, ședințe pentru organizațiile societății civile. Cu toate acestea, întâlnirile pe teren cu organizațiile societății civile din Asia Centrală s-au organizat ad-hoc, în cele mai multe cazuri înaintea dialogului. Aceste seminarii locale oferă Asiei Centrale și societății civile europene un forum în care să dezbată aspecte specifice fiecărei țări privind drepturile omului, împreună cu reprezentanți UE și reprezentanți guvernamentali, care hotărăsc împreună un program de lucru. Recomandările societății civile formulate la aceste seminarii trebuie să fie în totalitate cuprinse în dialogurile privind drepturile omului.

5.4.2. Relevanța și impactul dialogurilor privind drepturile omului și seminarele societății civile aferente sunt diferite. Numai în Kârgâzstan și Tadjikistan seminarele au avut un oarecare impact asupra situației reale a drepturilor omului și a dialogului cu guvernele, fiind urmate de câteva modificări legislative concrete⁽¹⁷⁾, în special privind utilizarea torturii. Cu toate acestea, în ambele cazuri, dialogurile inițiate de UE au jucat un rol complementar, facilitând procesul, dat fiind că problemele fuseseră ridicate anterior în cadrul forurilor ONU. Din păcate, în alte țări, impactul a fost foarte limitat, respectiv un singur seminar al societății civile desfășurat în Uzbekistan, în 2008, și niciunul în Turkmenistan.

5.4.3. Cu toate acestea, societatea civilă din Kazahstan a fost exclusă din procesul de selectare a listei de subiecte pentru seminarul din 2011 privind societatea civilă, care se referea la drepturile persoanelor cu handicap și la problemele de gen, dar nu la greva lucrătorilor petrolieri, în curs de desfășurare în vestul Kazahstanului. Seminarul din 2012 s-a axat pe „contribuția societății civile la reformele judiciare din Kazahstan”, dar guvernul kazah nu a manifestat niciun interes față de acest eveniment și nici nu este clar dacă recomandările formulate în acest cadru au fost incluse în dialogurile privind drepturile omului.

5.5. Cele cinci țări au multe puncte în comun în domeniul forței de muncă, în ciuda situației economice diferite: asigurarea de locuri de muncă decente este o problemă generală, economia informală joacă un rol considerabil, există un nivel ridicat de corupție și un mediu ostil libertății de asociere.

5.5.1. În fiecare țară, există dispoziții legale restrictive care îngreșează conflictele de muncă și, în special, dreptul la grevă. De multe ori guvernele își exercită influența, în special prin favorizarea unor candidați pentru birou sindical și prin restricțiile de natură juridică asupra structurilor sindicale, procedurilor și activităților. În Kazahstan, o nouă lege ar putea genera monopoluri sindicale, situație deja existentă în Tadjikistan și Uzbekistan. Sistemele naționale de dialog social (tripartite) sunt puternic dominate de guvern: rolul partenerilor sociali este în mare parte consultativ și liderii sindicaliști sunt apropiați ai autorităților.

5.5.2. Avizul din 2011 a examinat atent situația din perspectiva convențiilor fundamentale ale OIM. Timp de mulți ani, Kazahstanul, Kârgâzstanul și Tadjikistanul au colaborat cu OIM, în principal cu privire la „programele naționale pentru promovarea muncii decente”, pe care Uzbekistanul le-a semnat în aprilie 2014. Programul internațional OIM de eliminare a muncii copiilor este în aplicare în Kârgâzstan și Tadjikistan, în timp ce UE a recunoscut, de asemenea, măsurile pozitive adoptate de Uzbekistan pe această temă⁽¹⁸⁾. Punerea în aplicare integrală a acestor convenții rămâne un obiectiv esențial.

Bruxelles, 21 ianuarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ Parlamentul kirghiz a adoptat o lege împotriva torturii în iunie 2012, în urma recomandării formulate în cadrul seminarului societății civile cu patru luni mai devreme, în timp ce în Tadjikistan a fost adoptată o lege, în același an, care a calificat tortura ca infracțiune.

⁽¹⁸⁾ Comunicatul de presă al SEAE din 19 noiembrie 2014.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind integrarea femeilor migrante pe piața forței de muncă**(aviz din proprie inițiativă)**

(2015/C 242/02)

Raportor: dna Béatrice OUIIN

La 10 iulie 2014, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Integrarea femeilor migrante pe piața forței de muncă.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 18 decembrie 2014.

În cea de-a 504-a sesiune plenară, care a avut loc la 21 și 22 ianuarie 2015 (ședința din 21 ianuarie 2015), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 212 de voturi pentru, 1 voturi împotriva și 10 abținere.

1. Recomandări

1.1. Pentru a se pune în aplicare Strategia Europa 2020 și Agenda europeană pentru integrarea resortisanților țărilor terțe, atât în ce privește accesul femeilor la încadrarea în muncă, cât și integrarea imigranților, și dat fiind că Europa are nevoie de migranți, în pofida unor discursuri ostile a căror răspândire este neliniștitoare și contravine intereselor pe termen lung ale populațiilor europene, **CESE solicită instituțiilor europene următoarele:**

- să valorifice mai bine potențialul semestrului european și să emită recomandări pentru fiecare țară în ceea ce privește integrarea femeilor migrante pe piața forței de muncă;
- să țină seama de caracteristicile femeilor migrante la elaborarea Strategiei pentru egalitatea între femei și bărbați pentru perioada de după 2015;
- să continue să monitorizeze punerea în aplicare a Directivei 2003/86/CE privind dreptul la reîntregirea familiei, astfel încât să nu se întârzie în mod nejustificat accesul la încadrarea în muncă al femeilor care au dreptul la reîntregirea familiei; de asemenea, să ia în considerare revizuirea directivei menționate, pentru a se permite soților sau soțiilor accesul imediat la încadrarea în muncă;
- să evalueze proporția femeilor în rândul titularilor de carte albastră a UE ⁽¹⁾ și al persoanelor vizate de Directiva privind lucrătorii sezonieri ⁽²⁾, precum și tipul de locuri de muncă pe care le ocupă, pentru a se asigura că femeile migrante nu sunt discriminate;
- să se asigure că atât femeile, cât și bărbații beneficiază în egală măsură de viitoarele norme referitoare la cercetători, studenți, voluntari și lucrători au pair ⁽³⁾;
- să se asigure că instrumentele financiare destinate integrării imigranților sunt consacrate femeilor în proporție de cel puțin 50 %.

1.2. Pe lângă măsurile care ar trebui să li se aplice tuturor imigranților, indiferent de sex, **CESE solicită statelor membre:**

- să instituie obiective clare și ambițioase în materie de integrare a femeilor migrante;
- să adopte politici care să țină seama de situația specifică a femeilor, de nivelul lor de calificare, de cunoașterea limbii țării gazdă, de eventuala lor apartenență la prima generație de imigranți sau la următoarele generații;

⁽¹⁾ Directiva 2009/50/CE a Consiliului din 25 mai 2009.

⁽²⁾ Directiva 2014/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014.

⁽³⁾ Propunere de directivă COM(2013) 151 final.

- să comunice Comisiei Europene, în cadrul semestrului european, măsurile instituite în favoarea integrării femeilor migrante pe piața forței de muncă;
- în cadrul reintegrării familiei, să nu amâne accesul soțului sau soției la încadrarea în muncă, astfel încât să se promoveze integrarea familiilor, evitându-se totodată sărăcia și deprofesionalizarea;
- să le garanteze femeilor drepturi individuale, în fiecare etapă a procesului de migrare, și nu doar drepturi în calitate de membru al familiei;
- să asigure o mai bună informare a femeilor migrante în ce privește serviciile care facilitează accesul la cursuri de limbă, la formare profesională și la locuri de muncă de calitate;
- să organizeze cursuri de formare lingvistică adaptate nevoilor specifice ale femeilor migrante, orientate către căutarea unui loc de muncă și care să le fie accesibile;
- să accelereze procesul de recunoaștere a calificărilor și experienței dobândite în străinătate, pentru a le permite femeilor să găsească locuri de muncă potrivite cu competențele și aspirațiile lor;
- să evite deprofesionalizarea, care reprezintă o pierdere de capital uman;
- consideră că munca în anumite sectoare (curățenie, îngrijirea copiilor, îngrijirea persoanelor în vârstă, hoteluri, cafenele și restaurante, agricultură etc.) poate oferi o serie de oportunități femeilor imigrate mai slab calificate, cu condiția ca activitatea din aceste sectoare să nu se mai facă la negru, să fie profesionalizată și valorizată, iar femeile să beneficieze de formare pentru a practica aceste meserii și să aibă posibilitatea de a evolua în carieră;
- să sprijine antreprenorii din rândul femeilor și să încurajeze educarea femeilor migrante în materie de antreprenariat;
- să implice partenerii sociali și societatea civilă în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor;
- să ratifice Convenția internațională (ONU) din 18 decembrie 1990 privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor acestora;
- să regularizeze dreptul de ședere al imigranților care au reședința în Europa de mai mulți ani, dat fiind că regularizările pe scară largă la care au recurs anumite state s-au dovedit benefice.

1.3. În sfârșit, CESE solicită partenerilor sociali:

- să integreze mai bine problemele specifice femeilor migrante în programul de lucru al dialogului social european;
- să faciliteze recunoașterea calificărilor femeilor migrante în cadrul convențiilor colective.

2. Introducere

2.1. În ultimele decenii, imigrația a devenit tot mai feminină. Femeile care emigrează către Europa o fac pentru a se alătura unor membri ai familiei sau sunt refugiate și solicită azil. Numeroase sunt și femeile care vin pentru a-și câștiga existența, lăsându-și familia în țara de origine și devenind principalul ei sprijin.

2.2. În momentul sosirii, aceste femei pot avea deja un permis de ședere sau nu, iar nivelul lor de calificare poate fi ridicat sau slab. Unele femei migrează din proprie inițiativă, iar altele sunt silit să migreze, unele dintre ele fiind victime ale traficului de persoane. Concluzia este că această populație este pe cât de numeroasă, pe atât de diversificată.

2.3. La rândul său, Europa se confruntă cu provocări majore în ce privește piața forței de muncă, ca urmare a îmbătrânirii populației, a scăderii natalității și a nevoii de mână de lucru calificată din numeroase sectoare.

2.4. În acest context, femeile migrante reprezintă o sursă de competențe și de creativitate, care încă nu a fost valorificată pe măsura întregului său potențial. Este absolut necesar ca aceste femei să fie integrate pe piața forței de muncă. Astfel s-ar concretiza pe deplin potențialul reprezentat de migrație, atât din punctul de vedere al femeilor migrante, cât și din cel al Uniunii Europene. În plus, s-ar contribui la consolidarea integrării, a creșterii economice și a coeziunii sociale.

2.5. CESE și-a exprimat deja opiniile pe tema imigrației și a integrării în repetate rânduri și a emis numeroase recomandări, care se referă atât la bărbați, cât și la femei ⁽⁴⁾. De aceea, se va evita reluarea acestor recomandări în prezentul aviz.

2.6. În schimb, până în prezent, CESE nu formulase propuneri care să abordeze în mod specific tema femeilor migrante. Având în vedere însă că egalitatea dintre femei și bărbați nu a fost încă atinsă pe deplin nicăieri în lume și că există aspecte specifice femeilor, greu de sesizat în cadrul unei analize de ansamblu, prezentul aviz este consacrat problematicii integrării femeilor migrante pe piața forței de muncă.

3. Contextul european

3.1. Creșterea ratei de ocupare a forței de muncă în rândul femeilor, precum și al migranților este una dintre prioritățile UE, afirmată în Strategia Europa 2020, în Agenda europeană privind integrarea resortisanților țărilor terțe ⁽⁵⁾ și în programele multianuale ale Consiliului European ⁽⁶⁾.

3.2. Strategia Europa 2020 prevede ca rata de ocupare a forței de muncă să ajungă la 75 % până în 2020, iar o mai bună incluziune a femeilor migrante pe piața forței de muncă este esențială în acest sens. În acest context, semestrul european ar putea fi un instrument prețios. Statele membre ar trebui să prezinte măsuri care vizează integrarea femeilor migrante, iar Comisia ar trebui să propună recomandări specifice în domeniu.

3.3. De asemenea, lucrările pregătitoare ale Strategiei pentru egalitatea dintre femei și bărbați pentru perioada de după 2015 ar trebui să țină seama mai bine de caracteristicile specifice femeilor migrante. Această strategie ar trebui să contribuie la îmbunătățirea situației femeilor migrante pe piața forței de muncă, inclusiv prin încurajarea spiritului întreprinzător.

3.4. La nivelul UE, situația femeilor migrante diferă considerabil în funcție de directiva aplicabilă în situația respectivă.

3.5. Deținătoarea unei cărți albastre ⁽⁷⁾ are acces mai ușor la locurile de muncă înalt calificate; de asemenea, soția titularului unei cărți albastre are în mod automat și fără întârziere un drept general de acces la piața forței de muncă din țara gazdă.

3.6. În schimb, soția care beneficiază de reîntregirea familiei ⁽⁸⁾ trebuie să aștepte uneori timp de un an înainte de a avea acces la ocuparea unui loc de muncă salarizat sau la o activitate independentă, întrucât statele membre au posibilitatea de a impune acest termen. Din cauza acestui timp de așteptare, femeia devine dependentă de soț, se îndepărtează de piața forței de muncă și își pierde o parte din competențe. Pentru a remedia această situație, Comisia Europeană nu ar trebui să se limiteze la controlul punerii în aplicare în statele membre a Directivei privind reîntregirea familiei, ci să ia în considerare și revizuirea acesteia.

3.7. În ceea ce îi privește pe solicitanții de azil, faptul de a le interzice să muncească îi încurajează să desfășoare o muncă nedeclarată. Prin urmare, obstacolele juridice din calea accesului lor la piața forței de muncă ar trebui eliminate. În plus, faptul de a avea un loc de muncă ar trebui să permită regularizarea șederii, așa cum au demonstrat-o deja rezultatele bune din statele membre care au recurs la regularizări pe scară largă.

3.8. În concluzie, se impune o armonizare a instrumentelor europene, pentru a permite oricărei persoane care are reședința în mod legal pe teritoriul unui stat membru să beneficieze de acces imediat la încadrarea în muncă și de un drept de ședere individual, indiferent de starea sa civilă.

4. Măsuri specifice în vederea integrării femeilor migrante pe piața forței de muncă din statele membre

4.1. *O constatare îngrijorătoare: dificultățile întâmpinate atât ca femeie, cât și ca imigrantă*

4.1.1. Piața forței de muncă dezavantajează femeile, fie ele europene sau imigrante. În pofida cadrului legislativ existent în UE, echilibrul dintre viața profesională și cea privată, accesul la drepturi sociale și la posturi de conducere, precum și participarea la viața publică rămân mai dificile pentru femei decât pentru bărbați.

⁽⁴⁾ Cele mai recente avize ale CESE: JO C 451, 16.12.2014, p. 96, JO C 67, 6.3.2014, p. 16, JO C 351, 15.11.2012, p. 16, JO C 181, 21.6.2012, p. 131, JO C 48, 15.2.2011, p. 6, JO C 354, 28.12.2010, p. 16, JO C 347, 18.12.2010, p. 19, JO C 128, 18.5.2010, p. 29, JO C 27, 3.2.2009, p. 95, precum și Raportul de informare privind noile provocări legate de integrare, SOC/376.

⁽⁵⁾ COM(2011) 455 final.

⁽⁶⁾ Consiliul European de la Tampere (1999), de la Haga (2004) și de la Stockholm (2009).

⁽⁷⁾ Directiva 2009/50/CE (JO L 155, 18.6.2009, p. 17).

⁽⁸⁾ Directiva 2003/86/CE (JO L 251, 3.10.2003, p. 12).

4.1.2. Activitatea femeilor se concentrează în câteva sectoare⁽⁹⁾ (sănătate, educație, administrație publică, hoteluri, cafenele și restaurante, serviciile pentru familie, munca casnică etc.). Femeile lucrează mult mai des cu fracțiune de normă și dețin, de asemenea, majoritatea contractelor de muncă pe termen scurt și de natură precară. În 2014, diferența de salariu mediu între bărbați și femei în UE încă este de 16,4 %⁽¹⁰⁾, iar diferența dintre pensii este și mai ridicată.

4.1.3. Situația este și mai îngrijorătoare pentru femeile migrante: rata de ocupare a forței de muncă în rândul lor este inferioară celei a femeilor autohtone. Majoritatea acestor femei se regăsesc cu precădere în câteva sectoare de activitate, tot ele fiind mai des afectate de precaritate și având mai frecvent locuri de muncă cu fracțiune de normă, salarii mici și condiții de muncă necorespunzătoare. În cazul lor, accesul la încadrarea în muncă poate fi îngreunat de anumite obstacole culturale existente în familiile sau comunitățile de imigranți din care fac parte. În plus, ele pot face obiectul discriminării în ce privește accesul la piața forței de muncă.

4.2. *Necesitatea unor măsuri specifice*

4.2.1. Dată fiind situația constatată, se impune o acțiune pozitivă. Aceasta trebuie să țină seama în primul rând de situația specifică a femeilor, de nivelul lor de calificare, de cunoașterea limbii țării gazdă, de eventuala lor apartenență la prima generație de imigranți sau la următoarele generații.

4.2.2. Anumite măsuri legate de concilierea vieții profesionale cu cea familială sunt identice în cazul femeilor autohtone. Accesul la servicii de calitate pentru îngrijirea copiilor, care să fie accesibile din punct de vedere financiar și geografic, are o importanță primordială pentru femeile imigrate, deoarece, de obicei, familia lor nu se află la fața locului ca să le ajute.

4.2.3. Alte acțiuni se adresează în mod mai specific femeilor migrante: combaterea rasismului, îmbunătățirea accesului la locuințe, la asistența medicală, la serviciile sociale, combaterea căsătoriilor forțate, a poligamiei etc. Dorința de a beneficia de respectarea drepturilor omului și de egalitatea dintre femei și bărbați în Europa, de a scăpa de violența îndreptată împotriva femeilor și de inegalități sunt tot atâtea motive care le determină pe femei să își părăsească țara. În principiu, ele n-ar trebui să se confrunte cu astfel de probleme în Europa, însă totuși, dificultățile de acest tip există și aici, afectându-i chiar și pe cei din a doua generație de imigranți și împiedicându-le accesul la încadrare în muncă.

4.2.4. În UE, multe din inițiativele de succes în vederea integrării femeilor pe piața forței de muncă sunt întreprinse la nivel local, de către societatea civilă, asociațiile femeilor imigrate sau universități. Aceste inițiative ar trebui sprijinite, iar difuzarea acestor bune practici ar trebui încurajată la nivel național și între statele membre.

4.3. *Colectarea datelor necesare pentru elaborarea unor politici înțelepte*

4.3.1. Pentru o cunoaștere mai aprofundată a necesităților femeilor imigrate, precum și pentru elaborarea unor politici adecvate, este absolut necesar să fie disponibile date statistice de mai bună calitate, defalcate în funcție de sex și naționalitate sau de țara de origine, atât la nivel național, cât și european.

4.4. *O mai bună informare a femeilor migrante*

4.4.1. Pentru ca femeile migrante să poată cunoaște mai bine societatea gazdă și piața forței de muncă, trebuie să li se pună la dispoziție informații cu privire la propriile drepturi și la serviciile existente, în mai multe limbi și în cooperare cu societatea civilă și cu rețelele de imigranți, a căror contribuție trebuie să fie recunoscută și sprijinită.

4.5. *Facilitarea învățării limbilor din țara gazdă*

4.5.1. Integrarea și accesul la încadrarea în muncă depind în primul rând de cunoașterea limbii țării gazdă. O cunoaștere insuficientă a limbii perpetuează izolarea și excluziunea socială a femeilor, le împiedică să-și cunoască drepturile, să aibă acces la serviciile publice, afectând chiar și integrarea propriilor copii. Se constată într-adevăr că rezultatele școlare ale majorității tinerilor proveniți din imigrație sunt inferioare celor obținute de tinerii din țara gazdă.

4.5.2. Prin urmare, autoritățile publice trebuie să pună la dispoziția femeilor migrante cursuri de limbă care să fie accesibile în ce privește costurile, localizarea și orarul (să fie compatibile cu faptul că familia cuprinde și copii de vârstă mică). Din punct de vedere al conținutului, cursurile ar trebui să se dovedească utile pentru căutarea unui loc de muncă și pentru contactele cu serviciile publice.

⁽⁹⁾ *Gender Equality Index Report* (Raport privind indexul pentru egalitatea de gen), Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE, 2013), p. 21.

⁽¹⁰⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics

4.6. Recunoașterea calificărilor și prevenirea deprofesionalizării

4.6.1. Femeile imigrate au un profil diversificat, iar politicile trebuie să se adapteze la aceste diferențe. În unele cazuri, educația și experiența de care dispun sunt limitate, în timp ce alte femei au studii superioare și calificări profesionale de nivel ridicat.

4.6.2. Pentru majoritatea acestor femei, problema cea mai mare constă în recunoașterea acestor calificări și experiențe dobândite în străinătate – fapt paradoxal, dat fiind că Europa duce lipsă de personal calificat, în numeroase domenii. Perioada de așteptare care precede recunoașterea diplomelor, adesea îndelungată, poate să ducă la descurajare, la pierderea cunoștințelor și le poate determina pe aceste femei să accepte locuri de muncă pentru care sunt supracalificate. Femeile migrante aflate în șomaj sau angajate pe posturi pentru care sunt supracalificate reprezintă o resursă subutilizată și o pierdere de capital uman.

4.6.3. Ar trebui să se creeze servicii care să permită recunoașterea calificărilor obținute în țările de origine. Partenerii sociali au și ei un rol important de jucat pentru a facilita recunoașterea acestor calificări în cadrul convențiilor colective.

4.6.4. Anumite sectoare, precum serviciile de curățenie, îngrijirea copiilor, îngrijirea persoanelor în vârstă, hotelurile, cafenelele și restaurantele, agricultura sau economia socială pot oferi oportunități femeilor imigrate mai puțin calificate, fie în calitate de angajate, fie ca lucrătoare ce desfășoară o activitate independentă. Aceste sectoare trebuie însă să se profesionalizeze și să fie puse în valoare; femeile trebuie să fie formate în vederea exercitării acestor meserii, iar contribuția considerabilă a lucrătoarelor din aceste domenii trebuie recunoscută. Astfel, activitatea din aceste sectoare va deveni benefică atât pentru societatea gazdă, cât și pentru femeile imigrate.

4.6.5. O astfel de muncă poate avea un caracter provizoriu, motiv pentru care este important să se ofere oportunități de formare în perioada în care femeile lucrează în aceste domenii, pentru ca ele să poată progresa în carieră sau să se orienteze către alte meserii.

4.6.6. Cazul specific al serviciilor pentru familie prestate la domiciliu

4.6.6.1. Chiar dacă nu toate femeile imigrate lucrează în acest sector, este o activitate spre care ele se îndreaptă frecvent, într-o primă etapă, pe de o parte pentru că există o cerere mare, iar pe de altă parte, pentru că au posibilitatea să lucreze fără forme legale.

4.6.6.2. Aceste femei sunt prinse în capcană, deoarece nu pot presta decât o muncă nedeclarată, fără să beneficieze de vreo formă de protecție. Ele nu pot beneficia de regularizare și nici de permisul de ședere, deoarece nu pot dovedi că lucrează. În consecință, se află într-o situație de mare vulnerabilitate, aflându-se singure în fața a numeroși angajatori sau locuind la domiciliul singurului lor angajator.

4.6.6.3. Unele state europene au luat măsuri care să permită legalizarea acestei munci la negru prin ajutoare fiscale în Suedia, „titres service” în Belgia sau „chèques-emploi-service” în Franța (altfel spus bonuri care permit angajarea în cadrul acestui tip de servicii). Toate acestea facilitează demersurile de înregistrare de către angajatori și le permit salariaților să beneficieze de drepturi sociale și să poată demonstra că au o activitate profesională, ceea ce le deschide calea către regularizarea șederii.

4.6.6.4. Statele membre ar trebui să ratifice Convenția 189 a Organizației Internaționale a Muncii (OIM) ⁽¹¹⁾, care permite să se acorde lucrătorilor casnici drepturi echivalente cu drepturile celorlalți lucrători și să structureze acest sector, așa cum recomandă CESE în avizul său pe tema „Dezvoltarea serviciilor pentru familie în vederea creșterii ratei de ocupare a forței de muncă și a promovării egalității de gen la locul de muncă” ⁽¹²⁾.

4.7. Sprijinirea activității independente și a spiritului întreprinzător

4.7.1. Cercetările demonstrează că imigranții dau dovadă de mai mult spirit inovator și întreprinzător decât populația țării gazdă. În numeroase țări ei adoptă statutul de lucrător independent sau înființează noi întreprinderi, în care angajează adesea și alți imigranți. Comitetul a consacrat un aviz contribuției aduse de antreprenorii migranți la economia UE ⁽¹³⁾.

4.7.2. Pentru a avea mai mult succes, acești întreprinzători au nevoie să fie sprijiniți în ce privește accesul la finanțare, redactarea planurilor de afaceri, cunoașterea mediului economic al țării gazdă. Trebuie să se elaboreze inițiative specifice în sprijinul antreprenorilor din rândul femeilor și să se acorde o atenție deosebită antreprenoriatului social.

⁽¹¹⁾ Convenția 189 a OIM, în vigoare începând cu 5 septembrie 2013.

⁽¹²⁾ JO C 12, 15.1.2015, p. 16.

⁽¹³⁾ JO C 351, 15.11.2012, p. 16.

4.7.3. Femeile imigrante trebuie să poată beneficia și ele de îndrumare din partea unor antreprenori cu mai multă experiență, iar rețelele de antreprenori din rândul femeilor migrante trebuie să fie sprijinite. Educația antreprenorială trebuie să fie oferită și femeilor imigrate și să fie organizată în strânsă cooperare cu partenerii sociali și cu societatea civilă organizată.

4.8. *Îmbunătățirea imaginii femeilor imigrate*

4.8.1. În pofida faptului că imigrația feminină autonomă, a unor femei adesea calificate, devine tot mai numeroasă, reprezentarea socială a femeii imigrate ca victimă a unei culturi care nu acordă decât o foarte mică importanță drepturilor femeii evoluează extrem de lent. Este nevoie de o imagine mai pozitivă a femeilor migrante, ea putând reprezenta un model în comunitățile de imigranți. În acest scop, ar trebui să se recurgă la campanii de informare.

4.9. *Îmbunătățirea cooperării pe mai multe niveluri*

4.9.1. Integrarea eficientă se poate realiza numai pe baza unui parteneriat care implică toate părțile interesate, cum ar fi instituțiile europene, statele membre și actorii de la nivel național, regional și local.

4.9.2. Implicarea societății civile organizate – și în special a asociațiilor femeilor migrante – trebuie să aibă loc în toate stadiile politicilor referitoare la integrarea femeilor migrante pe piața forței de muncă. Aceste părți interesate, prin cunoașterea experienței reale a femeilor imigrate, pot aduce o reală valoare adăugată. Astfel s-ar putea încuraja totodată apariția unui sentiment de răspundere comună, care contribuie la acceptarea și la buna punere în aplicare a politicilor.

5. Concluzii

5.1. Participarea pe piața forței de muncă este unul dintre mijloacele cele mai eficace și mai concrete de a te integra într-o societate. Femeile imigrate au nevoie să fie sprijinite și însoțite pe parcursul integrării lor. Ele trebuie să fie informate cu privire la drepturile și obligațiile care le revin în societatea gazdă, să beneficieze de drepturi proprii, să aibă acces la informații, să-și valorifice competențele și să fie recunoscute pentru contribuția pe care o aduc economiei și societății europene.

Bruxelles, 21 ianuarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind acapararea terenurilor – un semnal de alarmă pentru Europa și o amenințare iminentă la adresa agriculturii familiale

(aviz din proprie inițiativă)

(2015/C 242/03)

Raportor: dl Kaul NURM

În sesiunea plenară din 20 ianuarie 2014, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

Acapararea terenurilor – un semnal de alarmă pentru Europa și o amenințare iminentă la adresa agriculturii familiale
(aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 8 ianuarie 2015.

În cea de a 504-a sesiune plenară, care a avut loc la 21 și 22 ianuarie 2015 (ședința din 21 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 209 voturi pentru, 5 voturi împotriva și 9 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Prezentul aviz abordează problema acaparării terenurilor, inclusiv chestiunea concentrării terenurilor, în Europa și în întreaga lume, ca o amenințare la adresa exploatațiilor agricole familiale.

1.2. Terenurile agricole constituie baza pentru producția alimentară, formând, prin urmare, o condiție prealabilă necesară pentru asigurarea securității alimentare, în conformitate cu articolul 11 din Pactul internațional al Organizației Națiunilor Unite privind drepturile economice, sociale și culturale și cu articolul 25 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

1.3. Următorii factori duc la apariția fenomenului de acaparare a terenurilor: lumea din ce în ce mai marcată de fenomenul globalizării, cu principiile aferente privind libera circulație a capitalurilor, creșterea populației și urbanizarea, cererea tot mai mare de produse alimentare și de bioenergie, creșterea continuă a cererii de resurse naturale, elementele negative ale politicii agricole și de mediu, precum și posibilitatea de speculă în legătură cu creșterea valorii terenurilor agricole.

1.4. CESE consideră că fenomenul concentrării unor suprafețe mari de teren în mâinile unor mari investitori neagricoli și ale marilor companii agrare reprezintă o amenințare gravă, inclusiv în anumite regiuni ale Uniunii Europene. Acesta contravine modelului european al unei agriculturi durabile, multifuncționale și competitive, în bună măsură bazată pe exploatațiile agricole familiale și periclitează punerea în aplicare a obiectivelor formulate în articolele 39 și 191 din TFUE. Acest model se află în contradicție cu obiectivul structural al sectorului agrar de a dispune de proprietăți funciare cât mai dispersate, duce la deteriorarea ireversibilă a structurii economice în zona rurală și la o agricultură industrializată nedorită de societate.

1.5. Agricultură de tip industrial duce la o creștere a riscurilor legate de siguranța alimentară și degradarea solurilor, ducând la o scădere a securității alimentare.

1.6. Pe lângă producția de alimente, agricultura familială îndeplinește și alte funcții sociale și ecologice importante care nu pot fi puse în practică prin intermediul modelului agricol industrial, dominat de întreprinderile mari. Pentru a face ca agricultura familială să rămână o alternativă viabilă la agricultura de tip industrial și la una dintre formele ei de manifestare, și anume acapararea terenurilor, trebuie luate măsuri active de protecție a agriculturii familiale.

1.7. Terenurile nu reprezintă o marfă comercială care să poată fi fabricată în cantități mai mari. Pământul este o resursă finită, motiv pentru care el nu ar trebui să se supună normelor tipice ale pieței. Dreptul de proprietate asupra terenurilor și utilizarea terenurilor trebuie supuse unei reglementări mai stricte. Pe baza tuturor carențelor identificate, CESE consideră că este necesar să se formuleze, atât la nivelul statelor membre, cât și la nivelul UE, un model agrostructural univoc, din care să se desprindă implicațiile pentru utilizarea terenurilor și dreptul funciar.

1.8. Reglementarea pieței pentru terenuri agricole diferă foarte mult între statele membre. Faptul că există restricții în unele țări, iar în altele nu, duce la disparități între statele membre.

1.9. Deși politica funciară intră în competența statelor membre, libera circulație a capitalurilor și bunurilor, consfințită în tratate, este totuși supusă anumitor restricții. Prin urmare, CESE invită Parlamentul European și Consiliul să inițieze un schimb de idei pentru a clarifica dacă libera circulație a capitalurilor trebuie să se aplice fără restricții și în cazul înstrăinării și achiziționării de terenuri și întreprinderi agricole – în special în ceea ce privește țările terțe, dar și în interiorul UE.

1.10. CESE invită statele membre să ia măsuri în ceea ce privește utilizarea terenurilor pentru a se face uz deplin de posibilitățile existente, cum ar fi impozitele, ajutoarele și fondurile din PAC, cu scopul de a păstra modelul agricol bazat pe fermele familiale pe întreg teritoriul UE.

1.11. Statele membre trebuie să dispună de dreptul de a stabili plafoane pentru achiziția de teren agricol și de a crea un sistem de drepturi de preempțiune pentru cei a căror proprietate se situează sub acest plafon.

1.12. CESE solicită Comisiei Europene și Parlamentului să efectueze o evaluare amplă și bazată pe o metodologie uniformă a impactului pe care îl au măsurile politice (ajutoare și restricții) luate în diferitele state asupra concentrării de terenuri și asupra producției agricole. Evaluarea ar trebui, de asemenea, să analizeze riscurile pe care concentrarea terenurilor le provoacă în ceea ce privește securitatea alimentară, ocuparea forței de muncă, mediul, calitatea solurilor și dezvoltarea rurală.

1.13. CESE solicită tuturor statelor membre să pună în aplicare Orientările voluntare privind guvernarea responsabilă a proprietății funciare (OVGPF) și să informeze Comisia Europeană și FAO cu privire la utilizarea și aplicarea OVGPF în politicile lor privind guvernarea proprietății funciare.

1.14. Ar trebui adoptată o politică care să nu ducă la o concentrare a terenurilor, ci la o tranziție de la întreprinderi mari cu o producție la scară industrială spre unități de producție mai mici, prin consolidarea modelului agriculturii familiale, ceea ce ar fi, de asemenea, în beneficiul autonomiei în ceea ce privește producția de alimente.

1.15. CESE va urmări în continuare îndeaproape evoluțiile viitoare ale concentrărilor de terenuri, va analiza consecințele și va participa la elaborarea de propuneri pentru diminuarea acestora.

2. Fenomenul global al acaparării terenurilor – context general

2.1. Prezentul aviz și-a propus să analizeze aspectele legate de acapararea terenurilor (*land grabbing*) și de concentrarea acestora, ale căror consecințe reprezintă o amenințare existențială pentru unitățile agricole familiale.

2.2. Nu există nici o definiție unitară, recunoscută la nivel internațional, referitoare la fenomenul acaparării terenurilor. Termenul de acaparare a terenurilor se referă în general la procesul de achiziționarea pe scară largă de terenuri agricole fără consultarea populației locale în prealabil sau fără a obține aprobarea acesteia. În cele din urmă, acest lucru limitează posibilitățile de care dispune populația locală de a gestiona în mod independent o exploatare și de a asigura producția de alimente. Proprietarul se bucură, de asemenea, și de dreptul de a utiliza resursele (terenul, suprafața de apă, pădurea) și beneficiile care decurg din utilizarea acestora. Un posibil efect secundar constă în abandonarea exploatareii agricole a terenurilor în favoarea altor activități neagricole.

2.3. Terenurile agricole și accesul la apă reprezintă baza pentru producția alimentelor. Gradul de autoaprovizionare cu alimente a statelor depinde de diverși factori; o condiție fundamentală constă în orice caz în existența unor suprafețe agricole suficient de mari și în dreptul statelor de a reglementa proprietatea și utilizarea terenurilor agricole.

2.4. În medie, există aproximativ 2 000 m² de teren agricol pe cap de locuitor al planetei. În diferitele țări din întreaga lume, suprafețele utilizabile pentru agricultură sunt repartizate în mod inegal pe cap de locuitor; de aceea, unele țări încearcă să-și extindă suprafețele utilizabile pentru producția agricolă prin cumpărarea de terenuri în alte țări.

2.5. Următorii factori favorizează acapararea terenurilor:

2.5.1. amplificarea globalizării, cu principiile aferente referitoare la libera circulație a capitalurilor;

2.5.2. creșterea populației și urbanizarea;

2.5.3. creșterea continuă a cererii de alimente;

2.5.4. creșterea cererii de bioenergie;

2.5.5. cererea tot mai mare de resurse naturale (fibre și alte produse din lemn);

2.5.6. efectele negative ale politicii agricole și de mediu;

2.5.7. posibilitatea de a specula cu produse alimentare pe piața internațională sau cel puțin pe piața europeană;

2.5.8. posibilitatea de a specula cu valoarea în creștere a terenurilor agrare și cu viitoarele ajutoare de stat;

2.5.9. tendința marilor investitori de a investi sumele ajunse disponibile ca urmare a crizei financiare din 2008 în terenuri agricole, ca investiții mai sigure.

2.6. O astfel de acaparare a terenurilor agricole are loc la scară largă în Africa, America de Sud și în alte regiuni, inclusiv în unele părți ale Europei, unde, prin comparație cu țările industrializate și prețul mediu pe plan mondial, terenurile sunt relativ ieftine.

2.7. Este dificil să obținem date fiabile privind amploarea acaparării terenurilor, în condițiile în care nu toate tranzacțiile funciare sunt înregistrate, iar tranzacțiile funciare între persoane juridice suferă deseori de lipsă de transparență, de exemplu în cazul achizițiilor de teren prin filiale și de întreprinderi partenere. Cu toate acestea, unele ONG-uri și institute de cercetare au desfășurat cercetări pe această temă. În conformitate cu acestea și cu estimările Băncii Mondiale, acapararea terenurilor a cuprins, în intervalul 2008-2009, o suprafață totală de 45 de milioane de hectare. Un raport Land Matrix ⁽¹⁾ descrie modul în care, în cadrul a 1 217 de tranzacții comerciale majore, au fost comercializate 83,2 milioane de hectare de teren agricol în țările în curs de dezvoltare, echivalând cu 1,7 % din totalul suprafeței care poate fi utilizată în agricultură.

2.8. Cele mai multe cazuri de acaparare a terenurilor au fost consemnate în Africa (56,2 milioane de hectare, respectiv 4,8 % din terenurile agricole ale continentului), urmate de Asia (17,7 milioane de hectare) și America Latină (7 milioane de hectare). Preferințele investitorilor se îndreaptă întotdeauna către suprafețe bine situate, ușor accesibile și având o sursă de alimentare cu apă, respectiv terenuri adecvate pentru cultivarea cerealelor și legumelor, care oferă randamente crescute. Investitorii sunt, de asemenea, interesați în suprafețe silvice. Majoritatea investitorilor provin din China, India, Coreea de Sud, Egipt, statele din Golf, Brazilia și Africa de Sud, dar și din SUA și statele membre ale UE. Cumpărătorii nu sunt interesați în țările cu un nivel ridicat al prețurilor terenurilor. În aceste țări, concentrarea terenurilor îmbracă de obicei forma unor ferme mai mari care au cumpărat terenuri de la micii fermieri.

2.9. În conformitate cu raportul Fundației Madariaga din 10 iulie 2013 ⁽²⁾, există câteva domenii de politici UE care au un efect direct sau indirect asupra acaparării terenurilor în UE și la nivel mondial, de exemplu politica în domeniul bioeconomiei, politica comercială și politica agricolă. Și politicile funciare liberaliste și principiul universal acceptat al liberei circulații a capitalurilor și a bunurilor joacă, de asemenea, un rol.

2.10. Se specifică în special cererea din partea UE de a crește ponderea de biocombustibili și posibilitatea de comercializare a zahărului fără cote sau taxe vamale – acestea trebuie considerate a fi factori care au declanșat mai multe proiecte de acaparare a terenurilor în Asia și Africa.

⁽¹⁾ <http://www.landmatrix.org/en>

⁽²⁾ www.madariaga.org

3. Fenomenul acaparării și concentrării terenurilor în Europa

3.1. Europa este parte integrantă a proceselor de globalizare care au loc și sunt perceptibile și în interiorul UE, în unele regiuni mai acut, în altele într-un mod mai lent. Acapararea terenurilor are loc în principal în țările din Europa Centrală și de Est.

3.2. Pe lângă achiziționarea clasică a terenurilor are loc și o preluare a controlului asupra terenurilor prin achiziționarea de întreprinderi care dețin sau închiriază teren sau prin încercarea de a cumpăra acțiuni ale acestor societăți comerciale. Ca urmare, proprietatea funciară se concentrează din ce în ce mai mult în mâna unui număr limitat de companii de mari dimensiuni, ceea ce a dus la nașterea unei agriculturi industrializate în unele țări din Europa Centrală și de Est.

3.3. În timp ce suprafața terenurilor agricole disponibile este în scădere în întreaga Europă, unele companii mari concentrează în mâinile lor suprafețe din ce în ce mai importante. 1 % din întreprinderile agricole controlează 20 % din totalul terenurilor agricole din UE. 3 % din întreprinderile agricole controlează 50 % din totalul terenurilor agricole din UE. Pe de altă parte, 80 % din exploatațiile agricole dispun de doar 14,5 % din terenurile agricole existente.

3.4. În Europa există o corelație între numărul în scădere al unităților de producție agricolă și numărul – în continuă scădere – al persoanelor care lucrează în agricultură. Astfel, între 2005 și 2010, în Europa de Est, în special în țările baltice (Estonia, Letonia și Lituania), numărul de unități de producție a scăzut, cunoscând în același timp cele mai semnificative reduceri ale numărului de lucrători (8,9 % pe an în Bulgaria și România și 8,3 % pe an în țările baltice). În schimb, în Irlanda și în Malta s-a înregistrat o creștere a numărului de exploatații agricole și, odată cu ele, o creștere a cererii de forță de muncă în agricultură.

3.5. Există trei categorii de investitori responsabili pentru cumpărarea de terenuri și concentrarea terenurilor: investitori din țări terțe, din UE și din interiorul țării în cauză.

3.6. Cea mai aprofundată prezentare privind concentrarea și acapararea terenurilor în Europa și în UE o găsim în raportul „Concentration, land grabbing and people's struggles in Europe” („Concentrarea și acapararea terenurilor și eforturile populare în Europa”) ⁽³⁾, publicat de *Via Campesina* și rețeaua *Hands off the Land* în aprilie 2013. Potrivit acestui raport, UE se confruntă cu un proces latent de acaparare și concentrare a terenurilor, care are impact asupra drepturilor omului, mai ales asupra dreptului la o alimentație corespunzătoare. Dimensiunea cea mai mare a acestor fenomene a fost atinsă în Ungaria și România, dar și celelalte țări din Europa Centrală și de Est se confruntă cu aceeași experiență.

3.6.1. Conform datelor din diferite surse, în prezent, în România până la 10 % din suprafețele agrare au ajuns în posesia unor investitori din țări terțe, iar alte 20-30 % sunt controlate de investitori din UE. În Ungaria, un milion de hectare de terenuri au fost achiziționate în capital, investitorii din UE, în principal prin acorduri secrete. În Polonia, cu toate că străinii nu au dreptul de a cumpăra terenuri până în mai 2016, este bine cunoscut faptul că societățile străine, în principal din statele membre ale UE, au dobândit deja 200 000 de hectare de teren. În regiunea franceză Bordeaux au fost cumpărate aprox. 100 de exploatați vitivinicole de către investitori din China. După reunificarea Germaniei, pe teritoriul fostei RDG au fost desființate cooperativele agricole de producție, ducând la apariția de exploatații familiale și înființarea unor persoane juridice. Între timp se confirmă indiciile că persoanele juridice sunt deosebit de vulnerabile la ofertele unor investitori din afara domeniului agricol și la alți furnizori de capital.

3.7. Următoarele exemple demonstrează amploarea acestei concentrări în întreprinderi: în România, cea mai mare întreprindere își desfășoară activitatea pe aproximativ 65 000 de hectare de teren agricol, în Germania, cea mai mare întreprindere dispune de 38 000 de hectare. Cea mai mare fermă de produse lactate din Estonia are 2 200 de vaci de lapte, cifră ce urmează să crească la 3 300 de animale.

3.8. Schema de plată unică pe suprafață din cadrul primului pilon al PAC este unul dintre motivele pentru concentrarea terenurilor în Europa, deoarece conferă marilor producători o putere financiară sporită și, prin urmare, beneficii și un surplus de capital disponibil pentru achiziționarea de terenuri. În statele aparținând UE-15 se aplică, în principal, plata unică pe exploatație, iar în țările din UE-12, schema de plată unică pe suprafață. În același timp, concentrarea de terenuri crește într-un ritm mult mai lent în UE-15 decât în UE-12.

⁽³⁾ http://www.eurovia.org/IMG/pdf/Land_in_Europe.pdf

3.9. Concentrarea terenurilor agricole duce, la rândul ei, la o concentrare a subvențiilor PAC. În 2009, 2 % din exploatațiile familiale au beneficiat de 32 % din subvențiile acordate în cadrul PAC. Există, în acest sens, diferențe între țările din Europa de Vest și cele din Europa de Est. Astfel, în 2009, întreprinderile agricole mari din Bulgaria, reprezentând 2,8 % din totalul exploatațiilor agricole, au beneficiat de 66,6 % din ajutoare. Pentru Estonia, cifrele corespunzătoare sunt 3 % și, respectiv, 53 %, în Danemarca 3 % și, respectiv, 25 %, iar în Austria, 5,5 % și 25 %.

4. Implicațiile acaparării terenurilor

4.1. În statele în care au loc fenomenele concentrării și acaparării terenurilor, modelul agrar multifuncțional european, caracterizat prin prezența exploatațiilor familiale, este înlocuit printr-un model agricol industrial la scară largă.

4.2. Cercetările sugerează că produsele alimentare și culturile de materie primă cultivate pe terenurile achiziționate sunt exportate în special în țările de origine ale investițiilor. Numai o mică parte a acestor culturi este destinată piețelor interne. Prin urmare, securitatea alimentară este invers proporțională cu gradul de acaparare a terenurilor.

4.3. Goana după terenuri agricole și concentrarea proprietății asupra terenurilor face ca exploatațiile agricole care au exploatat terenul până în prezent, să fie eliminate. Consecința acestei situații constă în pierderea de locuri de muncă și reducerea posibilităților de viață în zonele rurale. De obicei, acest proces este ireversibil, deoarece, în lipsa unui capital suficient, micii producători sau întreprinderile nou-înființate (și tinerii fermieri) se confruntă cu mari dificultăți la achiziționarea de terenuri și reușita economică în acest sector.

4.4. Deși Banca Mondială a încercat să scoată în evidență aspectele pozitive legate de acapararea terenurilor, cum ar fi sporurile de eficiență, inovarea și dezvoltarea, numeroase organizații și mișcări aparținând societății civile au criticat acest fenomen. În opinia lor, fenomenul duce la daune ecologice, la degradarea solului și la o pierdere a posibilităților de viață în zonele rurale, făcând ca, în locul unei agriculturi durabile, să se dezvolte o uriașă industrie agrară bazată pe monoculturi.

4.5. Acapararea terenurilor are un impact negativ asupra dezvoltării comunității rurale. Un efect negativ al culturilor pe suprafețe mari constă în creșterea șomajului în zonele rurale, cu costurile sociale aferente.

4.6. Willis Peterson, cercetător la Universitatea din Minnesota, susține chiar că micile exploatații agricole familiale sunt cel puțin la fel de eficiente ca și întreprinderile agricole de mari dimensiuni. Nici afirmația că o concentrare a terenurilor duce la o creștere a recoltelor nu corespunde realității ⁽⁴⁾: datele FAO demonstrează contrariul, având în vedere că 90 % din exploatațiile agricole sunt exploatații familiale care prelucrează 75 % din suprafețele agricole și produc 80 % din alimentele de la nivel mondial.

4.7. Un exemplu grăitor pentru consecințele acaparării de terenuri îl reprezintă Scoția, unde, acum 200 de ani, echivalentul, ca mărime, al Țărilor de Jos a fost împărțit în terenuri cu o suprafață între 8 000 și 20 000 de hectare și vândut investitorilor. În această zonă au locuit, atunci, între 1,5 și 2 milioane de persoane; până în prezent, această zonă a rămas slab populată ca urmare a agriculturii la scară industrială practică acolo. Parlamentul scoțian are pe ordinea de zi măsuri de repopulare a zonei, dar acest lucru se dovedește a fi mult mai scump decât dacă s-ar fi păstrat modelul agricol bazat pe exploatații mai mici.

5. Rolul exploatațiilor familiale pentru societate și pentru securitatea alimentară

5.1. CESE a constatat cu satisfacție că Organizația Națiunilor Unite a declarat anul 2014 drept Anul internațional al agriculturii familiale. Comitetul a subliniat în repetate rânduri importanța strategică a agriculturii familiale pentru securitatea alimentară și dezvoltarea sectorului rural, contribuind la includerea acestui subiect pe ordinea de zi a dezbaterilor sociale.

⁽⁴⁾ <http://familyfarmingahap.weebly.com/family-vs-corporate-farming.html>

5.2. Întrucât nu există în prezent nici la nivel internațional, nici la nivelul Uniunii Europene, o definiție general recunoscută pentru exploatațiile familiale, CESE solicită Comisiei Europene, Parlamentului European și Consiliului să definească acest concept. El propune următoarele criterii pe care o exploatație trebuie să le îndeplinească pentru a se califica drept exploatație agricolă de tip familial:

5.2.1. deciziile economice sunt luate de către membrii familiei;

5.2.2. cea mai mare parte a activității agricole este realizată de către membrii de familie;

5.2.3. dreptul de proprietate și majoritatea capitalului utilizat aparțin familiei sau terenul se află în proprietatea unei comunități locale;

5.2.4. familia deține controlul asupra gestionării exploatației;

5.2.5. exploatația este transferată de la o generație la alta;

5.2.6. familia locuiește pe terenul care face parte din exploatația agricolă sau în apropierea acestuia.

5.3. În majoritatea regiunilor lumii, modelul de viață rural al exploatării agricole a pământului, adecvat din punct de vedere social și ecologic, are o tradiție milenară. Acolo unde există certitudine juridică și politică, exploatațiile familiale s-au dovedit a fi sisteme agricole stabile sau chiar superioare altor sisteme de producție agricolă.

5.4. Pe lângă producția de alimente, agricultura familială îndeplinește și alte funcții sociale și ecologice utile care nu pot fi puse în practică prin intermediul modelului agricol industrial, dominat de întreprinderile mari.

5.4.1. Exploatațiile agricole familiale, precum și cooperativele agricole joacă un rol activ în cadrul structurii economice din zonele rurale. Pentru stabilitatea și flexibilitatea lor, apartenența la organizații cooperatiste și profesionale este de o importanță considerabilă. Exploatațiile agricole contribuie la conservarea patrimoniului cultural și a stilului de viață rural, gestionează resursele naturale într-un mod durabil și fac ca dreptul de proprietate în zonele rurale să fie foarte dispersat pe plan geografic.

5.4.2. Agricultura familială nu deplânge lipsa de locuri de muncă, ci le creează, fiind deschisă către inovare.

5.4.3. Ferma familială oferă copiilor un mediu ideal, în care cunoștințele și competențele sunt transmise din generație în generație, garantând, astfel, continuitatea acestor exploatații.

5.4.4. Producția agricolă realizată de exploatații familiale se caracterizează prin pluralitate și descentralizare. Acest lucru asigură competitivitatea și limitează riscurile asociate cu concentrarea terenurilor.

5.4.5. În perspectiva supraviețuirii umanității, numărul mare de ferme reprezintă o valoare în sine, în condițiile în care un număr mai mare de persoane își însușește competențele și cunoștințele necesare producției de alimente, asigurând astfel condițiile de bază pentru existența cunoștințelor și abilităților necesare pentru supraviețuire în perioade de criză. Pentru a face ca agricultura familială să rămână o alternativă viabilă la agricultura de tip industrial și la una dintre formele ei de manifestare, și anume acapararea terenurilor, trebuie luate măsuri active de protecție a agriculturii familiale, între altele prin măsuri de sprijin pentru organizațiile producătorilor și măsuri împotriva practicilor comerciale neloiale. Măsurile politice luate la nivelul UE și la nivel național pot contribui la obiectivul de a face ca agricultura familială să devină mai sustenabilă și mai viabilă ⁽⁵⁾.

(⁵) [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2014/529047/IPOL-AGRI_NT\(2014\)529047_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2014/529047/IPOL-AGRI_NT(2014)529047_EN.pdf)

6. Posibilități de reglementare a pieței de terenuri agricole pentru prevenirea acaparării și concentrării terenurilor

6.1. Pământul stă la baza producției de alimente. Articolul 11 din Pactul internațional al Națiunilor Unite privind drepturile economice, sociale și culturale ⁽⁶⁾, împreună cu articolul 25 din Declarația Universală a Drepturilor Omului ⁽⁷⁾, obligă țările să recunoască dreptul fiecărei persoane aflate pe teritoriul său la hrană suficientă și sigură și are o legătură directă cu accesul la pământ.

6.2. Cantitatea redusă de petrol și gaze naturale din UE reprezintă o amenințare pentru securitatea alimentară. De aceea, agricultura durabilă și fermele familiale trebuie menținute.

6.3. Terenurile nu reprezintă o marfă comercială care să poată fi fabricată în cantități mai mari. Pământul este o resursă finită, motiv pentru care el nu ar trebui să se supună normelor tipice ale pieței. CESE nutrește convingerea că în statele membre și la nivelul UE trebuie să aibă loc o dezbatere aprofundată cu privire la un model agrostructural univoc. Implicațiile și măsurile politice pot și trebuie să fie elaborate numai pe baza acestui model. Un exemplu în acest sens îl constituie evaluarea juridică a achiziționării de acțiuni în societățile agricole (așa-numitele „share deals”). Dreptul de proprietate asupra terenurilor și utilizarea terenurilor trebuie supuse unei reglementări mai stricte.

6.4. Organizații de diferite orientări politice au discutat cu privire la reglementarea proprietății funciare și au elaborat măsuri politice corespunzătoare, argumentând că buna guvernare este esențială în acest domeniu. Astfel, FAO a elaborat „Orientările voluntare privind gestionarea responsabilă a proprietății asupra terenurilor, locurilor de pescuit și pădurilor” („The Voluntary Guidelines of the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forestry”) ⁽⁸⁾. Scopul acestor orientări constă în stabilirea unor drepturi de folosință a terenurilor reglementate și sigure, care să garanteze un acces egal la resurse (terenuri, zone de pescuit, păduri) pentru a reduce astfel foametea și sărăcia, a promova dezvoltarea durabilă și a îmbogăți mediul înconjurător. UNCTAD, FAO, IFAD și Banca Mondială au dezvoltat în comun principii pentru investiții responsabile în agricultură ⁽⁹⁾, care recunosc drepturile, mijloacele de existență și resursele. OCDE a elaborat un cadru politic pentru investiții în agricultură (Policy Framework for Investment in Agriculture – PFIA) ⁽¹⁰⁾. Acesta vine în sprijinul statelor în eforturile lor de elaborare a unor măsuri politice de încurajare a investițiilor private în agricultură.

6.5. CESE consideră că orientările ONU/FAO referitoare la drepturile agricultorilor de folosire a terenurilor reprezintă o etapă fundamentală și solicită o transpunere fermă și precisă în toate statele membre. Incertitudinile privind drepturile de proprietate reprezintă un indiciu de „proastă administrare” devenind chiar un stimulente pentru acapararea terenurilor.

6.6. În documentul publicat de Factor Markets 2012 ⁽¹¹⁾ se analizează reglementările în vigoare privind vânzarea terenurilor în statele membre ale UE și în țările candidate. Documentul arată că mai multe state membre au reglementări naționale care împiedică concentrarea forțată a terenurilor și achizițiile de terenuri de către străini, de exemplu prin acordarea unor drepturi de preempțiune. În unele țări, toate achizițiile de terenuri agricole necesită o autorizație oficială, indiferent de țara de origine a cumpărătorului. Printre acestea se numără Franța, Germania și Suedia. În același timp, există țări cum ar fi Ungaria și Lituania, în care a fost stabilită o limită superioară cu privire la mărimea terenurilor agricole care pot fi deținute de un proprietar unic.

6.6.1. În Franța, tranzacțiile funciare sunt monitorizate de autoritățile de planificare urbanistică (Sociétés d'Aménagement Foncier et d'Etablissement Rural, SAFER). SAFER este un organism local având misiunea de a-i sprijini pe agricultori, în special pe cei tineri, în procesul de restructurare a proprietății funciare, precum și pentru a garanta transparența piețelor de terenuri agricole.

6.6.2. În Suedia, achizițiile de terenuri în zone slab populate necesită autorizație. La acordarea acestor permise, autoritățile iau în considerare calificarea cumpărătorului respectiv, experiența sa anterioară; uneori, acestuia i se impune și obligația de a-și stabili reședința în aria terenului achiziționat. În Suedia, terenurile agricole pot fi cumpărate doar de către persoane fizice.

⁽⁶⁾ <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/cescr.aspx>

⁽⁷⁾ <http://www.un.org/en/documents/udhr/index.shtml#a25>

⁽⁸⁾ <http://www.fao.org/docrep/016/i2801e/i2801e.pdf>

⁽⁹⁾ <http://unctad.org/en/Pages/DIAE/G-20/PRA.aspx>

⁽¹⁰⁾ http://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/PFIA_April2013.pdf

⁽¹¹⁾ http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/120249/2/FM_WP14CEPSonSalesMarketRegulations_D15.1_Final.pdf

6.6.3. În Lituania, dreptul persoanelor juridice de a cumpăra un teren este condiționat de obligația de a genera cel puțin 50 % din venitul lor total din activități agricole. Persoanele fizice și juridice suedeze pot deține până la 500 de hectare de teren.

6.6.4. În Belgia, Germania, Italia și Franța, agricultorii care au luat în arendă terenuri agricole dispun de dreptul de preempțiune.

6.7. După cum arată rezumatul de mai sus, reglementarea pieței terenurilor agricole variază considerabil de la un stat membru al UE la altul. Faptul că există restricții în unele țări, iar în altele nu, duce la disparități între statele membre. În această lumină trebuie privită și decizia parlamentului bulgar de a prelungi până în 2020 moratoriul privind vânzările de terenuri agricole, cu termen de expirare la 22 octombrie 2013, în pofida avertismentelor din partea UE, recunoscând amenințarea directă la care sunt expuse terenurile agricole în Bulgaria, dat fiind că prețurile terenurilor, dar și puterea de cumpărare a agricultorilor au un nivel considerabil mai mic decât în statele membre mai prospere.

6.8. Analiza Factor Markets din 2012 ⁽¹²⁾ constată că poziția dominantă a marilor întreprinderi agroindustriale pe piața terenurilor agricole împiedică buna funcționare a acestei piețe. Societățile mari își utilizează greutatea atât pe piețele de suprafețe agricole locale, cât și pe cele regionale, pentru a influența astfel nivelul prețurilor terenurilor și condițiile de arendare.

6.9. Politica funciară este de competența statelor membre; acestea pot impune restricții privind tranzacțiile atunci când siguranța alimentară și energetică națională este periclitată sau dacă există un interes public major pentru a impune condiții în acest sens. Restricțiile sunt permise pentru a evita speculațiile, pentru a conserva tradițiile locale și pentru a asigura o utilizare adecvată a terenurilor. În același timp, astfel de restricții limitează principiul – consfințit în tratate – al liberei circulații a bunurilor și a capitalurilor. Prin urmare, CESE invită Parlamentul European și Consiliul să inițieze un schimb de idei pentru a clarifica dacă libera circulație a capitalurilor trebuie să se aplice fără restricții și în cazul înstrăinării și achiziționării de terenuri și întreprinderi agricole – în special în ceea ce privește țările terțe, dar și în interiorul UE. În acest context, trebuie amintit faptul că prețurile terenurilor agricole și veniturile individuale variază considerabil de la un stat membru la altul. Trebuie găsit un răspuns la întrebarea dacă libera circulație a capitalurilor și piața liberă oferă șanse egale cetățenilor și persoanelor juridice de a achiziționa terenuri.

6.10. În opinia CESE, statele membre trebuie să beneficieze de mai multe oportunități, pe baza unui model de agricultură durabilă, pentru a reglementa și limita piețele lor de terenuri agricole, ținând seama de securitatea alimentară și alte obiective legitime. În același timp, CESE solicită statelor membre să facă uz de toate posibilitățile de care dispun pentru a elabora o legislație corespunzătoare în acest sens. În mod evident, unele țări nu au obiective politice clare sau obiectivele cuprind abordări discriminatorii.

6.11. În cazul în care Parlamentul European și Consiliul vor ajunge la concluzia că restricțiile privind circulația capitalurilor sunt justificate în contextul garantării securității alimentare, atunci trebui să aibă loc și dezbateri la nivel internațional, dat fiind că libera circulație a capitalurilor este garantată prin diferite acorduri internaționale.

6.12. Cadrul juridic și politic existent al UE și al statelor membre permite influențarea utilizării terenurilor prin aplicarea de subvenții și impozite. Buna utilizare a instrumentelor PAC și politica funciară pot permite micilor fermieri o producție agricolă viabilă din punct de vedere economic, ceea ce ar contribui la evitarea fenomenului de concentrare a terenurilor.

6.13. O reformă a PAC ar permite fără îndoială introducerea unor plafoane și a unor ajustări ale plăților directe, astfel încât primele hectare să beneficieze de o pondere mai mare, permițând o simplificare a plăților directe și a ajutoarelor pentru investiții în beneficiul exploatațiilor mici. Cu toate acestea, Comitetul are îndoieli cu privire la faptul că restricțiile existente pot influența fenomenul concentrărilor de terenuri și la faptul că acele state membre în care diferențele structurale ale exploatațiilor agricole sunt cele mai mari și în care concentrarea terenurilor este cea mai mare vor face uz într-o măsură corespunzătoare de posibilitățile existente. CESE invită statele membre să folosească din plin aceste posibilități și invită instituțiile Uniunii Europene să introducă un mecanism consolidat de redistribuire a ajutoarelor.

⁽¹²⁾ http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/120249/2/FM_WP14CEPSonSalesMarketRegulations_D15.1_Final.pdf

6.14. Terenul agricol reprezintă o resursă naturală limitată; de aceea, acapararea terenurilor periclitează punerea în aplicare a articolelor 39 și 191 din TFUE. Prin urmare, CESE invită Comisia Europeană și Parlamentul European să ia măsuri de reglementare a utilizării terenurilor (guvernanță).

6.15. CESE recomandă ca toate statele membre ale UE să introducă o limită superioară pentru achiziționarea unui teren agricol, atât pentru persoane fizice, cât și pentru persoane juridice. Autoritățile competente pot exercita dreptul de preempțiune numai în cazul acelor agricultori care se încadrează sub acest plafon.

6.16. Comunitățile locale ar trebui să fie implicate în deciziile referitoare la utilizarea terenurilor; acest lucru presupune ca ele să beneficieze de mai multe drepturi și posibilități în acest sens.

6.17. Producția de alimente trebuie să capete prioritate față de producția de biocombustibili în utilizarea terenurilor agricole.

6.18. Ar trebui adoptată o politică care să nu ducă la o concentrare a terenurilor, ci la o tranziție de la întreprinderi mari cu o producție la scară industrială spre unități de producție mai mici, ceea ce ar fi, de asemenea, în beneficiul autonomiei în ceea ce privește producția de alimente. În statele membre ale UE ar trebui să existe o structură instituțională care dispune de toate informațiile referitoare la structurile de proprietate și la utilizarea terenurilor agricole. În acest scop, bazele de date naționale ar trebui să includă nu numai informații privind proprietarii de terenuri, ci și asupra utilizatorilor. Aceste date ar permite efectuarea investigațiilor necesare și reacții corespunzătoare în cazul unor schimbări.

6.19. CESE solicită Comisiei Europene și Parlamentului să efectueze o evaluare amplă și bazată pe o metodologie uniformă a impactului pe care îl au ajutoarele și restricțiile din diferite țări asupra concentrării de terenuri. Evaluarea ar trebui să analizeze și pericolele cauzate de concentrarea terenurilor pentru securitatea alimentară, ocuparea forței de muncă, mediul și dezvoltarea rurală.

6.20. CESE solicită tuturor statelor membre să informeze Comisia Europeană și FAO cu privire la utilizarea și aplicarea Orientărilor voluntare privind guvernanța responsabilă a proprietății funciare (OVGPF, adoptate de FAO în 2012) în politicile lor privind guvernanța proprietății funciare. OVGPF au o sferă de aplicare globală (articolul 2.4), incluzând Europa. OVGPF solicită statelor membre să creeze platforme multilaterale, cu implicarea și participarea celor mai afectate dintre părțile interesate, care să monitorizeze punerea în aplicare a orientărilor și să asigure alinierea politicilor lor la acestea ⁽¹³⁾.

6.21. CESE va urmări în continuare îndeaproape evoluțiile viitoare ale concentrărilor de terenuri, va analiza consecințele și va participa la elaborarea de propuneri pentru diminuarea acestora. În plus, inițiativa este sprijinită și de WFAL (World Forum on Access to Land and Natural Resources), care, la rândul său, solicită Comisiei Europene și Parlamentului European să susțină acest demers.

Bruxelles, 21 ianuarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹³⁾ A se vedea articolul 26.2 din OVGPF: <http://www.fao.org/docrep/016/i2801e/i2801e.pdf>

Avizul Comitetului Economic și Social European privind situația de după expirarea sistemului de cote pentru lapte în 2015

(aviz din proprie inițiativă)

(2015/C 242/04)

Raportor: dl Padraig WALSHE

La 10 iulie 2014, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Situația de după expirarea sistemului de cote pentru lapte în 2015 (aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 8 ianuarie 2015.

În cea de a 504-a sesiune plenară, care a avut loc la 21 și 22 ianuarie 2015 (ședința din 21 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 219 voturi pentru, 1 vot împotriva și 14 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE consideră expirarea cotelor de lapte în cadrul Politicii Agricole Comune la 31 martie 2015 drept o schimbare fundamentală. De la introducerea acestui mod cuprinzător de gestionare a producției, la 1 aprilie 1984, de-a lungul timpului a devenit tot mai evident că prețurile la lapte și veniturile agricultorilor nu au fost susținute și stabilizate destul de eficient și că în UE producția de lapte a scăzut, în timp ce, la nivel mondial, aceasta a înregistrat o creștere puternică.

1.2. CESE subliniază că politica UE privind produsele lactate după expirarea sistemului de cote pentru lapte, așadar după 2015, ar trebui nu numai să permită creșterea și extinderea, ci și să fie obligată să oprească abandonarea producției de lapte, oferind sprijin pentru micii agricultori, în special din regiunile defavorizate și de munte. Ea trebuie să permită agricultorilor din UE și, în cele din urmă, economiei UE, să profite de piețele globale în expansiune pentru produse lactate, recunoscând și încurajând contribuția economică și socială valoroasă a fermelor mici și defavorizate, producătoare de lactate din numeroase regiuni europene.

1.3. CESE nutrește convingerea că acest lucru trebuie realizat prin utilizarea deplină a dispozițiilor prevăzute de pilonul II al PAC 2014-2020 și de pachetul privind laptele, pentru a garanta că fermele familiale de lapte pot fi sprijinite pe întreg teritoriul UE. Participarea la organizațiile de producători care pot ajuta fermierii să își îmbunătățească poziția în lanțul de aprovizionare trebuie încurajată, iar măsurile de transfer de cunoștințe trebuie orientate astfel încât fermierii să își îmbunătățească eficiența tehnică și economică.

1.4. Cu toate acestea, potrivit aprecierilor CESE, este exclus ca bugetele și măsurile din cadrul pilonului II sau măsurile prevăzute de pachetul privind laptele, incluse în prezent în PAC 2014-2020, să fie suficiente pentru protejarea producătorilor de lapte vulnerabili din interiorul sau din afara zonelor defavorizate sau de munte. Ar putea fi necesare măsuri suplimentare pentru a se asigura că acești agricultori realizează venituri viabile și o cotă-parte echitabilă a încasărilor de pe piață. Ei ar trebui, de asemenea, să beneficieze de servicii de consiliere cu privire la eficiența și diversificarea producției, precum și la reorientare, pentru a-i ajuta să ia cele mai bune decizii pentru viitorul lor și al succesorilor lor, ținând seama de faptul că întreprinderile dezavantajate sunt limitate în ceea ce privește capacitatea de generare de venituri.

1.5. CESE consideră la fel de esențială și necesitatea de a garanta că producătorilor comerciali și competitivi de lactate din toate regiunile, inclusiv din cele care se pretează mai bine pentru producția durabilă și competitivă de lapte pentru export, li se permite să își dezvolte întreprinderile pentru a putea răspunde rapid la cererea în continuă creștere de la nivel mondial și, în consecință, pentru a genera locuri de muncă și venituri în sectorul economic al zonelor rurale ale UE. Principala provocare pentru acești agricultori va consta în variațiile mari ale veniturilor realizate, datorate volatilității prețurilor produselor lactate de bază (și, prin urmare, a prețului de producție a laptelui) și a costurilor de producție. Este esențial ca UE să faciliteze dezvoltarea de către statele membre și de către industrie a unor soluții simple de impozitare și a unor instrumente de acoperire împotriva riscurilor, cum ar fi contractele cu marjă fixă, ușor accesibile pentru fermieri.

1.6. CESE subliniază insistent că **nivelul inadecvat al „plasei de siguranță”** prevăzute în noua PAC trebuie revizuit și supus unei examinări continue, pentru a garanta că acestea rămân într-o corelație mai strânsă cu costurile de producție reale.

1.6.1. De asemenea, este necesar să se încurajeze și mai mult promovarea produselor lactate, atât pe piața internă, cât și pe piețele de export. UE trebuie să sprijine identificarea și dezvoltarea de piețe noi și să se asigure că acordurile comerciale internaționale sunt echilibrate, garantând exportatorilor europeni egalitate de acces la piețele internaționale.

1.6.2. Pe piața internă, UE trebuie să sprijine promovarea beneficiilor pentru sănătate a consumului de lapte, reafirmate recent de cercetarea științifică.

1.6.3. UE trebuie, de asemenea, să își consolideze reglementarea pieței cu amănuntul, pentru a reglementa obținerea de profituri de către comercianții cu amănuntul și pentru a ameliora capacitatea agricultorilor de a-și acoperi costurile.

1.7. Trebuie, în aceeași ordine de idei, recunoscut și încurajat rolul esențial jucat de cooperativele din sectorul produselor lactate. Ele joacă un rol de lider la nivel mondial în industria produselor lactate, cu prezența a patru cooperative în topul mondial al celor mai mari companii de lactate, în conformitate cu un studiu Rabobank publicat în iulie 2014 ⁽¹⁾. Cooperativele pot juca un rol mult mai puternic în sprijinirea fermierilor producători de lactate expuși volatilității prețurilor decât cumpărătorii/unitățile private de prelucrare a laptelui, deoarece furnizorii de lapte ai acestora sunt, în general, și acționarii lor. De asemenea, cooperativele se angajează pe termen mult mai lung în ceea ce privește achiziționarea laptelui la prețuri viabile a laptelui de la agricultorii care sunt membri ai cooperativelor.

2. Context – concluzii din experiența trecutului

2.1. În luna septembrie 2014, prețul mediu pentru lapte în UE a fost de 37,47 cenți/kg (sursa: LTO milk review) ⁽²⁾, în scădere cu 8,2 % față de prețul mediu raportat de aceeași sursă în luna februarie 2014.

2.2. Până la sfârșitul primăverii, cererea puternică de la nivel mondial a menținut prețurile la un nivel stabil. A intervenit apoi însă o corecție a prețurilor odată cu creșterea producției celor mai mari exportatori (+ 4,3 % pe an pentru perioada ianuarie-septembrie 2014), depășind creșterea solidă a cererii (+ 2-2,5 % pe an), în special dinspre piețele emergente. Recent, ieșirea temporară a Chinei de pe piață, după achizițiile în exces din lunile precedente, precum și embargoul Rusiei privind importurile de produse lactate din UE – Rusia însumând 33 % din exporturile UE de produse lactate – au afectat la rândul lor prețurile pentru produsele de bază și, prin urmare, prețurile de producție, în a doua jumătate a anului 2014.

2.2.1. Scăderea rapidă a prețurilor laptelui la sfârșitul anului 2014 a dus, pe bună dreptate, la îngrijorarea agricultorilor din UE din sectorul produselor lactate în legătură cu impactul probabil din următoarele luni asupra traiului lor, în condițiile în care UE renunță la sistemul de cote, iar producția din alte regiuni din lume continuă să crească, cel puțin pe termen scurt. În același timp, ei au îndoieli legitime privind disponibilitatea și capacitatea UE de a-i ajuta să gestioneze perioadele inevitabile de prețuri și venituri scăzute cauzate de crize viitoare.

2.3. Perspectivele pe termen mediu și lung pentru lapte și produse lactate se arată a fi foarte favorabile, atât pe piața internă, cât și la nivel mondial. Cererea mondială va rămâne dinamică, în special în economiile emergente, bazându-se pe tendințe demografice solide. Produsele tradiționale, artisanale, de înaltă calitate, multe fabricate în zone defavorizate din lapte produs în exploatații vulnerabile, foarte apreciate de consumatori, se bucură de o cerere din ce în ce mai mare chiar și pe piețele interne saturate ale Europei. Produsele lactate inovatoare, destinate sportivilor, pacienților sau copiilor, și alte produse lactate pe bază de zer sunt categorii de produse de înaltă calitate ce cunosc o creștere rapidă, atât pe piețele interne, cât și pe cele internaționale.

2.4. După eliminarea cotelor se preconizează creșteri ale producției în special în acele state membre în care, în momentul de față, sunt aplicate cote, cum ar fi Irlanda, Germania, Țările de Jos, Danemarca, Austria, Polonia și Franța.

⁽¹⁾ https://www.rabobank.com/en/press/search/2014/dairy_top20.html

⁽²⁾ <http://www.milkprices.nl/>

2.5. Cu toate acestea, există încă îndoieli cu privire la capacitatea cadrului de reglementare al UE de a face față episoadelor de extremă volatilitate a pieței sau unei situații de criză, în special în contextul acordării unui ajutor agricultorilor în încercările lor de a gestiona volatilitatea marjelor și veniturilor și garantării unei dezvoltări echilibrate a producției de lapte în Uniunea Europeană.

2.6. Embargoul impus de Rusia și efectul de domino asupra piețelor de produse lactate din UE au fost primul test al noului sistem UE de gestionare a crizelor; în condițiile unor efecte limitate asupra piețelor prin redeschiderea liniilor de ajutoare pentru depozitarea privată a brânzeturilor (înainte de închiderea lor bruscă), precum și ținând seama de ajutoarele pentru depozitarea privată a untului și a laptelui praf degresat (LPD), la care se adaugă extinderea achiziționării de intervenție în perioada amintită, dar și creșterea cheltuielilor pentru promovare, este clar că aceste îndoieli sunt întemeiate. Trebuie elaborate măsuri suplimentare pentru a face față crizelor pieței, însă, înainte de toate, UE trebuie să fie pregătită să le pună în practică rapid și cu hotărâre.

2.6.1. Experiența UE în materie de gestionare a unui colaps al cererii și al prețurilor pentru produse lactate, în contextul prăbușirii sistemului financiar din 2008-2009, a constituit o bună ocazie de a trage învățăminte. Măsurile luate de Comisia Europeană au fost atât de lente, încât, în 2009, achizițiile de intervenție pentru unt au durat șase luni, iar pentru lapte praf degresat opt luni, până ce prețurile de pe piață au început să depășească prețurile echivalente nivelului de intervenție. Achiziționarea de unt pentru depozitarea privată a persistat în cea mai mare parte a anului (perioada martie-decembrie) și a continuat în 2010, luând sfârșit abia în august 2010. În 2009 s-au cheltuit 370 de milioane de euro pentru ansamblul măsurilor de intervenție pentru sprijinirea piețelor, din care 181 de milioane de euro s-au folosit pentru restituirile la export. În 2010, suma toate măsurile de intervenție de susținere a piețelor s-a ridicat la 529 de milioane de euro, din care 186 milioane de euro pentru restituirile la export. În 2010, Comisia Europeană a încasat 31 de milioane de euro din vânzarea stocurilor de intervenție la laptele praf degresat și unt, iar în 2011, această sumă s-a ridicat la 73 de milioane de euro. S-au utilizat cantități semnificative de produse în stoc și în cadrul programului pentru persoanele defavorizate, care altfel ar fi necesitat contribuții financiare din bugetul UE ⁽³⁾.

2.6.2. Tot în 2009-2010, Parlamentul European a votat decizia de a acorda 300 de milioane de euro direct către agricultorii din UE din sectorul produselor lactate. Această sumă se ridică la puțin sub 600 de euro pe agricultor (calcul bazat pe modul în care au fost distribuite ajutoarele în Irlanda); ea a fost plătită la începutul lui 2010, cu întârziere mare, într-un moment în care prețurile au început deja să își revină. Nu este clar care au fost costurile de administrare pentru aceste măsuri. Trebuie să învățăm din această experiență ca astfel de plăți directe au un impact redus asupra piețelor, iar alocarea unor sume modeste per agricultor cauzează costuri enorme.

2.6.3. La momentul crizei din sectorul lactatelor din 2009, costurile de producție erau în mod semnificativ mai scăzute decât sunt în prezent. Atunci, în Irlanda, costurile de producție erau de 19 cenți/litru, crescând la 25,6 cenți/litru în 2014. „Plasa de siguranță”, reprezentând nivelul actual al prețului de intervenție pentru laptele praf degresat și unt, corespunde unui preț de producție de aproximativ 20 cenți/litru, devenind astfel complet irelevantă în raport cu costurile de producție ale agricultorilor.

2.7. Au fost prezentate idei privind modul de a dota UE cu mijloacele necesare pentru a menține viabilă producția de lactate în situații de criză și pentru a gestiona mai bine consecințele dăunătoare ale acestora pentru producția de lapte din regiunile defavorizate. Este important ca măsurile propuse să corespundă scopului, să fie compatibile cu piața europeană a laptelui, în care prețurile produselor lactate, chiar și în țările care nu exportă, sunt în prezent în mare măsură influențate de tendințele globale. Nicio formă de gestionare unilaterală a producției de lapte în UE, nici măcar una voluntară, nu va schimba această stare de fapt.

3. Perspective post-2015 pentru piețele de lactate

3.1. Prognozele ONU referitoare la tendințele demografice și socioeconomice la nivel mondial sugerează că populația mondială va crește de la 7 miliarde în prezent la 8,4 miliarde până în 2030 și la 9,6 de miliarde până în 2050 ⁽⁴⁾. Această creștere a populației va avea loc majoritar, dacă nu în întregime, în țările emergente și va fi însoțită de o creștere echivalentă a „claselor de mijloc”. Într-un document din 2012, analiștii de la HSBC Global ⁽⁵⁾ concluzionează că, până în 2050, numărul persoanelor care câștigă cel puțin un nivel de venit mediu va fi de 2,6 miliarde – mai mult de o treime din populația lumii de astăzi. Acest grup va fi nu numai mai numeros, ci și mai înstărit și ambițios în ceea ce privește obiceiurile de consum. Aceste persoane vor dori să-și asigure consumul de proteine într-o măsură din ce în ce mai mare din produse de origine animală, în detrimentul produselor vegetale.

⁽³⁾ Rapoartele Comisiei Europene privind măsurile de intervenție în sectorul laptelui, 2008, 2009, 2010, 2011 (UE MMO).

⁽⁴⁾ „Perspectivele populației mondiale: revizuirea din 2012” (World Population Prospects: the 2012 Revision), ONU, iunie 2013.

⁽⁵⁾ „Consumator în 2050 – Ascensiunea clasei de mijloc în țările emergente” (Consumer in 2050 – The Rise of the Emerging Market Middle Class) – HSBC Global, octombrie 2012.

3.2. În acest context, produsele lactate sunt deosebit de importante, fiind considerate, în general, de către guverne și cetățeni deopotrivă, importante pentru alimentația sănătoasă a populației și deci dezirabile și adesea sprijinite prin politica oficială (de exemplu, sistemul de distribuire a laptelui în școli în China).

3.3. OCDE și FAO, în cel mai recent raport al lor privind perspectivele agricole ⁽⁶⁾, prevăd că cererea globală de produse lactate va crește cu aproximativ 2 % pe an până în 2023, în special cea de lapte praf degresat, zer și brânză, în timp ce creșterea la unt va fi mai modestă, în jur de 1 %. În cea de a 7-a ediție a Dairy Index, publicat în octombrie 2014, concernul internațional de ambalaje pentru produse lactate, TetraPak, pleacă de la o creștere a cererii anuale de 3,6 %. Acestea și alți experți, precum GIRA, IFCN, CNIEL ⁽⁷⁾ etc., au afirmat că, pe termen lung, creșterea producției va rămâne în urma creșterii cererii, deoarece există relativ puține regiuni potrivite pentru producția durabilă din punct de vedere ecologic și competitivă din punct de vedere economic, iar printre acestea se numără unele dintre regiunile UE, în special cele din nordul și vestul continentului.

4. Volatilitatea, principala provocare pentru agricultorii din sectorul produselor lactate

4.1. Dacă, în general, perspectivele sunt extrem de pozitive, dezechilibrele punctuale dintre cerere și ofertă, cum ar fi cel prin care trecem în prezent, vor face presiuni temporare asupra prețurilor și, prin urmare, asupra veniturilor producătorilor. Tendințele comparabile de volatilitate de la nivel mondial pentru cereale sau alte ingrediente pentru hrana animalelor își vor spune și ele cuvântul în acest sens. Aceste fenomene vor fi, foarte probabil, destul de scurte în lumina tendințelor demografice, dar, în absența unor noi strategii de adaptare, ele pot fi foarte perturbatoare.

4.2. Volatilitatea prețului laptelui și, prin urmare, a veniturilor, reprezintă o experiență relativ nouă pentru producătorii de lapte din Europa, apărută ca urmare a eliminării substanțiale a măsurilor de susținere a pieței și a scăderii tarifelor de import începând cu anul 2005 până în 2007, la începutul reformei PAC anterioare.

4.3. În timp ce înlocuirea sprijinului de piață cu plăți directe către agricultori va juca un oarecare rol în a-i ajuta pe agricultori să facă față volatilității veniturilor, nivelul redistribuirii plăților și condițiile de variație extremă a veniturilor realizate pe piață va necesita strategii suplimentare.

5. Administrarea producției – o strategie inefficientă

5.1. Runda Uruguay a GATT (în prezent, OMC), care a funcționat între 1986 și 1994, a introdus pentru prima dată agricultura în acordurile comerciale internaționale. Aceasta a dus la schimbări fundamentale în direcția politicii UE. Posibilitățile de import au crescut odată cu scăderea generală a tarifelor și deschiderea de contingente de import scutite de taxe vamale. Noul acord GATT a marcat și începutul unei schimbări în modul de acordare a ajutoarelor destinate pieței în favoarea sistemului de plăți directe acordate fermierilor care, ulterior, s-au decuplat pas cu pas de activitatea de producție. Sistemul european al cotelor de lapte, introdus cu doar doi ani în urmă, nu a fost afectat, și a fost prelungit de câteva ori.

5.2. În 2003, odată cu evaluarea la jumătatea perioadei a PAC, statele membre ale UE au convenit să pună capăt sistemului de cote după 31 martie 2015. După luarea acestei decizii au urmat, în 2008, alte măsuri pentru o „tranziție lină”, pentru a facilita trecerea la sistemul fără cote. Această schimbare de orientare, care se delimitează clar de restricțiile de producție sau cele impuse la nivel de gestiune, are loc într-un moment în care piețele mondiale sunt în plină expansiune. Prin urmare, este firesc să se ofere agricultorilor europeni din sectorul produselor lactate și industriei produselor lactate din Europa – și, în cele din urmă, însăși economiei UE – posibilitatea de a livra spre aceste piețe și de a recupera o parte din pierderea masivă a cotei de piață suferită în cursul celor 30 ani de stagnare cauzată de existența cotei.

5.3. Cu toate acestea, odată cu noua volatilitate a prețurilor care a urmat după punerea în aplicare a PAC anterioare, cauzând o criză majoră a veniturilor obținute în sectorul produselor lactate, în 2009, avantajele unei restricționări a producției au fost dezbătute din nou; astfel, în ultimii ani, diferite cercuri din Bruxelles au discutat o serie de propuneri bazate gestionarea producției.

⁽⁶⁾ <http://www.oecd.org/fr/sites/perspectivesagricolesdelocdeetdelafao/produits-laitiers.htm>

⁽⁷⁾ GIRA Food Consultancy, the International Farm Comparison Network și Centre National Interprofessionnel de l'Industrie Laitiere din Franța.

5.4. Un exemplu în acest sens îl reprezintă propunerea Dantin, adoptată de către PE în cadrul negocierilor PAC 2014-2020 în cursul verii anului 2013. Mecanismul propune ca, în cazuri de perturbare a pieței, agricultorii să poată fi stimulați să reducă producția în mod voluntar („buy out”), în timp ce agricultorii care cresc producția să poată fi sancționați. Această propunere a fost supusă unei analize de dr. Michael Keane și dr. Declan O'Connor, la solicitarea Asociației Europene a Laptelui (EDA) ⁽⁸⁾.

5.5. Un grup de experți Ernst and Young a evaluat – la cererea Comisiei Europene – și alte viitoare opțiuni de politică în cadrul rubricilor referitoare la „echilibrul pieței și competitivitatea” și „producția durabilă de lapte, inclusiv dimensiunea sa teritorială” ⁽⁹⁾.

5.6. Ambele studii au subliniat faptul că gestionarea producției, respectiv cotele, nu mai reușesc să susțină și să stabilizeze prețurile laptelui și veniturile realizate. De asemenea, studiile au arătat că propunerea de „buy-out” sau alte măsuri similare de gestionare a producției sunt dificil de pus în aplicare în toată Uniunea Europeană, întrucât nivelul prețului care poate cauza o criză a veniturilor variază foarte mult de la o țară la alta; ele ar fi ineficiente și prin latența cu care își fac efectul, și scumpe datorită nivelului de compensație așteptat de producători pentru a-i încuraja să-și reducă voluntar producția pe bază. Dr. Keane și dr. O'Connor arată în continuare că, dacă ar fi pus în aplicare, un astfel de sistem ar avea o multitudine de consecințe negative previzibile și nedorite asupra funcționării normale a piețelor produselor lactate și va face ca investițiile și planificarea la nivelul fermelor și al procesării să devină aproape imposibile.

5.7. Cea mai importantă concluzie a studiului realizat de dr. Keane și dr. O'Connor rămâne însă ideea că măsura propusă nu poate fi în niciun fel eficace într-o economie închisă sau dacă ea este introdusă de către toți marii furnizori internaționali într-o economie deschisă. Dacă vor fi introduse, așa cum s-a sugerat, în mod unilateral, atunci cei mai importanți câștigători ai acestei politici ar fi concurenții noștri, în timp ce producătorii de lapte din UE și-ar pierde competitivitatea, fiind în continuare obligați să suporte consecințele asupra prețului laptelui care derivă din deciziile de producție luate de către concurenții noștri din SUA sau din Noua Zeelandă.

5.8. În timp ce UE a fost limitată de cote, producția mondială de lapte a crescut în mod exponențial – cu 22 % în ultimii 10 de ani. În aceeași perioadă, concurenții noștri, în special Noua Zeelandă și SUA, ambele cu o puternică tendință spre export, și-au sporit substanțial producția, în timp ce producția din UE a scăzut – iar constrângerile sistemului de cote nu i-a protejat pe producătorii de lactate din UE de șocurile de preț considerabile din 2007-2009.

5.9. De asemenea, este corect să se presupună că strategiile de export ale acestor țări, susținute de planuri de investiții foarte bine mediatizate din Noua Zeelandă și SUA, vor continua să se aplice și după 2015. În cazul în care UE nu ar intra în joc, ne vom trezi excluși de la oportunitățile importante de export la nivel global, cu costuri considerabile pentru agricultorii din sectorul produselor lactate, dar și cu pierderea, la un nivel mai general, de locuri de muncă și venituri în economia rurală a UE.

6. Instrumente de gestionare a riscurilor și o mai bună „plasă de siguranță”

6.1. Studiul Ernst and Young a recomandat insistent consolidarea plasei de siguranță pentru situații de criză a pieței. S-a subliniat importanța sprijinirii fermierilor producători de lactate, pentru ca ei să facă față noii volatilități a veniturilor cauzate de variația prețurilor de lapte și a costurilor de producție, prețurile laptelui, menționând instrumente de gestionare a riscului, cum ar fi protecția împotriva riscurilor, utilizarea piețelor la termen etc.

6.2. UE trebuie să le permită statelor membre să ofere soluții bazate pe fiscalitate, care să îi ajute pe agricultori să economisească fonduri în anii favorabili, care să se întoarcă în circuitul economic și să fie impozitate în anii nefavorabili, utilizând efectul de părghie pentru investiții pentru cei care vor dori să se dezvolte.

⁽⁸⁾ Analiza propunerii de gestionare a crizelor de aprovizionare cu lapte și produse lactate în raportul Comisiei pentru agricultură și dezvoltare rurală (COMAGRI) privind reforma PAC 2012/2013 (versiunea finală) – septembrie 2013, Michael Keane și Declan O'Connor, Institutul de Tehnologie din Cork, Irlanda.

⁽⁹⁾ AGRI- 2012-C 4-04 – Analiza evoluțiilor viitoare în sectorul laptelui, elaborat de Comisia Europeană – DG Agricultură și Dezvoltare Rurală, raport final, 19 septembrie 2013, Ernst and Young.

6.3. UE ar trebui, de asemenea, să încurajeze, să promoveze și, eventual, să reglementeze punerea la dispoziție a unor instrumente de protecție împotriva riscurilor de preț sau de marjă care să le permită agricultorilor să profite în cel mai simplu mod cu putință de opțiunile de a reechilibra prețul sau marjele laptelui pentru un procentaj din laptele produs și pentru o anumită perioadă de timp, fără a fi nevoiți să se angajeze în tranzacții de complexe pe piețele de tranzacții la termen. Agricultorii din Statele Unite ale Americii au deja acces la acest tip de instrumente prin intermediul cooperativelor de produse lactate, iar câțiva cumpărători de lapte (Glanbia în Irlanda și Frontera în Noua Zeelandă) au prezentat sisteme ce se bazează pe un preț fix sau o marjă fixă pentru fermieri. O mai mare disponibilitate a acestui tip de opțiuni în toată Europa ar fi vitală.

6.3.1. Sistemul Glanbia al prețurilor de lapte fixe corelate cu un indice („Glanbia Index Linked Fixed Milk Price”) le permite fermierilor să fixeze în mod voluntar un preț fix pentru o perioadă de trei ani pentru o cotă-parte a laptelui produs. Prețul este corectat anual pentru a ține seama de inflația costurilor de producție în fiecare an, astfel încât agricultorii își pot fixa o bună parte din marja lor de profit. Au fost încheiate patru astfel de programe cu o durată de trei ani, începând din 2010, și toate au fost epuizate, deoarece ele oferă agricultorilor un grad ridicat de certitudine în ceea ce privește venitul pe care îl vor primi pentru laptele lor. Se estimează că 22 % din totalul laptelui achiziționat de Glanbia este achiziționat în cadrul acestui sistem, iar majoritatea fermierilor care au participat la primul sistem sunt dispuși să-l continue.

6.4. Din punct de vedere economic, este, de asemenea, esențial ca UE să revizuiască baza „plasei de siguranță”. Prețurile de intervenție pentru produsele lactate, neschimbate de la jumătatea anului 2008, oferă un nivel de „sprijin” echivalent cu aproximativ 19 cenți/litru net din costurile de prelucrare – sumă care nu mai are nicio legătură nici cu banda de prețuri pentru produse lactate, mult mai mari la nivelul UE și la nivel mondial, nici cu costurile producției primare. UE trebuie să revizuiască în sus nivelul plasei de siguranță, prin creșterea prețului de intervenție pentru laptele praf degresat și unt, cel puțin în conformitate cu creșterea costurilor de producție, și trebuie să monitorizeze în mod continuu relevanța plasei de siguranță în raport cu costurile de producție.

6.5. Sectorul ar trebui să analizeze în ce măsură ar putea fi prevăzut un instrument suplimentar de gestionare a crizelor, în special în cazurile de volatilitate mare a prețurilor care pun în pericol existența fermierilor.

6.6. Din punct de vedere al agricultorilor, cooperativele sunt cele mai reușite structuri juridice pentru sectorul produselor lactate. Cooperativele acordă prioritate beneficiilor acționarilor lor (agricultorii), fie sub formă de dividende, fie prin prețul laptelui. Bunăstarea și interesul economic al membrilor se află la baza activității unei cooperative.

6.7. Cooperativele beneficiază de o poziție privilegiată, servind drept puncte de legătură care oferă producătorilor opțiuni de gestionare a problemei volatilității, cum ar fi contractele cu preț fix sau posibilitățile de a fixa o marjă pentru o anumită perioadă de timp.

6.8. Orice politică viitoare din domeniul laptelui trebuie să ia în considerare importanța crucială a cooperativelor, și să nu creeze obstacole pentru structura ideală din punctul de vedere al agricultorului.

6.9. Incapacitatea agricultorului de a-și recupera costurile prin intermediul lanțului de vânzare cu amănuntul trebuie să fie, de asemenea, abordată. Consumatorii beneficiază insuficient de reduceri extreme ale prețurilor pentru produse lactate, însă comercianții cu amănuntul încearcă să acționeze întotdeauna pentru a-și asigura cel mai mare beneficiu, exercitând presiuni asupra furnizorilor atunci când prețurile globale ale produselor lactate sunt în scădere, așa cum este cazul în prezent. Prețurile en gros mai scăzute obținute prin presiunile comercianților cu amănuntul – unele cel puțin discutabile din punct de vedere moral, dacă nu și din punct de vedere juridic – se traduc în marje mai mare obținute de comercianții cu amănuntul și speculații în detrimentul restului lanțului de aprovizionare și consumatorilor. Fermierii se află la capătul acestui lanț și nu au nici un mijloc de a-și proteja marja pentru a-și menține veniturile familiale. O intervenție pe piață mai rapidă din partea Comisiei ar contribui la o redresare mai rapidă a crizelor de pe piață și ar reduce la minim presiunile asupra comercianților cu amănuntul, menționate mai sus.

7. Producția durabilă de lapte în zonele defavorizate

7.1. Producția de lapte are o contribuție vitală din punct de vedere socioeconomic și ecologic în toate regiunile UE. Recunoașterea și sprijinul acestei contribuții, care în multe regiuni se bazează pe mici exploatații vulnerabile, a reprezentat mult timp una din prioritățile PAC. Pilonul II din cadrul PAC include numeroase măsuri care sunt relevante în acest context, așa cum este cazul noilor dispoziții incluse acum în PAC/OCP, inițial introduse ca „Pachetul privind laptele”.

7.1.1. Cu toate acestea, sfârșitul sistemului de cote ar putea accelera un transfer al producției de lapte în UE către zonele din nord-vest, unde producția poate fi desfășurată în modul cel mai eficient. Aceasta ar putea cauza reducerea sau chiar abandonarea producției în alte zone ale Europei, cu costuri mai mari (zonele mai sărace), prin adâncirea decalajului economic între regiunile respective.

7.1.2. Marea majoritate a exploatațiilor agricole din statele membre ale UE au un număr foarte mic de vaci, 75 % din gospodării având mai puțin de 9 vaci⁽¹⁰⁾. În timp ce multe dintre acestea produc lapte pentru consumul propriu, vulnerabilitatea economică a acestor exploatații este evidentă, cu atât mai mult cu cât multe dintre acestea sunt situate în zone defavorizate sau de munte.

7.1.3. Comisia Europeană trebuie să inițieze un proiect coerent de dezvoltare rurală și a sectorului laptelui pentru zonele de munte, zonele defavorizate de producție a laptelui și pentru statele membre în care producția de lapte se bazează pe cirezi de mici dimensiuni.

7.1.4. În plus față de pachetul privind transferul de cunoștințe, sau eventual în cadrul acestuia, este esențial ca aceste ferme să aibă acces la servicii de consiliere și de formare profesională, ceea ce i-ar ajuta să ia decizii de afaceri solide pentru viitorul lor și al succesorilor lor. Ei ar putea fi informați cu privire la modalitățile de diversificare, de eficientizare, de adaptare a dimensiunii lor în funcție de fezabilitatea economică și – dacă este cazul – cu privire la ocupații alternative pentru agricultor sau succesorul acestuia (reorientare a carierei).

7.2. În regiunile afectate de riscul de abandon al terenurilor, de subpășunat sau alte efecte negative asupra mediului, plățile ecologice în baza pilonului II ar putea fi orientate în mod specific către agricultorii din sectorul produselor lactate, în funcție de anumite condiții.

7.3. Agricultorii din sectorul producției de lactate din toate regiunile vulnerabile trebuie să fie încurajați să colaboreze cu organizațiile de producători și cu organizațiile interprofesionale, pentru a promova producția de înaltă calitate și creșterea ponderii și influenței lor în cadrul lanțului de aprovizionare.

7.4. Plățile destinate tinerilor fermieri ar putea fi, de asemenea, utilizate pentru a stimula reînnoirea generațională în cazurile în care exodul de populație reprezintă un motiv de îngrijorare din cauza capacității limitate de generare de venituri. Pentru acești fermieri, investițiile ar putea fi încurajate prin împrumuturi în condiții avantajoase sau alte sisteme comparabile.

Bruxelles, 21 ianuarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹⁰⁾ Sursa: Eurostat, 1 ianuarie 2011.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind hipersensibilitatea electromagnetică**(aviz din proprie inițiativă)**

(2015/C 242/05)

La 10 iulie 2014, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Hipersensibilitatea electromagnetică

(aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 7 ianuarie 2015.

În cea de a 504-a sesiune plenară, care a avut loc la 21 și 22 ianuarie 2015 (ședința din 21 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a respins proiectul de aviz elaborat de Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, în favoarea prezentului aviz contrar, care fost adoptat cu 138 de voturi pentru, 110 voturi împotriva și 19 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE ia notă de existența hipersensibilității electromagnetice și își exprimă îngrijorarea cu privire la frecvența acesteia. Comitetul întâmpină cu satisfacție eforturile considerabile depuse în cercetare pentru înțelegerea problemei și a cauzelor ei. De asemenea, CESE ia notă de faptul că Comitetul științific pentru riscuri sanitare emergente și noi – CSRSSEN (Avizul preliminar al CSRSSEN privind efectele potențiale asupra sănătății ale expunerii la câmpuri electromagnetice, 29.11.2013: http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/emerging/docs/scenih_r_o_041.pdf) a analizat în profunzime această chestiune în ultimii ani, urmând ca, în scurt timp, să își finalizeze ultimul aviz, după ce a organizat ample consultări publice.

1.2. CESE consideră că principalele concluzii ale respectivului raport nu diferă substanțial de cele ale avizului preliminar din 2013, conform cărora „per ansamblu, există dovezi care indică faptul că expunerea la câmpurile de radiofrecvență nu provoacă niciun simptom și nu afectează funcțiile cognitive ale oamenilor. Avizul anterior al Comitetului științific a ajuns la concluzia că nu există efecte adverse asupra reproducerii și a dezvoltării în cazul expunerii la câmpuri de radiofrecvență aflate sub nivelul limitelor actuale. Luarea în considerare a celor mai recente date privind organismul uman și cel animal nu modifică această apreciere”. (Avizul preliminar al CSRSSEN privind efectele potențiale asupra sănătății ale expunerii la câmpuri electromagnetice, 29.11.2013: http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/emerging/docs/scenih_r_o_041.pdf).

1.3. În avizul preliminar al CSRSSEN se semnală, de asemenea, că există noi dovezi, apărute după avizul său anterior, din 2009, care întăresc concluzia că între expunerea la frecvențe radio și simptome nu există o legătură cauzală. Adesea, simpla convingere a persoanei respective că suferă o expunere (chiar și când nu este cazul) este suficientă pentru a provoca apariția simptomelor.

1.4. Cu toate acestea, pentru a calma îngrijorarea persistentă în rândul cetățenilor și pentru a respecta principiul precauției, CESE îndeamnă Comisia să își continue lucrările în acest domeniu, mai ales că se impun cercetări suplimentare pentru a strânge dovezi privind orice impact potențial asupra sănătății cauzat de expunerea pe termen lung, ca, de exemplu, în cazul utilizării unui telefon mobil timp de peste 20 de ani.

1.5. Rămâne de discutat problema percepției publice. Pentru unele persoane, omniprezența câmpurilor electromagnetice – la locul de muncă, la domiciliu și în spațiile publice – este percepută ca un pericol. Alte grupuri de populație sunt preocupate în egală măsură de expunerea la numeroase substanțe chimice, de foarte răspândita intoleranță alimentară sau de expunerea la particulele, fibrele sau bacteriile din mediul înconjurător. Aceste persoane au nevoie de sprijin, nu numai pentru tratarea simptomelor propriu-zise ale bolii, ci și pentru a-și calma îngrijorările cu privire la societatea modernă.

1.6. Comitetul observă că simptomele celor care suferă de hipersensibilitate electromagnetică sunt reale. Ar trebui depuse eforturi pentru îmbunătățirea stării de sănătate a acestora, cu accent pe reducerea handicapului, după cum se menționează în Acțiunea COST BM0704 în domeniul biomedicinii și bioștiințelor moleculare (BMBS COST Action BM0704 *Emerging EMF Technologies and Health Risk Management* – Tehnologiile emergente în domeniul câmpurilor electromagnetice și gestionarea riscurilor sanitare).

2. Introducere

2.1. Prezentul aviz își propune să examineze preocupările exprimate de diferite grupuri ale societății civile cu privire la utilizarea și impactul dispozitivelor emițătoare de radiofrecvență folosite în instalațiile industriale și de uz casnic care depind de comunicațiile fără fir, precum și în serviciile aferente. Această problemă este considerată importantă de către cei care suferă de o gamă de probleme de sănătate nespecifice și care au recurs, de asemenea, la termenul de „sindromul hipersensibilității electromagnetice (HSE)” pentru a defini cauza implicită a simptomelor pe care le prezintă.

3. Hipersensibilitatea electromagnetică ca diagnostic simptomatic al sindromului

3.1. Din păcate pentru aceste persoane, marea majoritate a comunității medicale și științifice este de părere că nu există dovezi concludente care să stabilească o legătură între gama largă de simptome puse pe seama hipersensibilității electromagnetice și expunerea la frecvențe radio sau electromagnetice. Astfel, Organizația Mondială a Sănătății (OMS) afirmă: „Toate studiile efectuate până acum au arătat că expunerile aflate sub limitele recomandate de orientările privind câmpurile electromagnetice (1998), ale Comisiei internaționale pentru protecția împotriva radiației neionizante (ICNIRP) – care acoperă întreaga gamă de frecvențe între 0 și 300 GHz – nu au niciun efect negativ asupra sănătății” (OMS: <http://www.who.int/peh-emf/research/en/>). Cu toate acestea, campaniile derulate în mai multe țări de organizațiile preocupate de această chestiune persistă în a solicita recunoașterea ei în mai mare măsură, precum și mai multe măsuri de prevenire și de soluționare a problemei ce constă în intensitatea și frecvența expunerii la câmpuri electromagnetice. Aceste organizații consideră că lipsa de acțiune din partea autorităților constituie, în cel mai bun caz, o neglijență, iar în cel mai rău, o conspirație de mari proporții orchestrată de interese guvernamentale, comerciale sau străine, care nu doresc să se confrunte cu schimbările majore pe care le-ar implica descurajarea sau limitarea utilizării dispozitivelor „WiFi” (sau a altor dispozitive cu alimentare electrică).

3.2. Atât înainte, cât și după adoptarea Recomandării Consiliului privind limitarea expunerii publicului larg la câmpuri electromagnetice (0-300 GHz) (Recomandarea 1999/519/CE a Consiliului), în 1999, UE s-a implicat activ în permanență în acest domeniu, identificând cele mai bune avize științifice și medicale, care au fost prezentate prin intermediul unei serii de grupuri de lucru și al CSRSEN din cadrul Comisiei Europene. Aceasta a dus la un flux constant de analize, documente de poziție și avize care stau mărturie pentru seriozitatea cu care această chestiune este avută în vedere de către autorități și de comunitatea medicală, științifică și a cercetătorilor.

3.3. Această chestiune nu are relevanță doar la nivel european. În noiembrie 2014, Comisia Europeană a găzduit cea de a 18-a ediție anuală a Conferinței pe tema coordonării globale a comunicărilor RF privind politica de cercetare și de sănătate, care a trecut în revistă cercetările ample de la nivel mondial pe această temă. Până în prezent, aceste avize științifice nu au permis constituirea unei fundamentări științifice care să justifice revizuirea limitelor de expunere (restricții de bază și niveluri de referință) stabilite prin Recomandarea 1999/519/CE a Consiliului. Cu toate acestea, Comisia recunoaște că datele de bază pentru evaluarea anumitor riscuri sunt încă limitate, în special în cazul expunerii la niveluri scăzute, dar pe termen lung, motiv pentru care sunt necesare studii suplimentare.

3.4. Persoanele care suferă de sindromul hipersensibilității electromagnetice continuă să susțină că măsurile adoptate în legătură cu problema lor, atât de statele membre, cât și de UE, sunt foarte departe de ceea ce ei consideră necesar. Înșă majoritatea autorităților din domeniul sănătății publice nu sunt de acord cu această opinie (de exemplu, sistemul național de sănătate din Regatul Unit – a se vedea <http://www.nhs.uk/Conditions/Mobile-phone-safety/Pages/QA.aspx#biological-reasons>). Marea majoritate a testelor independente efectuate până în prezent au ajuns la concluzia că cei care declară că suferă de acest sindrom nu pot face distincția între expunerea la câmpuri electromagnetice reale și la unele false (adică zero). Experimentele în „dublu-orb” dau de înțeles că aceste persoane nu sunt măsură să detecteze prezența câmpurilor electromagnetice și sunt susceptibile să semnaleze prezența unor problemele de sănătate chiar în urma unei expuneri zero, așa cum fac și în cazul expunerii la câmpuri electromagnetice reale [British Medical Journal 332 (7546): 886-889].

3.5. Însă cele menționate nu își propun să nege existența simptomelor puse pe seama hipersensibilității electromagnetice; este evident că numeroase persoane se autodeclară ca suferind de HSE, când în realitate au o serie de probleme de sănătate fără legătură cu câmpurile electromagnetice. Numărul persoanelor care își pun acest diagnostic variază considerabil de la un stat membru la altul. Organizația Mondială a Sănătății observă că „nu există criterii clare de diagnosticare a hipersensibilității electromagnetice și nu există nicio bază științifică pentru a face legătura între simptomele sale și expunerea la câmpuri electromagnetice. În plus, hipersensibilitatea electromagnetică nu constituie un diagnostic medical și nici nu este clar dacă este vorba despre o problemă medicală unitară”. [OMS: *Electromagnetic fields and public health* (câmpurile electromagnetice și sănătatea publică) <http://www.who.int/peh-emf/publications/facts/fs296/en/>].

3.6. În schimb, impactul termic al câmpurilor electromagnetice asupra corpului uman a fost demonstrat de peste 100 de ani, fiind în vigoare, după cum s-a menționat mai sus, recomandări ale Consiliului UE privind câmpurile electromagnetice și standarde internaționale de securitate privind radiațiile, care sunt revizuite periodic. La nivelul Uniunii Europene, au fost aprobate următoarele instrumente juridice privind câmpurile electromagnetice:

- Recomandarea 1999/519/CE a Consiliului din 12 iulie 1999 privind reducerea expunerii publicului larg la câmpuri electromagnetice ⁽¹⁾, menită să completeze politicile naționale ce vizează îmbunătățirea stării de sănătate. Obiectivul său este acela de a crea un cadru prin care să se limiteze expunerea publicului larg la câmpurile electromagnetice, pe baza celor mai solide dovezi științifice disponibile, și de a oferi o bază pentru monitorizarea situației;
- Directiva 1999/5/CE ⁽²⁾;
- Directiva 2013/35/UE ⁽³⁾;
- Directiva 2006/95/CE ⁽⁴⁾ care urmărește ca indivizii, în general, și lucrătorii, în special, să nu fie expuși la niveluri peste cele stabilite în recomandarea din 1999;
- Decizia nr. 243/2012/UE ⁽⁵⁾ de instituire a unui program multianual pentru politica în domeniul spectrului de frecvențe radio.

3.7. În ceea ce privește cercetarea, Comitetul observă că, începând din anul 2000, pe lângă angajamentul său activ în domeniu, Comisia Europeană a oferit o finanțare de 37 de milioane EUR pentru cercetarea privind câmpurile electromagnetice și telefoanele mobile.

3.8. CESE și-a exprimat preocuparea legată de aceste teme în avizele emise cu privire la norme, în cursul procesului de elaborare a acestora, arătând că este în favoarea reducerii la minimum a expunerii la radiații neionizante. Cu toate acestea, persoanele care suferă de hipersensibilitate electromagnetică recunosc simptomele acestora chiar și în cazul câmpurilor electromagnetice cu intensități mult sub limitele permise.

Bruxelles, 21 ianuarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹⁾ JO L 199, 30.7.1999, p. 59.

⁽²⁾ Directiva 1999/5/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 91, 7.4.1999, p. 10).

⁽³⁾ Directiva 2013/35/UE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 179, 29.6.2013, p. 1).

⁽⁴⁾ Directiva 2006/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 374, 27.12.2006, p. 10).

⁽⁵⁾ Decizia nr. 243/2012/UE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 81, 21.3.2012, p. 7).

Avizul Comitetului Economic și Social European privind situația organizațiilor societății civile din Turcia și condițiile de funcționare ale acestora

(2015/C 242/06)

Raportor: dl Arno METZLER

În cadrul sesiunii sale plenare din 26 și 27 februarie 2014, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Situația organizațiilor societății civile din Turcia și condițiile de funcționare ale acestora.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 17 decembrie 2014.

În cea de a 504-a sesiune plenară, care a avut loc la 21 și 22 ianuarie 2015 (ședința din 21 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 205 voturi pentru și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE îndeamnă guvernul și administrația din Turcia să recunoască organizațiile societății civile ca o componentă importantă a societății și ca un actor important al procesului de apropiere a Turciei de valorile și acquis-ul UE. Obiectivul trebuie să fie crearea unei societăți în care toate grupurile sociale pot juca un rol esențial. Turcia trebuie să participe la efortul comun de a crea cadrul instituțional și legislativ pentru o cultură pluralistă, participativă a recunoașterii reciproce și a schimbului de experiență.

1.2. Ca o condiție prealabilă de bază pentru funcționarea organizațiilor societății civile, trebuie să se susțină separarea puterilor în statul de drept în toate domeniile. Intervenția disproporționată a statului care împiedică nejustificat funcționarea lor, așa cum se întâmplă în cazul unor audituri speciale, nu este compatibilă cu acest principiu. Trebuie susținut și accesul lor la căile de atac. Corupția trebuie combătută cu fermitate.

1.3. În cadrul dialogului UE-Turcia, trebuie să se acorde atenție deosebită implementării efective a drepturilor și libertăților fundamentale, inclusiv:

- a libertății de exprimare fără teamă de discriminare individuală sau pedeapsă;
- a libertății presei care promovează diversitatea;
- a libertății de asociere și de adunare, inclusiv și în special în debateri conflictuale și evenimente;
- a drepturilor femeilor;
- a drepturilor sindicale;
- a drepturilor minorităților, inclusiv a minorităților religioase, culturale sau sexuale;
- a drepturilor consumatorilor.

1.4. Separarea puterilor în stat în putere legislativă, judiciară și executivă, în special distincția clară și o diferențiere între actele guvernului și actele administrative pe baza legislației constituie fundamentul pentru asigurarea funcționării organizațiilor societății civile. În principal, un sistem judiciar independent constituie baza pentru un stat de drept.

1.5. CESE solicită Consiliului UE să aibă în vedere deschiderea capitolului 23 (*Sistemul judiciar și drepturile fundamentale*) și a capitolului 24 (*Justiție, libertate și securitate*) din cadrul negocierilor de aderare ale Turciei la UE, pentru a însoți în continuare acest proces în Turcia.

1.6. În același timp, trebuie respectat și principiul separării pe verticală a puterilor, de exemplu autonomia locală.

1.7. Ar fi un punct câștigat dacă organizațiile societății civile din Turcia ar avea acces la informare cu privire la procesele (decizionale) de la nivelul guvernului. Pe lângă aceasta, trebuie să se desfășoare periodic, pe baza unor norme transparente, audieri și consultări, pentru a lua în considerare, în deciziile politice și administrative, cunoștințele dobândite din activitatea organizațiilor societății civile și interesele grupurilor sociale reprezentate. Guvernul și administrația din Turcia sunt încurajați să implice societatea civilă într-un proces formal de dezbatere (Consiliul Economic și Social) și să consacre acest lucru în constituție prin procesul de reformă constituțională.

1.8. După părerea CESE, anumite grupuri profesionale, în special profesiile liberale, au un rol important în realizarea unei societăți libere în temeiul statului de drept. Accesul la justiție sau la îngrijire medicală poate fi asigurat doar prin intermediul unor profesioniști independenți și calificați, cu care cetățenii interacționează în baza unei relații de încredere, protejate de interferențe externe sau violență. Aceste servicii bazate pe încredere, furnizate de exemplu de avocați, doctori sau consultanți fiscali, trebuie să se bazeze pe păstrarea secretului profesional.

1.9. În consecință, este necesară autonomia funcțională a acestor profesii, de exemplu în cadrul organizațiilor profesionale, care garantează asumarea răspunderii față de societate și individ independent de orice influență politică. Însă, în contextul misiunii de anchetă efectuate de CESE, acesta a constatat încălcări ale acestui principiu.

1.10. Este de dorit ca în Turcia să se stabilească un dialog social la nivel național, sectorial și de întreprindere, pentru ca angajații și angajatorii să devină parteneri cu drepturi egale. Obiectivul ar trebui să fie, de asemenea, de a îmbunătăți condițiile de muncă și protecția și siguranța la locul de muncă, ceea ce trebuie să se reflecte în drepturile extinse ale lucrătorilor⁽¹⁾.

2. Introducere și context

2.1. Vizita CESE la Istanbul și Ankara, la 9 și 10 septembrie 2013, a pus în evidență obstacole evidente în condițiile de muncă ale organizațiilor societății civile din Turcia. În anumite cazuri, instituțiile statului au impus reprezentanților și personalului acestor organizații restricții personale grave și le-au supus chiar violenței fizice.

2.2. Vizita de monitorizare la Ankara și Diyarbakır, desfășurată în perioada 1–3 iulie 2014, a fost menită să examineze situația actuală și evoluția condițiilor de muncă ale societății civile din Turcia. S-au purtat discuții cu reprezentanți ai societății civile turce cu scopul de a analiza dacă, începând cu luna septembrie 2013, au avut loc modificări ale condițiilor de lucru ale organizațiilor societății civile.

2.3. Aceste vizite au fost complementare reuniunilor periodice ale Comitetului consultativ mixt UE-Turcia, care monitorizează procesul de aderare a Turciei la UE. Membrii CESE au discutat cu reprezentanți ai societății civile care nu fuseseră propuși ca parteneri de discuție pentru Comitetul consultativ mixt UE-Turcia.

2.4. Discuțiile cu reprezentanți ai unei largi game de organizații ale societății civile, ai guvernului, inclusiv ai unei structuri locale, au dus la o mai bună înțelegere a condițiilor de muncă ale organizațiilor societății civile din Turcia și a posibilelor modificări ale acestor condiții. Scopul a fost ca experiențele individuale și interpretările diferitor actori ai societății civile să ofere o imagine de ansamblu. Această imagine redă mai puțin cadrul juridic și mai degrabă cadrul efectiv perceput în practică, esențial pentru implicarea individuală în activitatea organizațiilor societății civile.

2.5. Se pornește de la premisa că nu se poate atinge satisfacția deplină a tuturor actorilor societății civile cu privire la condițiile lor de muncă, chiar și în circumstanțe optime. În schimb, obiectivul trebuie să fie îmbunătățirea continuă a unui mediu propice implicării societății civile, prin echilibrarea intereselor, în scopul maturizării constante a unei societăți democratice și pluraliste, așa cum s-a format aceasta în toate statele membre ale UE printr-un proces activ.

⁽¹⁾ A se vedea „Raportul comun privind situația drepturilor sindicale în Turcia” (coraportori: doamna Annie VAN WEZEL și domnul Rucan ISIK), adoptat cu ocazia celei de a 32-a ședințe a Comitetului consultativ mixt UE-Turcia, desfășurată la 7 și 8 noiembrie 2013 (CES6717-2013_00_00_TRA_TCD), <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-32-eu-turkey-jcc-jointreport.30035>

2.6. CESE face apel la Turcia și la Uniunea Europeană să trateze dialogul cu societatea civilă ca o condiție indispensabilă pentru apropierea dintre societățile lor și să depună toate eforturile în acest sens. Acest proces poate avea succes doar dacă este un proces de învățare reciprocă, bazat pe dialog continuu și deschis.

3. Cadrul instituțional și legislativ pentru organizațiile societății civile

3.1. Turcia a înregistrat progrese evidente în ce privește principiile fundamentale de separare a puterilor și de autonomie administrativă; totuși, sunt necesare în continuare eforturi considerabile pentru punerea în aplicare a acestor principii. Organizațiile societății civile ar trebui să-și poată baza activitatea pe un cadru juridic fiabil. Aceasta înseamnă, printre altele, că legislația în vigoare le oferă suficient spațiu de manevră pentru a-și desfășura activitatea, iar legislația este respectată și aplicată în mod corespunzător și de către stat și administrație. Această certitudine juridică a condițiilor de lucru pentru organizațiile societății civile și personalul acestora trebuie să fie transparentă și să fie garantată.

3.2. Observațiile critice au avut ca obiect, în esență, cadrul constituțional, în sensul respectării riguroase a drepturilor individuale de către autoritățile de stat. Indiferent dacă anumite acțiuni administrative au fost legale din punct de vedere tehnic sau au încălcat legea, în unele cazuri au lipsit certitudinea și transparența privind baza sau justificarea acțiunii publice, ceea ce a avut ca rezultat perceperea măsurilor luate de stat ca fiind arbitrare.

3.3. Temeiul juridic al unei măsuri, autorul responsabil și motivele pentru luarea unei anumite decizii sau măsuri ar trebui comunicate întotdeauna într-o manieră inteligibilă părții interesate. Accesul imediat la căi legale de atac trebuie garantat efectiv și documentat.

4. Separarea puterilor, statul de drept și libertatea de acțiune a individului

4.1. Personalul din cadrul organizațiilor societății civile răspunde pentru acțiunile sale, la fel ca fiecare cetățean. Acesta nu trebuie să sufere daune personale nejustificate sau restricții ca urmare a angajamentului lor. În special, viața privată a acestor persoane și a familiilor lor trebuie să beneficieze de protecție deplină.

4.2. CESE este conștient de faptul că reprezentanți ai organizațiilor societății civile au fost într-o serie de cazuri amenințați verbal și urmăriți penal, uneori personal, și au fost victime ale unor restricții nejustificate în activitățile lor legate de societatea civilă. Unele dintre aceste restricții au fost impuse în contextul protestelor din parcul Gezi din mai și iunie 2013 și al procedurilor judiciare conexe.

4.3. Delegația CESE a fost șocată să audă că medicilor li s-a interzis tratamentul răniților în urma protestelor din parcul Gezi, iar dosarele pacienților au fost cerute spre examinare în scopul anchetei. Unii medici au fost puși sub acuzare pe motiv de încălcare a dispozițiilor guvernamentale, deoarece nu au respectat instrucțiunile primite de la autoritățile publice. Asistența medicală independentă și confidențială este un drept al omului, făcând abstracție de evenimente politice și fără distincție între persoane, în conformitate cu jurământul lui Hipocrate. În acest caz, ca și în cel al reprezentării juridice, respectarea secretului profesional de către toate părțile implicate constituie fundamentul unor activități bazate pe încredere și o caracteristică a statului de drept. Respectarea acestor principii de către toți funcționarii, dincolo de cazul individual, are o importanță deosebită pentru funcționarea unei democrații în statul de drept și încrederea populației în respectarea drepturilor lor.

4.4. CESE recomandă autorităților turce să încerce să recâștige încrederea organizațiilor societății civile, garantând transparența deciziilor luate la toate nivelurile de guvernare, respectarea statului de drept, precum și independența deplină a deciziilor luate de organele legislative, judiciare și executive.

4.5. Implicarea societății civile în procesul democratic de luare a deciziilor ar putea fi sprijinită în cadrul procesului de aderare la UE prin deschiderea capitolului 23 (*Sistemul judiciar și drepturile fundamentale*) și a capitolului 24 (*Justiție, libertate și securitate*) și prin punerea în aplicare proactivă a drepturilor și libertăților fundamentale cuprinse în acestea.

4.6. CESE subliniază că independența sistemului judiciar, inclusiv a judecătorilor, este un element fundamental al unei societăți civile libere într-o democrație. În special judecătorii trebuie să poată administra justiția în mod independent și în conformitate cu legea, fără instrucțiuni indirecte din partea altor instituții, fără exercitarea de presiune individuală și fără să fie amenințați cu daune personale.

5. Transparență și comunicare pentru implicarea societății civile

5.1. CESE ar dori mai multe eforturi din partea guvernului și administrației din Turcia pentru a valorifica pe scară mai largă potențialul organizațiilor societății civile în formularea și comunicarea deciziilor politice prin consultarea acestora în mod regulat în prealabil și prin deschiderea accesului la informații privind procesele de luare a deciziilor la nivel guvernamental în scopul dialogului. Multe organizații ale societății civile turce s-au plâns de lipsa posibilităților de a avea acces la procesele de luare a deciziilor la nivel guvernamental. În statele membre ale UE, reprezentanții organizațiilor societății civile sunt consultați în mod regulat înainte de luarea deciziilor, pentru a putea include în procesul decizional părerile colective și interesele membrilor acestor organizații și pentru a spori calitatea și sustenabilitatea socială a deciziilor. Prin consultarea grupurilor sociale implicate sau vizate, ca o parte stabilă a procesului legislativ și de reglementare, autoritățile publice pot, în primul rând, să anticipeze potențialele domenii de îmbunătățire și, în al doilea rând, să se folosească de organizațiile respective pentru comunicarea deciziilor lor în sfera lor de influență.

5.2. Guvernul și administrația din Turcia sunt încurajați să implice societatea civilă, cu includerea minorităților, într-un proces politic formal și structurat de formare a opiniei, prin crearea unui Consiliu Economic și Social, și să consacre acest lucru în constituție prin procesul de reformă constituțională.

5.3. Reprezentanții organizațiilor societății civile s-au perceput pe ei înșiși foarte limitați în comunicarea cu membrii și cu cetățenii pe parcursul misiunii de anchetă. Ei au declarat că a fost dificil sau practic imposibil să aibă acces la presă din cauza structurilor de oligopol ale mass-mediei și a orientării fundamentale unilaterale a redacțiilor și au raportat că mass-media este în mare măsură dependentă economic și sub influență directă. Astfel, sunt restricționate rapoartele privind activitatea organizațiilor societății civile, precum și posibilitatea de a avea dezbateri libere privind aspectele politice, în care ar putea fi incluse și poziții antiguvernamentale.

5.4. CESE este de părere că sunt necesare alte noi măsuri pentru realizarea unei mass-medii libere și diverse. Reprimarea jurnaliștilor ca urmare a unor activități critice, inclusiv prin măsuri de detenție, trebuie imediat oprită.

5.5. CESE condamnă blocajele temporare ale serviciului de microblogging Twitter. Guvernul turc trebuie să sprijine libertatea de exprimare, inclusiv pe platformele de comunicare sociale, ceea ce ar trebui să fie permis și perceput ca parte a schimbului intens de opinii într-o democrație.

6. Măsuri practice pentru protecția minorităților – un test de funcționare a democrației

6.1. Protecția minorităților sociale trebuie tratată în mod serios ca o piatră de temelie pentru funcționarea democrației. Trebuie combătută în mod sistematic discriminarea de către autoritățile publice, iar discriminarea de către părți terțe trebuie sancționată și prevenită prin campanii de educare. Implicarea societății civile în procesul democratic de luare a deciziilor ar putea fi sprijinită în cadrul procesului de aderare la UE prin deschiderea capitolului 23 (*Sistemul judiciar și drepturile fundamentale*) și a capitolului 24 (*Justiție, libertate și securitate*) și prin punerea în aplicare fără întârziere a drepturilor și libertăților fundamentale cuprinse în acestea.

6.2. Deși femeile nu trebuie clasificate ca fiind o minoritate, CESE invită Turcia să pună în aplicare instrumente destinate protecției minorităților în sensul promovării egalității de șanse între femei și bărbați. În acest sens, Turcia trebuie să implementeze Convenția Națiunilor Unite privind drepturile femeilor. Promovarea fetelor și a femeilor în toate sferele societății, în special în ceea ce privește accesul la piața forței de muncă, inclusiv în serviciul public, ar trebui definit în Turcia ca obiectiv politic și urmărit cu fermitate. Statul turc trebuie să sprijine mamele aflate în dificultate, furnizându-le consultanță de specialitate independentă, în vederea reducerii numărului de avorturi ilegale. Bunele practici de cooperare între organizațiile pentru drepturile femeilor și statul turc ar trebui continuate și extinse.

6.3. Turcia ar trebui să depună eforturi în continuare pentru integrarea minorității kurde în societatea turcă și pentru sprijinirea culturii și limbii kurde.

6.4. CESE solicită Turciei să protejeze persoanele cu orientări sexuale sau cu identitate de gen diferite împotriva discriminării și să le integreze în societate.

6.5. CESE a fost informat că, în unele cazuri, în Turcia nu se respectă principiul constituțional al statului laic. În documentele de identitate oficiale, în speță, se solicită informații privind religia. Persoanele care aparțin minorităților religioase, cum ar fi alevii, sunt dezavantajate în viața socială și în ce privește șansele lor de a obține un loc de muncă. Turcia trebuie să depună eforturi mai susținute pentru integrarea nediscriminatorie a minorităților religioase în societate.

7. Dialogul social ca instrument și expresie a democrației în viața profesională

7.1. CESE a constatat deficiențe în implicarea sistematică a angajaților în luarea deciziilor importante. Sindicatele au raportat restricții privind libertatea de asociere și de întrunire, acestea fiind condițiile de bază pentru a fi membru al unui sindicat. În plus, se face presiune asupra sindicaliștilor, în special asupra comitetelor de întreprindere, ceea ce încalcă dreptul fundamental al libertății de asociere.

7.2. CESE a fost consternat de deficiențele constatate în ceea ce privește elaborarea și punerea în aplicare a măsurilor de siguranță la locul de muncă, situație care a dus la producerea de accidente anterior misiunii de anchetă, cum ar fi accidentul de la mina din Soma, produs în mai 2014. Comitetul îndeamnă guvernul și administrația din Turcia ca, împreună cu angajații, să elaboreze măsuri de protecție a vieții și siguranței lucrătorilor și să garanteze punerea în aplicare a acestor măsuri în întreaga întreprindere.

8. Autonomia locală – un instrument al democrației participative

8.1. În Turcia, principiul autonomiei locale s-a dovedit a fi un proces de învățare reciprocă, în care rolurile și responsabilitățile diferitelor autorități trebuie definite și conturate în mod treptat. CESE observă că separarea puterilor pe verticală în Turcia este folosită ca un instrument pentru a crea o rețea de legături între stat și grupurile sociale și, prin urmare, procesele democratice ar trebui ancorate mai ferm la nivel local și regional. Aceasta ar fi o altă oportunitate de a implica organizațiile societății civile cu legături directe la nivel local în procesul de luare a deciziilor politice, de exemplu, în calitate de cetățeni informați și consilieri independenți.

9. Condițiile sociale prealabile cu caracter general pentru organizațiile societății civile

9.1. Statul și mass-media ar putea să facă mai multe eforturi pentru a încuraja populația să înțeleagă diversitatea grupurilor sociale și necesitatea existenței organizațiilor societății civile și a reprezentării intereselor, pentru ca și minoritățile să fie recunoscute ca parte legitimă a societății turce, pe care o îmbogățesc.

9.2. Pentru ca organizațiile societății civile să se dezvolte și să funcționeze în mod profesionist, acestea necesită o structură socială pluralistă și participativă. Acest lucru depinde nu numai de existența unor mecanisme instituționale care să permită organizațiilor societății civile să funcționeze în temeiul legii, dar și de menținerea condițiilor-cadru practice pentru implicarea societății civile. Munca voluntară depinde, pe lângă convingerea personală cu privire la interesele și valorile urmărite, și de aprecierea pentru angajamentul fiecăruia.

9.3. Dintr-o serie de discuții cu actorii societății civile a reieșit că aceștia își percep activitatea mai degrabă ca o luptă în inferioritate împotriva autorităților, decât o reprezentare legitimă a intereselor. Folosirea, în unele cazuri, a unor discursuri ostile, de neîncredere și de rezistență împotriva forțelor sociale sau guvernamentale a fost îngrijorătoare. Această atitudine este în contradicție cu înțelegerea reciprocă și progresul substanțial prin modificările comune și implică riscul separării grupurilor sociale în Turcia.

9.4. Pentru a depăși un climat de neîncredere și teamă, autoritățile și organizațiile societății civile sunt invitate la dialog și dialog cu organizațiile partenere europene, în vederea promovării unui climat de respect reciproc și încredere.

Bruxelles, 21 ianuarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 504-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 21 ȘI 22 IANUARIE 2015

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare, în ceea ce privește farmacovigilența medicamentelor de uz uman, a Regulamentului (CE) nr. 726/2004 de stabilire a procedurilor comunitare privind autorizarea și supravegherea medicamentelor de uz uman și veterinar și de instituire a unei Agenții Europene pentru Medicamente

[COM(2014) 557 final – 2014/0256 (COD)]

(2015/C 242/07)

Raportor: dna Renate HEINISCH

La 20 octombrie 2014, respectiv la 23 octombrie 2014, în conformitate cu articolele 114 și 168 alineatul (4) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 726/2004 de stabilire a procedurilor comunitare privind autorizarea și supravegherea medicamentelor de uz uman și veterinar și de instituire a unei Agenții Europene pentru Medicamente

COM(2014) 557 final – 2014/0256 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 16 decembrie 2014.

În cea de a 504-a sesiune plenară, care a avut loc la 21 și 22 ianuarie 2015 (ședința din 21 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 223 de voturi pentru și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Modificarea Regulamentului (CE) nr. 726/2004⁽¹⁾ face parte dintr-un pachet de regulamente care urmărește redefinirea cadrului legislativ în domeniul farmaceutic veterinar european. În regulamentul menționat anterior se elimină trimerile la medicamentele veterinare, astfel încât să fie efectuată o decuplare completă a reglementărilor pentru medicamentele veterinare de cele privind medicamentele de uz uman. Un astfel de demers este util și se bucură, prin urmare, de sprijinul nostru, ținând seama de diferențele condițiilor-cadru din cele două domenii. Din punctul nostru de vedere, modificările propuse la regulament sunt justificate. Nu sunt prezentate propuneri concrete de modificare a regulamentului mai sus menționat și nici nu par a fi necesare. CESE recomandă aprobarea proiectului de regulament în forma prezentată.

1.2. Mult mai importantă decât eliminarea referințelor la medicamentele de uz veterinar, așa cum prevede propunerea de regulament, este însă **revizuirea normelor** privind medicamentele de uz veterinar, prezentată concomitent cu proiectul de regulament COM(2014) 558 final – 2014/0257 (COD).

⁽¹⁾ JO L 136, 30.4.2004, p. 1.

1.3. În urma unei prime lecturi a documentului în cauză salutăm și aceste propuneri de revizuire a regulamentului privind medicamentele de uz veterinar, de modificare a Regulamentului (CE) nr. 726/2004 de stabilire a procedurilor comunitare, precum și propunerea de regulament privind producerea, introducerea pe piață și utilizarea de furaje medicamentate. În legătură cu câteva aspecte considerăm că este nevoie de optimizări pentru a atinge obiectivele în materie de îmbunătățire a disponibilității medicamentelor de uz veterinar, de reducere a sarcinii administrative, de promovare a inovării și a competitivității, precum și de buna funcționare a unei veritabile piețe interne.

1.4. Instituțiile UE trebuie să țină seama de faptul că orice autorizație de introducere pe piața medicamentelor pentru animale are un impact asupra lanțului alimentar și a sănătății umane, impact care se explică în special prin diferitele moduri de infiltrare și emisii în apă cauzate de nanotehnologii, de reciclarea apelor reziduale, de existența unei permeabilități în anumite sisteme de apă freatică etc. CESE și-a exprimat deja îngrijorarea în legătură cu aceste chestiuni în avizele sale anterioare.

1.5. Elaborarea unor răspunsuri mai aprofundate cu privire la acest proiect nu este însă de competența noastră.

2. Introducere

2.1. În 2001 au fost codificate normele privind fabricarea, distribuția și utilizarea medicamentelor veterinare [Directiva 2001/82/CE ⁽²⁾]. În paralel a fost reformat și regulamentul care prevede, printre altele, procedura centralizată și înființarea Agenției Europene pentru Medicamente [Regulamentul (CE) nr. 726/2004]. Aceste documente reglementează înregistrarea, fabricarea, comercializarea, farmacovigilența și utilizarea medicamentelor de uz veterinar pe durata întregului lor ciclu de viață. Anexele Directivei 2001/82/CE specifică și datele care trebuie puse la dispoziție în cadrul cererii de autorizare de introducere pe piață. Dispoziții privind medicamentele veterinare (pe lângă medicamentele de uz uman) și dispoziții privind cooperarea cu Agenția Europeană pentru Medicamente sunt conținute și în Regulamentul (CE) nr. 726/2004.

2.2. Reglementările privind obținerea și menținerea autorizațiilor de introducere pe piață pentru medicamentele de uz veterinar urmează să fie eliminate din Regulamentul (CE) nr. 726/2004 și sunt prevăzute a fi introduse într-un nou regulament privind medicamentele veterinare. Acest nou regulament urmează să cuprindă toate formele de autorizare pentru medicamentele de uz veterinar în UE, atât cele emise la nivel central, cât și cele de la nivel național.

2.3. Cheltuielile pentru procedurile și serviciile care fac obiectul prezentului regulament vor reveni producătorilor și distribuitorilor acestor produse, respectiv solicitanților. În acest scop sunt elaborate principii de stabilire a taxelor către Agenția Europeană pentru Medicamente. Acestea cuprind și norme care țin seama de nevoile specifice ale IMM-urilor, în conformitate cu dispozițiile Tratatului de la Lisabona.

2.4. Tratatul de la Lisabona, intrat în vigoare la 1 decembrie 2009, face distincția între competența conferită Comisiei de a adopta acte fără caracter legislativ și cu domeniu de aplicare general, care completează sau modifică anumite elemente neesențiale ale actului legislativ, competență prevăzută de articolul 290 din TFUE (procedura de delegare), și cea de a adopta actele de punere în aplicare, prevăzută de articolul 291 din TFUE (procedura de executare).

2.5. Aceste două competențe fac obiectul unor cadre juridice diferite.

2.5.1. Punerea în aplicare a competențelor de delegare este prevăzută de instrumente fără forță obligatorie:

- Comunicarea Comisiei către Parlamentul european și către Consiliu – Punerea în aplicare a articolului 290 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ⁽³⁾;
- Înțelegerea comună privind actele delegate („Common understanding on delegated acts”) încheiată între Parlament, Consiliu și Comisie;
- Articolele 87 și 88 din Regulamentul de procedură al Parlamentului European, astfel cum a fost modificat prin Decizia din 10 mai 2012 ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ JO L 311, 28.11.2001, p. 1.

⁽³⁾ COM(2009) 673 final, 9.12.2009.

⁽⁴⁾ Doc. A7-0072/2012.

2.5.1.1. Comitetul a adoptat recent un raport de informare amănunțit privind procedura de delegare, a cărui lectură este recomandată insistent pentru înțelegerea prezentului aviz ⁽⁵⁾.

2.5.2. Punerea în aplicare a competențelor de executare prevăzute la articolul 291 din TFUE este încadrată de instrumente obligatorii din punct de vedere juridic:

- Regulamentul (UE) nr. 182/2011 ⁽⁶⁾ (numit în continuare „Regulamentul privind procedura comitetelor”) care prevede două proceduri: procedura de consultare și procedura de examinare;
- Decizia 1999/468/CE ⁽⁷⁾ (numită în continuare „Decizia privind procedura comitetelor”), astfel cum a fost modificată în 2006 pentru a consolida competența de control a Parlamentului și a Consiliului, care prevede procedura de reglementare cu control (numită în continuare „PRC”).

2.5.3. PRC a fost utilizată pentru adoptarea măsurilor de executare, care modifică elemente neesențiale din actele legislative de bază. Formularea articolului 5a din Decizia privind procedura comitetelor ⁽⁸⁾ este foarte asemănătoare cu definiția actelor delegate. Într-adevăr, un act delegat, astfel cum este definit în articolul 290 din TFUE este un act „cvasi-legislativ” adoptat de Comisie în scopul de a completa sau modifica „anumite elemente neesențiale ale actului legislativ”.

2.5.4. Tocmai datorită acestei similitudini, articolul 5a din Decizia privind procedura comitetelor și PRC au rămas provizoriu valabile între 2009 și 2014, dat fiind că obiectivul Comisiei este acela de a utiliza această perioadă limitată pentru a adapta dispozițiile actuale, care prevăd PRC, la regimul actelor delegate.

2.5.5. Ca atare, în urma unei solicitări a Parlamentului European ⁽⁹⁾, Comisia a efectuat o „alinieri” a câtorva regulamente, directive și decizii, cu sprijinul Consiliului ⁽¹⁰⁾.

3. Propunerile Comisiei

3.1. Comisia a prezentat trei propuneri de regulament:

- Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 726/2004 de stabilire a procedurilor comunitare privind autorizarea și supravegherea medicamentelor de uz uman și veterinar și de instituire a unei Agenții Europene pentru Medicamente – COM(2014) 557 final;
- Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind produsele medicinale veterinare – COM(2014) 558 final;
- Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind fabricarea, introducerea pe piață și utilizarea furajelor medicamentate și de abrogare a Directivei 90/167/CEE a Consiliului ⁽¹¹⁾ – COM(2014) 556 final.

3.2. Prin acest pachet de regulamente se urmărește decuplarea completă a normelor pentru medicamentele de uz uman de cele privind medicamentele veterinare.

3.3. Pentru a realiza acest lucru, prima propunere de text legislativ prevede eliminarea tuturor trimiterilor la medicamentele veterinare din Regulamentul (CE) nr. 726/2004 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a procedurilor comunitare privind autorizarea și supravegherea medicamentelor de uz uman și veterinar și de instituire a unei Agenții Europene pentru Medicamente.

3.4. Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului privind medicamentele de uz veterinar [COM(2014) 558 final] va revizui apoi dispozițiile privind medicamentele de uz veterinar. Între altele, acest regulament va face accesibilă procedura de autorizare centralizată și pentru medicamentele de uz veterinar; celelalte proceduri de autorizare (procedura națională, procedura descentralizată și procedura de recunoaștere reciprocă) stau în continuare la dispoziție și pentru medicamentele de uz veterinar. Scopul noilor dispoziții este, între altele, și cel de a reduce sarcina administrativă cauzată de modificarea autorizațiilor de introducere pe piață pentru medicamentele de uz veterinar.

⁽⁵⁾ Raport de informare privind „O mai bună legiferare: acte de punere în aplicare și acte delegate” (INT/656).

⁽⁶⁾ JO L 55, 28.2.2011, p. 13.

⁽⁷⁾ JO L 184, 17.7.1999, p. 23.

⁽⁸⁾ Introdusă prin Decizia Consiliului din 17 iulie 2006 (JO L 200, 22.7.2006, p. 11).

⁽⁹⁾ Rezoluția PE din 5 mai 2010 (P7-TA (2010) 0127), punctul 18.

⁽¹⁰⁾ Declarația Comisiei (JO L 55, 28.2.2011, p. 19).

⁽¹¹⁾ JO L 92, 7.4.1990, p. 42.

3.5. Obiectivele fundamentale ale acestui regulament sunt utile, motiv pentru care le susținem. Elaborarea unei analize mai aprofundate cu privire la acest proiect de regulament nu intră în sfera noastră de activitate.

3.6. Prin intermediul celui de al treilea regulament privind producerea, introducerea pe piață și utilizarea de furaje medicamentate și de abrogare a Directivei 90/167/CEE a Consiliului [COM(2014) 556 final] se urmărește stabilirea unui standard paneuropean pentru producția și aplicarea furajelor medicamentate. Cerințele, formulate într-o manieră generală în Directiva 90/167/CEE de stabilire a condițiilor de reglementare a preparării, introducerii pe piață și utilizării furajelor cu adaos de medicamente în Comunitate, vor fi astfel clarificate, devenind obligatorii de acum înainte. Astfel se urmărește asigurarea unei bune funcționări a pieței interne competitive și inovatoare pentru furajele medicamentate, cu un nivel ridicat de protecție a sănătății umane și animale.

3.7. Instituțiile UE trebuie să țină seama de faptul că orice autorizație de introducere pe piața medicamentelor pentru animale are un impact asupra lanțului alimentar și a sănătății umane, impact care se explică în special prin diferitele moduri de infiltrare și emisii în apă cauzate de nanotehnologii, de reciclarea apelor reziduale, de existența unei permeabilități în anumite sisteme de apă freatică etc. CESE și-a exprimat deja îngrijorarea în legătură cu aceste chestiuni în avizele sale anterioare.

3.8. În concluzie, CESE salută decuplarea normelor privind medicamentele de uz uman de cele privind medicamentele de uz veterinar, precum și noile propuneri de regulament referitoare la medicamentele de uz veterinar. De o apreciere pozitivă se bucură în special deschiderea procedurii de autorizare centralizate pentru autorizațiile de introducere pe piață, precum și propunerile privind simplificarea sarcinii administrative în aplicarea și menținerea autorizațiilor de introducere pe piață acordate pentru medicamentele de uz veterinar.

Bruxelles, 21 ianuarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Al șaselea raport privind coeziunea economică, socială și teritorială: investițiile pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică

[COM(2014) 473 final]

(2015/C 242/08)

Raportor: dl Paulo BARROS VALE

La 23 iulie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Al șaselea raport privind coeziunea economică, socială și teritorială: investițiile pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică

[COM(2014) 473 final].

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 16 decembrie 2014.

În cea de a 504-a sesiune plenară, care a avut loc la 21 și 22 ianuarie 2015 (ședința din 21 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 211 voturi pentru, 1 vot împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii

1.1. CESE salută Comunicarea Comisiei pe tema „Al șaselea raport privind coeziunea economică, socială și teritorială”, dorind, totuși, să-și exprime o serie de rezerve și preocupări, dată fiind importanța acestei tematici.

1.2. Politica de coeziune ar trebui să continue să urmărească obiectivul său fondator, consacrat în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, de promovare a coeziunii sociale, economice și teritoriale, punând cooperarea și solidaritatea în slujba unei dezvoltări armonioase, creatoare de bunăstare în rândul populației. Accentul pus pe Strategia Europa 2020 este important, nu însă și suficient, date fiind provocările actuale.

1.3. Raportul ia notă de eforturile Europei de a-și îmbunătăți situația, dar totodată și de dificultățile cu care se confruntă. Criza a adâncit disparitățile economice și sociale, accentuând diferențele dintre statele membre (și din interiorul lor) și concentrând creșterea și dezvoltarea în anumite zone. Progresele înregistrate în direcția convergenței au fost nu numai întrerupte, ca urmare a crizei, ci și contracarate în unele cazuri, iar recesiunea economică a devenit o realitate în aproape întreaga zonă euro.

1.4. În perioadele de criză, ca cea pe care o traversăm, majoritatea statelor membre, mai ales cele din zona euro, nu dispun de condiții adecvate de promovare a investițiilor, iar diferențele dintre regiunile periferice și cele centrale (atât între statele membre ale Uniunii, cât și în interiorul lor) se agravează, apărând efecte nedorite sub formă de migrație și de centralizare a investițiilor în zonele mai dezvoltate, în timp ce celelalte zone regresează și se deșertifică.

1.5. Politicile de austeritate care au fost adoptate nu au avut, în general, efectele scontate. Obiectivul echilibrului bugetar trebuie menținut, însă nu cu orice preț, existând riscul de a se crea un impact contraproductiv și de a se anula efectele politicii de coeziune.

1.6. Politica de coeziune, care constituie adesea principala sursă de investiții, trebuie să dea dovadă de o mai mare ambiție sau chiar să fie revizuită în profunzime, atâta timp cât nu se constată o relansare a creșterii și a ocupării forței de muncă. Pe baza rezultatelor obținute se poate trage concluzia că resursele acestei politici sunt, în mod evident, insuficiente pentru a soluționa adevăratele probleme. Prin urmare, trebuie identificate forme alternative de finanțare pentru eforturile de convergență, astfel încât politica de coeziune să fie ridicată la un nivel superior, care să nu se mai bazeze numai pe solidaritatea europeană, subiect deosebit de sensibil la ora actuală. Eforturile de solidaritate ale Uniunii Europene sunt mari, dar resursele pe care le mobilizează sunt insuficiente pentru a acoperi necesarul real de convergență, ținând seama de amploarea deficiențelor din acele regiuni rămase în urmă din punct de vedere economic și social.

1.7. Într-o economie globală, impactul globalizării a fost diferit de la o regiune la alta. Răspunsul regiunilor la investiții diferă și el; merită analizat de ce anumite regiuni și-au redus decalajul, în timp ce altele nu sunt capabile să o facă. Este absolut necesar ca prin intermediul politicii de coeziune să se instituie noi forme de guvernare care să permită regiunilor să răspundă provocărilor cu care se confruntă. Rolul statului va trebui să fie de a contribui la valorificarea caracteristicilor specifice ale regiunilor, de a garanta aplicarea principiului reglementării inteligente, de a asigura condiții favorabile spiritului antreprenorial și dezvoltării, în special pentru IMM-uri, de a consolida capacitatea de inovare, promovând bunăstarea, calitatea vieții, coeziunea socială și durabilitatea mediului.

1.8. Politica de coeziune trebuie să urmărească în continuare stimularea creșterii economice și a competitivității, fără a trece cu vederea obiectivele sociale pentru o creștere inteligentă și favorabilă incluziunii. CESE subscrie la mottoul celui de al șaselea raport, „investiții pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă”.

2. Propuneri

2.1. Politica de coeziune trebuie să canalizeze și să-și investească fondurile în funcție de obiectivul fundamental de a promova un plan extraordinar de investiții pentru creștere economică și ocupare a forței de muncă. Va fi necesară completarea planului Juncker, recent adoptat, prin finanțarea prioritară a proiectelor europene cu caracter transnațional și structurant (de exemplu, diferitele rețele de transport și rețelele în bandă largă) și prin finanțarea directă a întreprinderilor (în special a IMM-urilor) din anumite sectoare de o importanță vitală pentru dezvoltarea locală și a activităților din cadrul economiei sociale.

2.2. Recent adoptatul Plan Juncker creează un nou fond european pentru investiții strategice, finanțat prin fonduri comunitare existente și de către BEI. Obiectivul foarte ambițios este acela de a se obține o utilizare optimă a fondurilor de investiții private și publice, prin selectarea proiectelor care ar putea fi puse în aplicare rapid. Planul are ca premisă existența unei cereri enorme, neexploatare încă, pentru acest tip de investiție. Numai timpul va dovedi dacă planul va aduce succesul scontat.

2.3. Dacă va urmări obiective mai cuprinzătoare, politica de coeziune va putea identifica, în plus față de fondurile disponibile, modalități de finanțare autonomă, cum ar fi implicarea Băncii Europene de Investiții (BEI) sau euro-obligațiunile, care nu afectează eforturile de consolidare fiscală și de îndeplinire a obiectivelor Pactului de stabilitate și de creștere.

2.4. Pentru a se garanta un efect multiplicator al investițiilor, trebuie să se aloce BEI o parte semnificativă a fondurilor structurale rămase din perioada anterioară (2007-2013), precum și fonduri din noua perioadă, astfel încât să se permită o recapitalizare capabilă să atragă capitalurile de risc disponibile pe piață, cu efect de pârgie pentru politica de coeziune ⁽¹⁾.

2.5. Politica de coeziune trebuie să fie bine coordonată cu alte inițiative ale UE, în special cu promovarea uniunii economice și monetare, astfel încât cele unsprezece obiective stabilite să poată fi atinse, iar „investițiile pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică”, să fie transpuse în practică.

2.6. Politica de coeziune nu trebuie să pună sub semnul îndoielii obiectivele de consolidare bugetară. În prezent, statele membre cele mai sărace nu dispun de mijloace pentru a stimula investițiile publice și, prin urmare, nu oferă condiții atractive pentru investitorii privați. Principiul adiționalității trebuie aplicat cu precauție și adaptat în acele state membre care depun eforturi în acest domeniu, dat fiind că încălcarea acestui principiu afectează alocarea de fonduri care, în unele cazuri, pot reprezenta singura sursă de finanțare pentru investiții. CESE sprijină aplicarea „regulilor de aur” cu scopul de a exclude în mod provizoriu din cadrul pactului bugetar (și/sau al pactului de stabilitate) cofinanțarea fondurilor structurale în regiunile sau statele cele mai afectate de recesiune ⁽²⁾.

2.7. Monitorizarea rezultatelor este esențială. CESE își reiterează convingerea că ar trebui efectuată o monitorizare a rezultatelor intermediare și finale, efectuată de echipe de lucru dinamice, care să-și poată prezenta constatările în cadrul unui summit european anual ⁽³⁾, ocazie cu care aceste concluzii să fie supuse dezbaterii, adoptându-se, după caz, măsuri corective.

2.8. Punerea în aplicare a politicii de coeziune trebuie să aibă loc prin implicarea puternică a partenerilor sociali. Modelul de guvernare al programelor din cadrul politicii de coeziune ar trebui să ia în considerare existența subvențiilor globale alocate societății civile organizate, care acordă un sprijin direct comunităților, fiind direct legate de rezolvarea unor probleme specifice. Este un obiectiv deja propus de CESE de-a lungul timpului; din păcate, însă, fără ca autoritățile europene să-l concretizeze.

⁽¹⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 10.

⁽²⁾ JO C 451, 16.12.2014, p. 10.

⁽³⁾ JO C 248, 25.8.2011, p. 68.

2.9. Pentru a permite partenerilor sociali să monitorizeze progresele înregistrate, trebuie create mecanisme de monitorizare adecvate, astfel încât partenerii sociali să nu se limiteze, așa cum se întâmplă în multe cazuri, la rolul de simpli spectatori, ci să poată juca un rol activ. Contribuția societății civile organizate este de o importanță vitală, nu numai în ceea ce privește conceperea programelor operaționale, ci și pentru monitorizarea și evaluarea rezultatelor. Incluziunea partenerilor trebuie să promoveze discuțiile pe marginea dificultăților constatate și a propunerilor de îmbunătățire și simplificare, menite să extindă accesul la finanțare europeană, precum și discuțiile privind utilizarea cât mai eficientă a fondurilor.

2.10. Simplificarea și armonizarea normelor aplicabile programelor și standardizarea procedurilor și formularelor sunt esențiale pentru îmbunătățirea rezultatelor. Comisia poate simplifica anumite proceduri, dar rolul principal le revine statelor membre, în condițiile în care reglementările UE introduc mai degrabă posibilități decât obligații. Statele membre ar trebui ajutate să simplifice radical procedurile, fără a adăuga detalii inutile, iar aceste eforturi ar trebui monitorizate de către Comisie, aplicându-se sistematic, acolo unde este posibil, un control strict al rezultatelor și nu numai verificări strict administrative. Simplificarea poate face obiectul unor măsuri extraordinare (un nou regulament) din partea Consiliului ⁽⁴⁾.

2.11. Principiul autorizării investițiilor și evaluării eligibilității cheltuielilor, cu opțiunea rambursării bazate pe costuri simplificate (pe principiul rambursării forfetare) poate fi aplicat în diferite situații, de exemplu în ce privește cheltuielile generale de funcționare; în acest caz, cheltuielile eligibile depind de rezultate și nu de documente care au la bază anumite chei de alocare. Statele membre ar trebui să fie încurajate să recurgă la această opțiune ori de câte ori este posibil, urmărind simplificarea procedurilor.

2.12. Pe lângă simplificarea procedurilor administrative care nu îmbunătățesc rezultatele, este nevoie de oferte de formare pentru întreprinzători, în special pentru IMM-uri, angajații acestora și funcționarii publici. Formarea reprezintă un instrument esențial pentru înțelegerea mecanismelor de finanțare, precum și pentru punerea în aplicare corespunzătoare a fondurilor disponibile. În special formarea funcționarilor publici este considerată esențială pentru realizarea obiectivului tematic de îmbunătățire a administrației publice.

2.13. Resursele economisite prin reducerea birocrăției pot fi investite în crearea unui grup al Comisiei, cu obiectivul de a sprijini și de a ajuta statele și regiunile să formuleze și să realizeze proiecte în domeniul politicii de coeziune. Acest grup de sprijin/pentru state și regiuni ar putea, în ultimă instanță și în cazuri de neconformitate, să se substituie autorităților naționale care gestionează fondurile europene, fie în ce privește planificarea, fie la punerea în aplicare a planurilor și respectarea calendarului.

2.14. Obiectivele politicii de coeziune nu pot fi măsurate doar prin indicatori cantitativi. Promovarea coeziunii sociale, economice și teritoriale, aflată în centrul politicii de coeziune, include obiective măsurabile prin indicatori calitativi, care trebuie să fie astfel concepute încât să măsoare și nivelul de dezvoltare, nu numai creșterea. De exemplu, nu este suficient să se măsoare numărul de șomeri care au beneficiat de cursuri de formare și au găsit un loc de muncă; ar trebui, de asemenea, să fie măsurat impactul unor astfel de cursuri asupra îmbunătățirii condițiilor de viață.

2.15. Condiționalitatea *ex ante*, care introduce o serie de condiții care trebuie să fie îndeplinite înainte de plata fondurilor, nu trebuie utilizată pentru a exclude unele dintre cele mai îndatorate regiuni, care, din cauza situației lor, nu dispun de mijloace pentru a investi sau atrage investiții pentru a permite astfel crearea condițiilor necesare. Condiționalitatea *ex ante* ar trebui să facă obiectul unei aplicări atente sau chiar să fie suspendată pentru o anumită perioadă de timp, câtă vreme există riscul apariției crizei și deflației, pentru a nu se înrăutăți și mai mult situația fragilă a anumitor regiuni, lipsindu-le de orice posibilitate de a obține o finanțare care să promoveze creșterea, ceea ce ar agrava și mai mult problemele existente.

2.16. Condiționalitatea macroeconomică nu ar trebui utilizată, pentru a nu penaliza astfel regiunile și cetățenii lor pentru deciziile macroeconomice eronate luate la nivel național sau european ⁽⁵⁾.

3. Observații generale

3.1. Reforma politicii de coeziune a fost deja abordată în cel de al cincilea raport privind coeziunea economică, socială și teritorială, iar CESE a aprobat abordarea generală în acest sens.

3.2. Politica de coeziune este prezentată ca principalul motor al creșterii. Cu toate acestea, trebuie amintit că ea nu va avea succes decât atunci când va reuși să acționeze în mod concertat cu celelalte politici ale UE. Este important ca politica de coeziune să se concentreze asupra obiectivelor Strategiei Europa 2020, însă nu este și suficient: este nevoie de strategii comune de aplicare cu celelalte instrumente și politici comune, economice, sociale și regionale.

⁽⁴⁾ JO C 44, 15.2.2013, p. 23.

⁽⁵⁾ JO C 191, 29.6.2012, p. 30.

3.3. Este necesară o atenție deosebită la punerea în aplicare a politicii de coeziune în țările cele mai afectate de criză, care se află în plin efort de consolidare fiscală, fapt care afectează investițiile publice. Echilibrul între aplicarea principiului adiționalității și nevoia de consolidare fiscală este fragil; lipsa de coordonare a obiectivelor și a mijloacelor pentru atingerea lor ar putea avea un impact asupra consolidării fiscale și/sau ar putea anula efectele potențiale ale politicii de coeziune.

3.4. Deși importanța politicii de coeziune pentru dezvoltarea regiunilor celor mai defavorizate este recunoscută, în unele regiuni, această creștere ar putea fi consolidată în continuare dacă ar exista condiții mai favorabile pentru dezvoltare. CESE salută și sprijină introducerea preocupărilor în favoarea unei mai bune guvernante, care urmărește să promoveze un mediu de dezvoltare propice, în conformitate cu orientările emise de OCDE.

4. Observații specifice

4.1. Mai sunt multe de făcut până când Europa va reveni la nivelul de dezvoltare, de ocupare a forței de muncă și de prosperitate de care s-a bucurat înaintea crizei. Creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii – o prioritate în cadrul Strategiei Europa 2020 – este în prezent susținută de realinierea politicii de coeziune.

4.2. Cel de al șaselea raport nu prezintă încă o evaluare a impactului politicii de coeziune din perioada 2007-2013, dat fiind că evaluarea *ex post* va fi lansată de-abia în 2015. Pe baza datelor prezentate se poate totuși constata că impactul crizei a fost substanțial și că politica de coeziune nu a fost capabilă să-i contracareze efectele, astfel încât diferențele existente s-au menținut și chiar s-au agravat, în unele cazuri.

4.3. Faptul că se preconizează definirea clară a unor strategii pentru fiecare domeniu de investiții, luându-se în considerare caracteristicile specifice ale fiecărei regiuni, se dovedește a fi esențial. După cum se afirmă în comunicare, „proiectele ar trebui să urmeze strategiile și nu invers”. Cu toate acestea, definirea strategiilor nu este suficientă. Trebuie creat cadrul de reglementare adecvat; acesta trebuie să fie strict, dar să nu se împotmolească în proceduri birocratice inutile și descurajante. Derularea programelor într-un mediu favorabil, așa cum se menționează în comunicare, are o importanță fundamentală. Comisia trebuie să dea dovadă de fermitate la adresa statelor care nu-și îndeplinesc obligațiile, evitând irosirea fondurilor, inacceptabilă pentru statele care sunt contribuabili neți la bugetul UE.

4.4. Unul dintre noile principii ale politicii de coeziune se referă la beneficiile aduse de sprijinirea unui număr limitat de priorități, în condițiile în care resursele disponibile sunt insuficiente pentru a satisface toate nevoile regiunilor mai puțin dezvoltate. Dacă, pe de o parte, concentrarea resurselor în sprijinul unor proiecte cu impact puternic și cu efecte socio-economice pe termen lung poate fi avantajoasă, servind la rezolvarea unor probleme specifice, acest tip de abordare se poate dovedi, pe de altă parte, neproductiv în unele cazuri: în țări în care regiunile au diferite niveluri de dezvoltare, acolo unde lipsesc investițiile private, concentrarea exagerată a resurselor va împiedica creșterea și dezvoltarea în domenii și sectoare care, altfel, ar putea beneficia de fondurile politicii de coeziune, dat fiind că acestea ar ajuta regiunile să recupereze handicapul și ar contribui în mod pozitiv la o dezvoltare integrată.

4.5. Chiar dacă ne sunt furnizate diferite cifre cu privire la impactul politicii de coeziune, impactul real al investiției rămâne dificil de cuantificat, ceea ce demonstrează că, probabil, nu au fost aleși indicatorii cei mai adecvați. CESE constată cu satisfacție schimbările în această privință, așa cum reiese din intenția de a defini obiective și rezultate clare și măsurabile. Prioritățile, indicatorii și țintele stabilite în acordurile de parteneriat trebuie să fie monitorizate de-a lungul timpului, astfel încât să poată fi luate măsuri corective, dacă este necesar, pentru asumarea eficientă a responsabilității ce revine statelor membre cu privire la rezultate și pentru asigurarea fiabilității măsurilor de monitorizare.

4.6. Cu toate acestea, alegerea indicatorilor nu ar trebui să se limiteze la cei cantitativi. Deși dimensiunea cantitativă este ideală pentru măsurarea creșterii economice, aspectul dezvoltării presupune utilizarea unor indicatori calitativi, care nu trebuie neglijați.

4.7. Orașele sunt considerate motoare ale creșterii economice. Ele vor primi aproximativ jumătate din fondurile disponibile prin FEDER. Investițiile în orașe și în capacitatea lor de a produce efecte în lanț sunt binevenite, însă trebuie privite cu anumite rezerve. CESE atrage atenția asupra faptului că aceste investiții trebuie făcute cu atenție, pentru a nu alimenta tendințe de centralizare cu efecte nedorite. Este adevărat că atragerea populației către orașe poate încuraja dezvoltarea, dar este la fel de adevărat că suprapopularea agravează gradul de sărăcie și de excluziune socială. Mai mult, lipsa investițiilor în regiunile mai puțin centrale pune sub semnul întrebării calitatea vieții populației, ducând la creșterea deșertificării și la exodul către orașele mari, cu abandonarea activităților agricole și de pescuit, sectoare industriale esențiale pentru dezvoltarea UE.

4.8. O mai bună incluziune a partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile este considerată esențială pentru politica de coeziune. Comisia a publicat în ianuarie 2014 Regulamentul delegat privind Codul european de conduită referitor la parteneriat în cadrul fondurilor ESI ⁽⁶⁾. Analiza acestui document relevă faptul că practicile existente nu vor suferi modificări majore; el enumeră principiile fundamentale de selecție și de implicare a partenerilor, furnizând exemple de bune practici, fără însă a descrie mecanisme de monitorizare obligatorii pentru partenerii sociali. În multe state membre, partenerii sociali continuă să joace un rol pur simbolic în luarea deciziilor – consultarea are loc, fără să se țină însă seama de opinia celor care sunt cei mai aproape de realitate și care cunosc cel mai bine problemele existente. În ciuda acestor dificultăți, CESE își reafirmă sprijinul în favoarea difuzării punerii în aplicare a codului de conduită european.

4.9. CESE a avut deja ocazia de a-și exprima convingerea că implicarea tuturor partenerilor și a părților interesate din societatea civilă organizată în pregătirea, punerea în aplicare și evaluarea *ex post* a programelor și proiectelor contribuie la îmbunătățirea calității și executării acestora ⁽⁷⁾.

4.10. Trebuie redusă birocrația. Pornind de la recomandările emise în urma auditurilor, programele ar trebui aibă ca obiectiv principal controlul rezultatelor obținute, în loc să se concentreze pe modul în care acestea sunt realizate, cu proceduri administrative dificile, care presupun structuri supradimensionate și costisitoare atât în sectorul public cât și în cel privat. Birocrația reprezintă un obstacol real în calea participării unui număr mai mare de întreprinzători și în calea eficienței administrației publice. Simplificarea și standardizarea procedurilor, normelor și formularelor nu este numai posibilă, ci și de dorit.

5. Buna guvernanță: o nouă provocare pentru 2014-2020

5.1. Deși există două viziuni în ceea ce privește importanța și influența bunei guvernante pentru creșterea economică, din ce în ce mai mulți înclină spre ideea că o bună guvernare și instituții publice eficiente reprezintă condiții esențiale pentru o creștere semnificativă a dezvoltării economice. CESE împărtășește acest punct de vedere.

5.2. Garantarea securității juridice și a unui sistem judiciar independent și stabil reduce risipa la nivel administrativ și creează un sentiment de stabilitate, favorabil investițiilor, cu un efect direct asupra politicii de coeziune.

5.3. CESE sprijină ideea de a include în politica de coeziune preocupările în favoarea bunei guvernante, așa cum este ea consacrată în principiile OCDE privind investițiile publice eficiente, știind că aceasta corespunde unei necesități la toate nivelurile. Punerea în aplicare a unor proiecte sau crearea de noi întreprinderi este mai ușoară în unele state membre decât în altele; aceste diferențe ar trebui eliminate, deoarece slaba guvernanță afectează nu numai piața internă, ci și piața unică, prin crearea de obstacole în calea intrării pe piață a operatorilor din alte state membre.

5.4. Se constată că în unele state membre trebuie îmbunătățită coordonarea la nivel regional, respectiv instituită o guvernanță regională eficace, ca nivel intermediar între autoritățile locale și guvernele naționale, care să aibă capacitatea de a elabora strategii regionale cu adevărat relevante pentru dezvoltarea regională și convergența regiunilor. Deseori, statul este incapabil de a interpreta, la nivel central, nevoile și prioritățile din teritoriu, iar în unele cazuri nu delegă puterea în mod corespunzător către entitățile regionale, care, astfel, rămân simple cutii de rezonanță pentru autoritățile naționale, fără valoare adăugată pentru regiuni.

5.5. În contextul preocupărilor pentru o bună guvernanță nu trebuie ignorat faptul că o administrație publică mai eficientă nu poate fi creată decât prin formarea cadrelor de conducere din administrația publică, în paralel cu voința politică de a pune în practică modificările necesare la nivel de reglementare.

Bruxelles, 21 ianuarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽⁶⁾ Regulamentul delegat (UE) nr. 240/2014 al Comisiei (JO L 74, 14.3.2014, p. 1).

⁽⁷⁾ JO C 44, 15.2.2013, p. 23.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei privind sistemele de sănătate eficiente, accesibile și reziliente

[COM(2014) 215 final]

(2015/C 242/09)

Raportor: domnul José Isaías RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO

La 4 aprilie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei privind sistemele de sănătate eficiente, accesibile și reziliente

COM(2014) 215 final.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 18 decembrie 2014.

În cea de a 504-a sesiune plenară, care a avut loc la 21 și 22 ianuarie 2015 (ședința din 21 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 206 voturi pentru și 10 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE întâmpină comunicarea cu satisfacție, formulând observațiile din prezentul document, și îndeamnă Comisia și statele membre să desfășoare lucrări coordonate, cât mai curând cu putință, asupra orientărilor strategice propuse în documentul cu privire la care elaborăm acest aviz.

1.2. Considerăm că, pentru a asigura cel mai înalt nivel de bunăstare pentru cetățenii Uniunii, sistemele de sănătate din statele membre ale Uniunii Europene trebuie să se întemeieze pe principii și valori precum universalitatea, accesibilitatea, echitatea și solidaritatea. În absența acestor principii fundamentale, nu putem crea o dimensiune socială a Europei, motiv pentru care acestea trebuie să fie menținute și protejate în toate politicile UE legate de sănătatea cetățenilor.

1.3. Suntem ferm convinși că criza economică de pe urma căreia suferă Uniunea Europeană în general și anumite state membre în particular nu se poate rezolva cu mijloace care duc la îngrădirea dreptului cetățenilor europeni la protecția sănătății. În pofida costurilor și prețurilor serviciilor medicale, sănătatea nu este o marfă și, ca atare, nu poate să depindă de puterea de cumpărare a cetățenilor.

1.4. Consolidarea eficacității sistemelor de sănătate depinde de exploatarea valorii resurselor prin utilizarea lor în modul cel mai eficient și eficace cu putință, făcând legătura între conceptul de calitate științifico-tehnică și cel de eficiență și sustenabilitate, ca o perspectivă esențială în organizarea sistemelor de sănătate și în practica profesională, și manifestând mereu cel mai mare respect față de pacient.

1.5. Comitetul consideră că, la începutul secolului XXI, este de neacceptat să fim încă siliți să admitem că ducem lipsă de date comparabile. În absența unor date valabile și relevante nu se poate progresa și nu se poate dispune de indicatori omogeni, care să susțină procesul decizional și analiza științifică. Îndemnăm Comisia și statele membre să accelereze procesul de adoptare a unui sistem de indicatori fiabili, care să permită analiza și adoptarea unor măsuri la nivel european.

1.6. CESE consideră drept prioritară lupta împotriva inegalităților în domeniul sănătății. Diferențele existente în domeniile social, economic și politic sunt determinante din punctul de vedere al distribuției bolilor. De aceea, statele membre trebuie să se angajeze că vor garanta furnizarea echitabilă a serviciilor de sănătate, indiferent de situarea geografică, de sex, de handicap, de nivelul veniturilor, de situația economică, de vârstă, rasă ori de oricare alt aspect, precum și că prestarea de servicii de sănătate va fi finanțată din fonduri publice (impozite și asigurări de sănătate), ca element de solidaritate în distribuirea resurselor. Considerăm că trebuie menținută o gamă cât mai largă de servicii la prețuri accesibile, astfel încât coplata să nu reprezinte pentru categoriile cele mai defavorizate o piedică în calea accesului la aceste servicii.

1.7. CESE consideră cadrele medicale drept un element esențial al sistemelor de sănătate. O formare tehnică și științifică de înaltă calitate este absolut necesară pentru a putea dispune de profesioniști cu grad înalt de pregătire, în măsură să răspundă cu succes nevoii de asistență medicală a cetățenilor europeni. De asemenea, și aspectele etice ale formării lor trebuie avute în vedere și încurajate în statele membre.

1.8. Suntem de părere că încurajarea asistenței medicale primare, ca element fundamental al asistenței medicale acordate de sistemele de sănătate, poate fi un instrument de îmbunătățire a rezultatelor acestor sisteme și un element de corectare a cheltuielilor, care să permită o mai bună sustenabilitate financiară a lor. Comisia trebuie să joace un rol de coordonare în ceea ce privește transmiterea experiențelor naționale între statele membre.

1.9. Comitetul consideră că sunt necesare eforturi de limitare a cheltuielilor pentru produse farmaceutice și pentru dezvoltarea noilor tehnologii, acestea fiind elemente care influențează în mod decisiv sustenabilitatea sistemelor de sănătate. Agențiile naționale și europene trebuie să joace un rol determinant în evaluarea eficacității și securității la care pot contribui, din punctul de vedere al sănătății, medicamentele și tehnologiile introduse pe piață.

1.10. Tehnologiile informației și comunicațiilor trebuie să joace în continuare un rol tot mai important în sistemele de sănătate din statele membre, fără a face abstracție de faptul că dimensiunea umană trebuie să ocupe un loc central în contextul e-sănătății.

1.11. Pentru a promova buna guvernare a sistemelor de sănătate în întreaga UE și pentru a avea certitudinea faptului că opiniile pacienților sunt luate în considerare în mod corespunzător, colectarea datelor, monitorizarea și evaluarea accesibilității, performanțelor și rezilienței sistemelor de sănătate ar trebui să exploateze la maximum feedbackul din partea pacienților și să implice plener, printr-o participare activă, asociațiile pacienților, organizațiile societății civile și partenerii sociali.

2. Introducere

2.1. Articolul 168 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevede că acțiunea Uniunii în sectorul sănătății publice va respecta responsabilitățile statelor membre în ceea ce privește definirea politicii lor în domeniul sănătății, precum și organizarea și prestarea de servicii de sănătate și de îngrijire medicală. De asemenea, alineatul (7) de la acest articol prevede că printre responsabilitățile respective se numără administrarea serviciilor de sănătate și de îngrijire medicală și repartizarea resurselor destinate acestor servicii.

2.2. Dată fiind această marjă de manevră, acțiunea UE asupra sistemelor de sănătate din statele membre se limitează la aspectele privind sănătatea publică la care face referire articolul sus-menționat din tratat. Cu toate acestea, prin rolul său de sprijinire, finanțare și coordonare a eforturilor, Comisia poate contribui cu o însemnată valoare adăugată la alte aspecte legate de asistența medicală, care să permită statelor membre să înregistreze progrese în ceea ce privește consolidarea și îmbunătățirea sistemelor naționale de sănătate respective. După cum a arătat Consiliul Uniunii Europene din iunie 2006 ⁽¹⁾, aceste sisteme se bazează pe un set de valori împărtășite în Europa, cum ar fi caracterul universal, accesul la o asistență de bună calitate, echitatea și solidaritatea. În Declarația lor, miniștrii sănătății din statele membre au ajuns la concluzia că sistemele de sănătate sunt o parte esențială a infrastructurii sociale europene.

2.3. Comunicarea Comisiei identifică o serie de dificultăți la care au trebuit să facă față sistemele de sănătate europene și care au fost agravate din cauza crizei economice. Aceste dificultăți se traduc, pe scurt, într-o creștere a costurilor medicale, într-o îmbătrânire progresivă a societăților noastre și, implicit, în înmulțirea bolilor cronice, precum și în creșterea cererii de servicii de sănătate, într-o repartizare inegală a specialiștilor în domeniu, al căror număr este foarte mic în unele state, și într-un acces inegal la asistența medicală.

2.4. Din această perspectivă și ținând cont de concluziile Consiliilor Uniunii Europene din iunie 2011 ⁽²⁾ și decembrie 2013 ⁽³⁾, Comisia a elaborat comunicarea cu privire la care se solicită un aviz din partea CESE. Aceasta a fost întâmpinată cu satisfacție de către Consiliul Uniunii Europene din iunie 2014, în concluziile adoptate privind criza economică și îngrijirile de sănătate ⁽⁴⁾.

2.5. Comunicarea propune o agendă a UE pentru sisteme de sănătate eficace, accesibile și reziliente, care oferă Uniunii orientări și instrumente de monitorizare și evaluare, cu respectarea competențelor statelor membre. Agenda este alcătuită din următoarele elemente:

⁽¹⁾ JO C 146, 22.6.2006, p. 1.

⁽²⁾ JO C 202, 8.7.2011, p. 10.

⁽³⁾ JO C 376, 21.12.2013, p. 3.

⁽⁴⁾ JO C 217, 10.7.2014, p. 2.

2.5.1. Sprijinirea consolidării eficacității sistemelor de sănătate. Această componentă prezintă trei aspecte: evaluarea performanței sistemelor de sănătate; calitatea asistenței și siguranța pacienților; integrarea asistenței medicale. Creșterea accesibilității serviciilor de asistență medicală, prin intermediul acțiunilor privind forța de muncă din domeniul sănătății, al utilizării eficiente a medicamentelor și al punerii optime în aplicare a Directivei 2011/24/UE. Îmbunătățirea rezilienței sistemelor de sănătate, ținând seama de evaluarea tehnologiei medicale, de sistemele de informare în materie de sănătate și de e-sănătate.

3. Observații privind contextul comunicării Comisiei

3.1. Creșterea costurilor medicale, îmbătrânirea demografică tot mai accentuată și cronicizarea anumitor boli, de care suferă cu precădere persoanele vârstnice, nu sunt dificultăți care au apărut în ultimii 10 ani, ci situații care trenează de câteva decenii și care s-au agravat în contextul crizei actuale, prin reducerea resurselor alocate acestui tip de politici. Prin urmare, abordarea strategică trebuie să găsească calea de a răspunde, cu eficiență și eficacitate, cererii constante de resurse care va veni din partea sistemelor de sănătate pe parcursul anilor următori, pentru a acorda asistență unei populații tot mai îmbătrânite și cu nevoi crescând în această privință, ca urmare a creșterii speranței de viață.

3.1.1. Promovarea sănătății și prevenirea bolilor, ca măsuri fundamentale de protecție a sănătății, trebuie să aibă o pondere majoră în sistemele naționale de sănătate. Costurile asistenței medicale pot fi reduse considerabil prin investiții în educația în materie de sănătate și prin promovarea unui stil de viață mai activ și mai sănătos, în vederea reducerii obezității, fumatului și consumului de alcool. Efectuarea periodică de teste de depistare a cancerului și de controale medicale poate permite unui număr mai mare de persoane în vârstă ca, odată ieșite la pensie, să se bucure de o viață îndelungată, în condiții bune de sănătate.

3.2. Comitetul împărtășește opinia potrivit căreia sistemele de sănătate din statele membre ale Uniunii Europene trebuie să se întemeieze pe principii și valori precum universalitatea, accesibilitatea pentru toți, echitatea și solidaritatea, principii care să ofere garanția faptului că toți cetățenii europeni au dreptul la protecția sănătății și la asistență medicală; că se asigură utilizarea adecvată și la timp a serviciilor medicale pentru a obține cele mai bune rezultate; că serviciile de sănătate sunt furnizate în condiții de egalitate, indiferent de situația geografică, de sex, de handicap, de nivelul veniturilor, de vârstă, rasă ori de oricare alt aspect, și că prestarea de servicii de sănătate este finanțată din fonduri publice (impozite și/sau asigurări de sănătate), ca element de solidaritate în distribuirea resurselor.

3.3. Considerăm că situația de criză economică de pe urma căreia suferă Uniunea Europeană în general și anumite state membre în particular nu trebuie să constituie o scuză pentru crearea unei breșe între cetățeni de „categoria întâi” și cetățeni de „categoria a doua” în ceea ce privește dreptul – pe care îl avem cu toții – la protecția sănătății. În această privință, Comitetul trebuie să vegheze ca, în diferitele state membre, de serviciile medicale – ale căror capacitate și calitate diferă – să beneficieze și cetățenii UE care nu lucrează în țara lor de origine, ci în străinătate, pentru o perioadă limitată de timp. Obiectivele de eficiență și sustenabilitate a sistemelor nu pot fi îndeplinite dacă destinatarii acestor sisteme sunt scăpați din vedere. În pofida costurilor și prețurilor serviciilor medicale, sănătatea nu este o marfă și, ca atare, nu poate depinde în niciun caz de puterea de cumpărare a cetățenilor.

3.4. În avizul său ⁽⁵⁾ privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor pe tema „Solidaritate în domeniul sănătății: reducerea inegalităților în materie de sănătate în UE” ⁽⁶⁾, Comitetul Economic și Social European a afirmat textual: „Comisia ar trebui să valorifice la maximum instrumentele disponibile (MDC, evaluări de impact, programe de cercetare, indicatori, cooperare cu organizații internaționale) și să reflecteze, împreună cu statele membre, la noi metode pentru a se asigura că politicile și acțiunile UE au drept țință factorii care creează și contribuie la inegalitățile în materie de sănătate în întreaga UE”. Reiterăm conținutul acestui aviz și sprijinim toate recomandările formulate de Comitet pentru reducerea inegalităților în materie de sănătate.

3.5. Cu ocazia avizului ⁽⁷⁾ CESE pe tema „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui program «Sănătate pentru creștere economică», al treilea program multianual de acțiune a UE în domeniul sănătății pentru perioada 2014-2020” ⁽⁸⁾, Comitetul a avut posibilitatea de a se pronunța asupra anumitor aspecte din comunicare. În acest sens, reafirmăm observațiile formulate în legătură cu evoluția tehnologiilor medicale, cu formarea specialiștilor din domeniul sănătății, cu dezvoltarea medicinei bazate pe date validate și cu schimbul de bune practici.

⁽⁵⁾ JO C 18, 19.1.2011, p. 74.

⁽⁶⁾ COM(2009) 567 final.

⁽⁷⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 102.

⁽⁸⁾ COM(2011) 709 final.

3.6. Comitetul consideră că includerea sectorului medical în semestrul european este deosebit de importantă. Ponderea acestui sector în produsul intern brut al statelor, volumul important al forței de muncă pe care îl generează și capacitatea de inovare pe care o presupune sunt motive suficiente pentru această includere. Cu toate acestea, recomandările care se desprind din evaluările semestrului european trebuie formulate plecând de la premisa că nu trebuie știrbite principiile și valorile pe care se întemeiază sistemele de sănătate din statele membre ale Uniunii Europene.

3.7. Consolidarea eficacității sistemelor de sănătate doar din perspectiva obținerii unor rezultate bune duce la neglijarea altor aspecte, de care, într-un context de reducere a resurselor și de restricții bugetare, ar trebui să se țină seama. Astfel, un sistem de sănătate eficace și de înaltă valoare permite maximizarea calității serviciilor de asistență și a rezultatelor obținute cu resursele aflate la îndemână. Cu alte cuvinte, dacă nu se ține cont de eficiență, nu se poate vorbi despre consolidarea eficacității unui sistem de sănătate. Exploatarea valorii resurselor înseamnă utilizarea lor în modul cel mai eficient și eficace cu putință, făcând legătura dintre conceptul de calitate științifico-tehnică și cel de eficiență și sustenabilitate, ca o perspectivă esențială în organizarea sistemelor de sănătate și în practica profesională.

3.8. Susținem ideea că Comisia și statele membre trebuie să lucreze la stabilirea, la nivel european, a unor indicatori care să permită măsurarea eficacității serviciilor de asistență medicală. Pentru aceasta, toate statele trebuie să instituie și să dispună de sisteme certificate de culegere a informațiilor cu transparență și obiectivitate, care să contribuie la efectuarea unor analize de ansamblu, menite să faciliteze adoptarea unor măsuri de cooperare în scopul diminuării inegalităților în materie de sănătate care există între statele membre și în interiorul acestora. La începutul secolului XXI, este de neacceptat să fim siliți să admitem că ducem lipsă de date comparabile. În absența unor date valabile, relevante și oportune nu se poate progresa și nu se poate dispune de indicatori omogeni, care să susțină procesul decizional și analiza științifică.

3.9. Utilitatea indicatorilor de sănătate se bazează pe fiabilitatea lor, aceasta fiind o condiție prealabilă a capacității lor de a servi la efectuarea unor comparații. În comunicarea sa, Comisia recunoaște această lipsă de fiabilitate, motiv pentru care rezultatele obținute nu se pretează cu adevărat la comparații. De aceea, Comitetul sprijină sistemul indicatorilor de sănătate la nivelul Comunității Europene, care furnizează date comparabile despre sănătate și despre comportamentele care o influențează, precum și despre boli și sistemele de sănătate, ceea ce permite anumitor state membre să își îmbunătățească sistemele de informare și să stabilească indicatori noi, înlesnind schimbul de bune practici în general. Tot astfel, salutăm cadrul comun de evaluare a sănătății, elaborat de către Subgrupul „Indicatori” al Comitetului pentru protecție socială.

3.10. Comitetul consideră că recunoașterea efectivă a caracterului universal al asistenței poate fi pusă în pericol de problemele de accesibilitate la sistemele de sănătate. Atunci când apar probleme de acces, cele mai afectate categorii de populație sunt întotdeauna cele care dispun de mai puține resurse proprii. Dacă dorim să reducem inegalitățile în materie de sănătate, trebuie acționat în primul rând în direcția accesibilității. Furnizarea efectivă a asistenței medicale primare în mediul rural, existența unor servicii de urgență de proximitate și a infrastructurilor adecvate pentru transport și comunicare, accesul la serviciile de asistență specializată și apelul moderat la anumite forme de coplată (ținând cont de nivelul veniturilor) sunt câteva dintre elementele esențiale care pot garanta accesul cetățenilor la serviciile de sănătate și asupra cărora ar trebui intervenit în statele membre.

3.11. CESE împărtășește temerile Comisiei și recunoaște că, odată cu semnarea Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap, trebuie adoptate și toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura accesul persoanelor cu handicap la serviciile de sănătate, garantând inclusiv accesul tuturor acestor persoane la infrastructurile respective.

3.12. CESE împărtășește opinia Comisiei cu privire la necesitatea menținerii unor mecanisme stabile de finanțare a serviciilor de sănătate. În acest sens, finanțarea mixtă, din cotizații și impozite, poate oferi sistemelor de sănătate un cadru de stabilitate financiară. Considerăm că îmbunătățirea rezistenței și rezilienței acestor sisteme depinde și de o gestiune foarte profesionalizată, bazată pe sisteme de informare eficace, care să facă posibilă calcularea cu precizie a costurilor de asistență medicală. Toate acestea, alături de prezența unui personal medical foarte calificat și motivat, pot constitui liantul care să asigure soliditatea și stabilitatea unui sistem de sănătate sustenabil.

3.13. CESE împărtășește opinia Comisiei cu privire la faptul că una dintre principalele dificultăți cu care se confruntă unele sisteme de sănătate din statele membre este numărul mic al cadrelor medicale. Situația este agravată și de rata ridicată a migrației acestor lucrători către alte state din Uniune și în afara ei. Date fiind motivele variate și complexe, credem că agenda de lucru propusă de Comisie ar trebui să cuprindă măsuri care să facă profesiile medicale mai atractive pentru tineri, astfel încât să existe tot mai mulți candidați la formarea în acest domeniu și, totodată, să trezească interesul pentru exercitarea lor, atât din punct de vedere profesional, cât și al ocupării forței de muncă.

4. Observații asupra agendei UE pentru sisteme de sănătate eficace, accesibile și reziliente

4.1. În prezent, în societățile mai avansate, evaluarea performanței sistemelor de sănătate este percepută, printre altele, ca un instrument de responsabilizare a furnizorilor de servicii medicale față de beneficiarii acestor servicii și ca un instrument de planificare pentru viitor. În vederea aprofundării angajamentelor asumate prin Carta de la Tallinn, Comitetul sprijină punerea la dispoziția statelor membre a unor instrumente și metodologii care să permită apropierea sistemelor de sănătate și diminuarea inegalităților dintre acestea și din interiorul lor.

4.2. Siguranța pacienților presupune minimizarea riscurilor inutile de vătămare a unui pacient și se traduce prin lipsa leziunilor accidentale ce pot fi cauzate de acordarea asistenței sau de erori medicale. Promovarea siguranței pacienților presupune gestionarea riscurilor, declararea, analizarea și monitorizarea incidentelor, precum și luarea de măsuri pentru a reduce la minimum riscul de repetare a acestora. CESE își reiterează recomandările din Avizul ⁽⁹⁾ privind propunerea de recomandare a Consiliului privind siguranța pacienților, inclusiv prevenirea și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale ⁽¹⁰⁾, extinzându-le la toate riscurile care nu au legătură cu procesele infecțioase, punând un accent deosebit pe necesitatea declarării reacțiilor adverse și pe luarea unor măsuri pentru eliminarea lor. În această direcție ar trebui îndreptate acțiunile ce urmează să fie întreprinse.

4.3. Considerăm că asistența medicală trebuie acordată pacientului prin coordonarea tuturor nivelurilor, astfel încât asistența primară să aibă un rol mai important în depistarea și tratarea problemelor de sănătate. O rețea eficientă de acordare a asistenței primare, dezvoltată și foarte profesionalizată, contribuie la o mai bună circumscriere a problemelor de sănătate, la evitarea intervențiilor specializate inutile și la reducerea costurilor de asistență, prin prevenirea dependenței acute de asistența spitalicească. Comisia trebuie să joace un rol de coordonare în ceea ce privește transmiterea experiențelor naționale între statele membre.

4.4. Ponderea forței de muncă din sectorul medical în ansamblul populației active din țările Uniunii Europene este suficient de mare pentru ca, în cazul unei penurii de specialiști, să fie considerată drept o problemă medicală. Pentru evitarea unor astfel de situații, deși sunt de competența statelor membre, planificarea și formarea în domeniul medical trebuie supuse monitorizării și analizei Uniunii Europene, urmând ca aceasta să colaboreze cu statele membre pentru menținerea unei mase critice de specialiști care să permită acordarea de asistență medicală unei populații a cărei nevoie de îngrijiri de sănătate este în creștere. Comitetul consideră că, pentru a dezvolta capacitățile educaționale și universitare necesare, este nevoie și de sprijin financiar.

4.5. CESE consideră că o formare tehnică și științifică de înaltă calitate este absolut necesară pentru a putea dispune de personal medical cu grad ridicat de calificare, în măsură să răspundă cu succes nevoii de asistență medicală a cetățenilor europeni. De asemenea, și aspectele etice ale formării lor trebuie avute în vedere și încurajate în statele membre.

4.6. Cheltuielile pentru produse farmaceutice se numără printre principalele elemente cu impact asupra costurilor serviciilor medicale și asupra sustenabilității acestora. Eliberarea de rețete în funcție de principiul activ (denumirea comună internațională a OMS) este o opțiune care poate permite scăderea facturii la produsele farmaceutice, dacă rețeta se bazează pe principiul respectiv, și nu pe denumirea comercială. În Uniunea Europeană există exemple de prescriere de acest gen, în anumite organizații medicale, acestea putând servi drept experiențe ce pot fi preluate și de alte țări. Indiferent însă de măsurile care pot fi adoptate, trebuie să se țină seama de necesitățile activității de cercetare în domeniul noilor medicamente și de finanțarea acesteia.

⁽⁹⁾ JO C 228, 22.9.2009, p. 113.

⁽¹⁰⁾ COM(2008) 837 final.

4.7. Comitetul împărtășește opinia Comisiei exprimată în comunicarea care face obiectul prezentului aviz, referitoare la punerea optimă în aplicare a Directivei 2011/24/UE⁽¹¹⁾, dar este de părere că aceasta nu este principala problemă de accesibilitate a cetățenilor la sistemele lor naționale de sănătate, iar punerea în aplicare a directivei în condiții optime nu le va facilita accesul la aceste sisteme. Considerăm că, în contextul comunicării, creșterea accesibilității trebuie să se axeze în primul rând pe creșterea gradului de acoperire a populației, astfel încât să se ajungă la acoperire universală, pe un pachet de servicii cât mai amplu cu putință, cu costuri rezonabile, și pe evitarea riscului ca coplata să reprezinte o piedică în calea accesului celor mai defavorizați. Furnizarea unei asistențe transfrontaliere sigure și de calitate nu este o garanție a faptului că, în statul său de origine, cetățeanul beneficiază de anumite servicii medicale fundamentale.

4.8. Cercetarea și inovarea în domeniul medical implică apariția unor noi tehnologii medicale, care să vină în întâmpinarea provocărilor în materie de diagnostic și tratament cu care se confruntă medicina. Costul ridicat și eficiența preconizată a acestor tehnologii reclamă un sistem solid de evaluare a lor. Comitetul consideră că ar fi de mare interes ca Rețeaua europeană de evaluare a tehnologiilor medicale (EUnetHTA) să completeze activitatea agențiilor naționale și regionale din statele membre, favorizând sinergiile și facilitând diseminarea evaluărilor sale.

4.9. Utilizarea tehnologiilor informației în gestionarea dosarelor medicale ale pacienților reprezintă un progres care nu trebuie să se limiteze la incinta centrelor medicale. Fișa medicală electronică a pacientului, accesibilă oricărui membru al personalului medical care îl tratează, ar trebui să fie un obiectiv prioritar, deși în prezent pare destul de îndepărtat. Uniunea Europeană trebuie să sprijine sistemele de informații medicale și de sănătate online care fac ca antecedentele medicale ale cetățenilor să poată fi consultate oriunde se deplasează aceștia. Dosarul medical electronic este un instrument de mare utilitate pentru pacient, însă și o provocare pentru administrații atunci când trebuie să coordoneze, în cadrul sistemelor lor de sănătate, aplicații compatibile, care să permită oricărui cadru medical să cunoască problemele de sănătate ale unui cetățean, indiferent de locul în care se află acesta. Este vorba, într-adevăr, de o provocare majoră, dar atingerea acestui obiectiv va conduce la îmbunătățirea stării de sănătate a cetățenilor europeni.

4.10. CESE consideră că este deosebit de important ca cetățenii să poată avea acces la sistemele online de informare privind sănătatea. Un exemplu în acest sens îl constituie accesul la informațiile despre dispozitivele medicale de uz uman aprobate de către autoritățile de reglementare. Aceste informații trebuie să fie ușor de înțeles, exacte, actualizate și sigure, pentru ca cetățenii care doresc să aibă acces la ele să poată completa astfel informațiile primite de la personalul medical care le acordă asistență.

4.11. Cu ocazia elaborării avizului său⁽¹²⁾ pe tema „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Plan de acțiune privind e-sănătatea 2012-2020 – Asistență medicală inovatoare pentru secolul XXI”⁽¹³⁾, Comitetul a avut posibilitatea de a se pronunța asupra „e-sănătății”. Reiterăm următoarea frază din avizul respectiv: „E-sănătatea trebuie să sporească încrederea reciprocă între pacienți și cadrele medicale, evitându-se riscul „depersonalizării” și neglijarea factorilor psihologici. În centrul e-sănătății trebuie să stea dimensiunea umană. Iată de ce încheiem cu afirmația că în centrul sistemului de sănătate se află cetățeanul.

Bruxelles, 21 ianuarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹¹⁾ JO C 175, 28.7.2009, p. 116.

⁽¹²⁾ JO C 271, 19.9.2013, p. 122.

⁽¹³⁾ COM(2012) 736 final.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind fabricarea, introducerea pe piață și utilizarea furajelor medicamentate și de abrogare a Directivei 90/167/CEE a Consiliului

[COM(2014) 556 final – 2014/0255 (COD)]

și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind medicamentele de uz veterinar

[COM(2014) 558 final – 2014/0257 (COD)]

(2015/C 242/10)

Raportor: dl José María ESPUNY MOYANO

La 24 septembrie, la 20 octombrie și la 23 octombrie 2014, în conformitate cu articolele 43, 114, 168 alineatul (4) litera (b) și 304 din Tratatul privind funcționarea UE, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind fabricarea, introducerea pe piață și utilizarea furajelor medicamentate și de abrogare a Directivei 90/167/CEE a Consiliului

COM(2014) 556 final – 2014/0255 (COD),

și

Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind medicamentele de uz veterinar

COM(2014) 558 final – 2014/0257 (COD).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 8 ianuarie 2015.

În cea de-a 504-a sesiune plenară, care a avut loc la 21 și 22 ianuarie 2015 (ședința din 21 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 208 voturi pentru, 4 voturi împotriva și 16 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Furajele medicamentate

1.1.1. CESE consideră necesară și oportună actualizarea cadrului legislativ european în privința furajelor medicamentate, pentru a garanta existența unor condiții uniforme de fabricare, comercializare și utilizare a furajelor medicamentate, protejând, în același timp, sănătatea și bunăstarea animalelor și așteptările consumatorilor.

1.1.2. CESE sprijină utilizarea de furaje medicamentate, considerând că aceasta reprezintă un instrument suplimentar pentru a obține o producție de animale sănătoase și a îmbunătăți sănătatea publică.

1.1.3. CESE salută faptul că propunerea de regulament se aplică și fabricării, comercializării și utilizării de furaje medicamentate pentru animale nedestinate producției de alimente, în măsura în care acesta reprezintă un alt mod de administrare a tratamentului, în special în cazul bolilor cronice.

1.1.4. CESE solicită ca speciile minore sau acvacultura, care se confruntă cu problema disponibilității medicamentelor de uz veterinar, să poată avea acces la furajele medicamentate, precum și ca obstacolele în calea unui sistem fluid de fabricare și distribuție să fie reduse în măsura posibilului. CESE salută, de asemenea, faptul că va fi posibilă realizarea unei producții anticipate pentru mai buna planificare a procesului de fabricație și pentru a minimiza eventualele transferuri. În acest mod, nu se va genera în niciun caz un stoc inadecvat ca urmare a datelor de expirare ale produselor medicamentoase.

1.1.5. CESE solicită ca regulamentul să pună un mai mare accent pe rolul personalului calificat și acreditat sau al veterinarilor, care cunosc reglementările existente și care sunt pe deplin abilitați să diagnosticheze și să prescrie tratamentul cel mai adecvat menit să garanteze sănătatea și bunăstarea animalelor și sănătatea publică.

1.1.6. CESE consideră că veterinarul sau personalul calificat și acreditat sunt singurele persoane cărora, în exercitarea profesiei lor, le revine rolul de a stabili cât timp este necesar tratamentul. Această durată nu poate fi stabilită doar pe baza unor reguli rigide, având în vedere diferențele existente între specii, starea lor fiziologică, condițiile de administrare, gravitatea bolii etc.

1.1.7. CESE este conștient de faptul că poate avea loc un transfer al unei substanțe active conținute într-un furaj medicamentat către un furaj nevizat, însă consideră că acest transfer trebuie să aibă loc conform principiului nivelului cel mai scăzut posibil („as low as reasonably achievable” – ALARA).

1.1.8. CESE atrage atenția asupra diferitelor sisteme de producție și consideră esențial ca, în ceea ce privește transferurile, să se țină seama de tehnologiile existente în acest sector și să se vegheze ca acestea să nu implice riscul de a genera rezistență la antimicrobiene.

1.1.9. CESE consideră că ar trebui să se stabilească un sistem de gestionare integrală a produselor neutilizate sau expirate, pentru a controla orice risc pe care aceste produse l-ar putea reprezenta în ceea ce privește protecția sănătății animale, a sănătății umane sau a mediului.

1.1.10. CESE subliniază, totodată, necesitatea de a stabili criterii, cum ar fi valorile-țintă, pentru a asigura un nivel corespunzător de omogenitate a furajelor medicamentate.

1.1.11. CESE este de părere că comerțul în interiorul Uniunii riscă să fie afectat de această propunere de regulament și consideră că ea trebuie flexibilizată, pentru a îmbunătăți competitivitatea acestui sector.

1.1.12. CESE observă că veterinarul sau personalul calificat și acreditat trebuie să facă dovadă de responsabilitate, nerecurgând la tratamente preventive de rutină cu antimicrobiene, chiar dacă astfel de tratamente se pot dovedi necesare în anumite circumstanțe (la fel ca în medicina umană), pentru a asigura sănătatea și bunăstarea animalelor și, implicit, sănătatea publică.

1.1.13. CESE consideră că tratamentele preventive cu antimicrobiene trebuie evaluate la nivelul fiecărui stat membru, ținând seama de specificitățile și caracteristicile sistemelor de producție, de speciile animale, de situația sanitară, de disponibilitatea medicamentelor etc. în fiecare țară.

1.1.14. CESE consideră că această propunere legislativă trebuie să enumere echipamentele de protecție individuală necesare lucrătorilor, astfel încât aceștia să nu fie expuși la agenți chimici, având în vedere praful generat în timpul procesului de fabricare și riscul aferent de inhalare a unor astfel de agenți.

1.1.15. CESE recomandă introducerea, în statele membre, de programe specifice de formare pentru lucrătorii expuși la agenți chimici.

1.1.16. CESE consideră că regulamentul ar trebui să lase statelor membre posibilitatea de a elabora acte de punere în aplicare menite să evite sarcinile administrative și birocrăția în ce-i privește pe micii fermieri care produc pentru consumul propriu, fără a aduce atingere reglementărilor specifice privind siguranța și igiena furajelor medicamentate.

1.2. Medicamentele de uz veterinar

1.2.1. Sănătatea animală are o importanță strategică, având în vedere impactul său asupra stării sanitare a animalelor și asupra bunăstării acestora, asupra sănătății publice și securității alimentare, mediului și economiei rurale. În acest scop, disponibilitatea medicamentelor veterinare autorizate este esențială pentru a le permite veterinarilor și personalului calificat și acreditat să dispună de suficiente instrumente pentru a controla, preveni și trata bolile animale.

1.2.2. La fel ca alte medicamente veterinare, antibioticele sunt necesare pentru combaterea infecțiilor bacteriene la animale. CESE consideră că accesul la antibiotice sigure și eficiente reprezintă unul dintre instrumentele esențiale la care pot recurge veterinarul pentru a menține și restabili sănătatea și bunăstarea animalelor, precum și sănătatea publică.

1.2.3. În consecință, CESE salută obiectivul urmărit de această propunere legislativă, care constă în elaborarea unui set de norme actualizate și proporționale și asigurarea disponibilității medicamentelor de uz veterinar, cu scopul ultim de a proteja sănătatea animală, sănătatea publică, securitatea alimentară și mediul. Acest principiu ar trebui, de asemenea, să se aplice pentru a garanta disponibilitatea antibioticilor în medicina veterinară.

1.2.4. Piața medicamentelor de uz veterinar prezintă o serie de particularități și specificități care diferă de cele ale pieței medicamentelor de uz uman, motiv pentru care CESE consideră foarte oportun faptul că această propunere legislativă se concentrează doar asupra medicamentelor de uz veterinar. În acest sens, în timp ce principiile trebuie să fie coerente, forma de aplicare a acestora trebuie să se adapteze pe deplin la condițiile acestui sector.

1.2.5. CESE consideră că reglementarea actuală implică obstacole administrative importante pentru industrie, ceea ce are un impact negativ asupra inovării necesare. De aceea, Comitetul salută introducerea unor reguli simplificate în ce privește procedurile de autorizare, precum și monitorizarea ulterioară, modificarea autorizațiilor de comercializare etc., cu scopul de a reduce aceste obstacole administrative, chiar dacă unele aspecte ale propunerii pot fi îmbunătățite.

2. Rezumatul propunerilor

2.1. Furajele medicamentate

2.1.1. Propunerea stabilește cerințele în ce privește fabricarea, introducerea pe piață și utilizarea furajelor medicamentate în Uniunea Europeană.

2.1.2. În acest scop, propunerea stabilește o serie de definiții care trebuie aplicate, printre care trebuie subliniate următoarele:

- „furaj medicamentat”: un amestec obținut dintr-unul sau din mai multe medicamente de uz veterinar sau produse intermediare cu unul sau mai multe furaje care sunt gata de a fi administrate direct animalelor, fără altă prelucrare;
- „produs intermediar”: un amestec obținut dintr-unul sau din mai multe medicamente de uz veterinar cu unul sau mai multe furaje, destinat a fi utilizat pentru fabricarea unui furaj medicamentat;
- „operator din sectorul hranei pentru animale”: orice persoană fizică sau juridică răspunzătoare de garantarea respectării cerințelor prezentului regulament în întreprinderea din sectorul hranei pentru animale pe care o controlează;
- „fabricant de amestecuri mobil”: un operator din sectorul hranei pentru animale care deține o unitate de furaje constând într-un camion special echipat pentru fabricarea de furaje medicamentate.

2.1.3. Trebuie salutată includerea furajelor medicamentate în câmpul de aplicare al Regulamentului nr. 767/2009 și al Regulamentului nr. 183/2005 privind furajele combinate, furajele medicamentate fiind considerate, așadar, furaje combinate.

2.1.4. Domeniul furajelor medicamentate se extinde la acele specii animale care nu sunt destinate producției de alimente, cum ar fi animalele de companie.

2.1.5. Propunerea de regulament aprobă utilizarea furajelor medicamentate ca instrument valabil și foarte util în ceea ce privește sănătatea animală și sănătatea publică. Totodată, indică utilitatea lor pentru a dispune de sisteme productive foarte competitive în Europa.

2.1.6. Creșterea animalelor în Uniunea Europeană, precum și diversele sisteme de producție din statele membre ocupă un loc important. Prin urmare, este necesară dotarea cu instrumente, cum ar fi furajele medicamentate, pentru a crește competitivitatea acestui sector.

2.1.7. Anexele la acest regulament menționează toate condițiile necesare pentru ca fabricanții să producă furaje medicamentate sigure, omogene și care să garanteze reducerea la minimum a riscului de contaminare încrucișată.

2.1.8. În conformitate cu propunerea de regulament, furajele medicamentate importate de Uniunea Europeană trebuie să îndeplinească aceleași exigențe de reglementare ca furajele medicamentate ce fac obiectul acestui regulament.

2.1.9. Viitorul regulament semnalează necesitatea ca furajele medicamentate să fie fabricate numai cu medicamente de uz veterinar autorizate, iar compatibilitatea tuturor compuşilor utilizați trebuie garantată, pentru a asigura siguranța și eficacitatea produsului.

2.2. Medicamentele de uz veterinar

2.2.1. Propunerea legislativă privește atât exigențele în materie de date, cât și procedurile de autorizare pentru introducerea pe piață a medicamentelor de uz veterinar. Propunerea se aplică, de asemenea, ambalării și etichetării, distribuirii și monitorizării siguranței pe piață (farmacovigilență), precum și aspectelor legate de controlul și utilizarea medicamentelor de uz veterinar.

2.2.2. Propunerea introduce un element nou, extinzând procedura de autorizare centralizată, astfel încât orice medicament de uz veterinar să poată face obiectul unei cereri de autorizare de introducere pe piață. De asemenea, pentru a evita sarcini administrative și financiare inutile, evaluarea cererii de autorizare va trebui realizată o singură dată.

2.2.3. Propunerea introduce o simplificare majoră a normelor, prin reducerea informațiilor care trebuie să figureze pe etichete și ambalaj și prin oferirea posibilității de a utiliza pictograme și abrevieri armonizate.

2.2.4. Perioada de protecție aplicabilă documentației tehnice prezentate în vederea obținerii sau a modificării unei autorizații de introducere pe piață este reglementată, iar aceasta este prelungită în cazul piețelor limitate și al noilor antibiotice.

2.2.5. Comisia Europeană este abilitată să stabilească norme care exclud sau limitează utilizarea anumitor antimicrobiene în sectorul veterinar.

2.2.6. Medicamentele de uz veterinar trebuie să fie autorizate înainte de a fi introduse pe piață, în același mod ca medicamentele de uz uman. În acest scop, trebuie puse la dispoziție date pentru a demonstra calitatea producției, siguranța (pentru animale, utilizatori și mediu), precum și eficacitatea clinică. Mai mult, pentru tratamentul animalelor de producție, trebuie puse la dispoziție date care să garanteze siguranța consumatorilor.

2.2.7. Cele patru proceduri de acordare a autorizațiilor de introducere pe piață a unui medicament de uz veterinar (procedura centralizată, procedura descentralizată, procedura de recunoaștere reciprocă și procedura națională) sunt menținute, cu unele modificări. Propunerea de regulament stabilește și un sistem de modificare a condițiilor autorizațiilor de introducere pe piață, care ține cont de nivelul de risc implicat. Propunerea introduce totodată o abordare a farmacovigilenței bazată pe riscuri. Aceasta stabilește o procedură pentru armonizarea rezumatelor caracteristicilor produselor.

2.2.8. Propunerea de regulament stabilește cerințe în ce privește medicamentele homeopatice de uz veterinar, precum și aspectele care privesc fabricarea, furnizarea și utilizarea acestora, printre altele.

3. Observații generale

3.1. Furajele medicamentate

3.1.1. CESE sprijină propunerea de regulament, precum și intenția Comisiei de a armoniza cerințele privind furajele medicamentate în toate statele membre.

3.1.2. CESE reamintește că este necesar să nu se impună cerințe în materie de fabricare atât de ridicate încât să fie dificil de îndeplinit de industria producătoare de furaje. Contaminarea încrucișată este o realitate în acest sector și nu se poate impune un nivel de exigențe imposibil de respectat din punct de vedere tehnic și neadaptat la riscurile existente în materie de sănătate animală.

3.1.3. CESE consideră că creșterea animalelor ocupă un loc important în agricultura Uniunii și că, prin urmare, fermierilor și producătorilor de furaje trebuie să li se pună la dispoziție instrumente adecvate, care să permită atingerea unui nivel înalt de competitivitate pe piață. Reglementarea utilizării și a fabricării de furaje medicamentate este necesară, dar, la rândul său, trebuie să se adapteze la tehnologia existentă în prezent în acest sector.

3.1.4. Conform studiului de impact realizat de Comisie, o reglementare privind furajele medicamentate va avea efecte pozitive asupra rentabilității și creșterii economice din sectorul fabricării furajelor medicamentate, luând în considerare și aplicațiile inovatoare ale medicamentelor de uz veterinar.

Aceasta ar îmbunătăți sănătatea animală și sănătatea publică, atât în statele membre care aplică în prezent norme mai puțin stricte în ceea ce privește furajele medicamentate, cât și în cele ale căror norme sunt excesiv de stricte.

3.1.5. Este important ca pentru furajele medicamentate să se stabilească niveluri de transfer bazate pe cunoștințele Comisiei și pe cele mai bune tehnici de fabricație utilizate în acest sector, precum și conforme cu principiul nivelului cel mai scăzut posibil.

3.1.6. CESE consideră că acest regulament include anumite forme de producție, cum ar fi fabricanții de amestecuri mobile, care trebuie să respecte principiile de securitate alimentară și omogenitate a furajelor medicamentate, pentru a evita un nivel ridicat de transferuri și, în consecință, pentru a le controla mai bine.

3.1.7. CESE consideră că este de dorit ca exigențele stabilite de acest regulament să nu îngreuneze comerțul intracomunitar. Prin urmare, trebuie înlesnite aceste schimburi comerciale.

3.1.8. CESE reamintește că, în diversele state membre, există specii minore pentru care, în prezent, este disponibil doar un număr limitat de opțiuni terapeutice și că, prin urmare, această situație nu trebuie agravată prin noi obstacole în calea producției anticipate de furaje medicamentate destinate acestor specii.

3.2. *Medicamentele de uz veterinar*

3.2.1. CESE consideră că procedurile de autorizare a medicamentelor de uz veterinar trebuie definite în așa fel încât să se evite întârzierile inutile în comercializarea efectivă în diversele state membre care doresc să autorizeze aceste medicamente, precum și astfel încât să se înlesnească soluționarea rapidă a dezacordurilor dintre autoritățile competente.

3.2.2. În opinia CESE, cadrul normativ trebuie să încurajeze cercetarea, dezvoltarea tehnologică și inovarea în domeniul medicamentelor de uz veterinar pentru a permite oferirea de răspunsuri la necesitățile și provocările sanitare cu care se confruntă diferitele specii și diferitele modele de producție din Europa.

3.2.3. Istoric vorbind, există o problemă de lipsă de disponibilitate a medicamentelor de uz veterinar pentru anumite specii animale, denumite specii minore, precum și o lipsă de indicații concrete în ce privește alte specii (utilizări minore) care au o importanță deosebită pe plan socioeconomic în Europa.

3.2.4. În acest context, la nivel european este necesară o politică menită să favorizeze o reală disponibilitate a medicamentelor veterinare pentru speciile minore și utilizările minore, asigurând calitatea, siguranța și eficacitatea acestora, și garantând, în același timp, că dezvoltarea lor este fiabilă din punct de vedere economic pentru întreprinderile din sectorul sănătății animale.

3.2.5. CESE salută punerea în aplicare a unei reduceri a sarcinilor administrative printr-o simplificare a exigențelor în materie de etichetare, farmacovigilență veterinară, modificare a condițiilor de autorizare și posibilitatea de a acorda autorizația de introducere pe piață pentru o perioadă de timp nelimitată.

3.2.6. CESE sprijină introducerea unui sistem electronic de prezentare a cererilor, precum și principiul unei baze de date centrale europene, care va facilita schimbul de informații între industrie și agenții și care va avea un impact pozitiv asupra reducerii sarcinilor administrative.

3.2.7. De asemenea, măsurile menite să îmbunătățească funcționarea sistemului de farmacovigilență veterinară vor avea un impact pozitiv asupra reducerii sarcinilor administrative, garantând, în același timp, siguranța medicamentelor, motiv pentru care CESE consideră că abordarea bazată pe riscuri este foarte adecvată.

3.2.8. Unul dintre obiectivele revizuirii legislației constă în îmbunătățirea funcționării pieței unice. Acest lucru trebuie să aibă loc fără a compromite alte obiective, cum ar fi reducerea sarcinii administrative și creșterea disponibilității medicamentelor. Pentru a realiza aceste obiective, procedura de armonizare a rezumatelor caracteristicilor produsului ar trebui să fie eficace și să respecte principiile proporționalității și recunoașterii reciproce.

3.2.9. Noul cadru de reglementare ar trebui să stimuleze inovarea și dezvoltarea de noi medicamente, în special antibiotice; pentru aceasta, este necesar un cadru legislativ care să asigure o anumită previzibilitate și care să se bazeze pe elemente științifice, ținând în permanență seama de „principiul precauției”.

3.2.10. Atunci când este vorba despre o lipsă de mijloace terapeutice, propunerea legislativă ar trebui să promoveze utilizarea de medicamente de uz veterinar înregistrate în UE, mai curând decât recurgerea la medicamente autorizate pentru uz uman. Medicamentele de uz veterinar dispun de un profil de siguranță și eficacitate demonstrat în practică. Această opțiune prezintă un avantaj apreciabil față de utilizarea de medicamente de uz uman, ale căror siguranță și eficacitate nu au fost dovedite atunci când sunt utilizate pentru animale. Mai mult, acest aspect capătă o importanță deosebită în cadrul rezistenței la antimicrobiene, dat fiind că propunerea actuală autorizează utilizarea de antibiotice de uz uman ca primă opțiune atunci când lipsesc mijloacele terapeutice.

4. Observații specifice

4.1. Furajele medicamentate

4.1.1. Articolul 2, „Definiții”, necesită clarificarea următorilor termeni utilizați în document: „substanță activă”, „furaje nevazate”, „fabricant de amestecuri mobil” și „fabricant de amestecuri în exploatare”; acești termeni sunt importanți pentru elaborarea legislației. Totodată, trebuie să se garanteze că terminologia este suficient de precisă pentru a nu intra în contradicție cu denumirile existente, incluse în reglementările naționale.

4.1.2. Trebuie să se prevadă un termen mai rezonabil pentru rețetele veterinare, astfel încât tratamentul să poată fi aplicat fără a aduce atingere siguranței animalelor. Prin urmare, acest termen ar trebui extins de la trei săptămâni la un interval de timp convenabil.

4.1.3. În exercitarea profesiei lor, veterinarii sau personalul calificat și acreditat trebuie să stabilească durata tratamentului, cantitățile adecvate, perioada de așteptare etc., bazându-se pe datele indicate în rezumatul caracteristicilor produsului. Aceste instrucțiuni trebuie să facă parte din rețeta pentru furaje medicamentate, eliberată de către medicul veterinar oficial. Fermierul trebuie să urmeze rețeta, verificând coerența acestor instrucțiuni cu informațiile menționate în rezumatul caracteristicilor produsului. În caz de discrepanță, producătorul este scutit de răspundere. Tratamentul aplicat animalelor este de competența medicului veterinar, care cunoaște și este responsabil pentru situația lor. A-l obliga pe fermier să respecte cu strictețe informațiile din rezumatul caracteristicilor produsului ar implica, într-adevăr, ca acesta să-și asume obligațiile și responsabilitățile medicului veterinar.

4.1.4. Este oportun să se autorizeze utilizarea preventivă de antimicrobiene, limitând-o însă la cazurile de strictă necesitate și în care aceasta se justifică într-adevăr. Nu trebuie autorizată, în niciun caz, utilizarea de rutină a acestora în scop profilactic. Trebuie promovate bunele practici în materie de igienă și manipulare.

4.1.5. CESE solicită să se precizeze la ce reglementări fac referire exigențele privind calitatea apei și materialele utilizate pentru fabricarea conductelor. În ceea ce privește toleranțele admise în materie de etichetare, nu trebuie să existe nicio diferențiere între produse, dat fiind că toate sunt supuse aceleiași proceduri de autorizare și acelorași exigențe, fără nicio distincție.

4.1.6. Existența unei abateri în ce privește etichetarea se justifică printr-o eroare tehnică sau analitică (incertitudine în ce privește măsurarea, datorată metodei analitice, precum și tipului și conținutului de substanță activă), iar aceasta intervine indiferent dacă este vorba sau nu despre un furaj care conține o substanță activă microbiană. Mai mult, în ce privește metodele analitice de determinare a substanțelor antimicrobiene dintr-un furaj, riscul de eroare este mai mare decât în cazul altor substanțe, ceea ce indică faptul că reproductibilitatea este mai mică și, prin urmare, că nu se justifică un nivel de toleranță atât de scăzut.

4.1.7. În plus, CESE consideră că omogenitatea produsului este deja garantată prin controalele efectuate în vederea autorizării acestuia.

4.1.8. Condiția ca furajele medicamentate care conțin doză zilnică dintr-un medicament de uz veterinar să corespundă unui procent de cel puțin 50 % din rația zilnică de furaje este dificil de pus în practică și ar trebui extinsă după cum urmează: „Furajele medicamentate care conțin doză zilnică dintr-un medicament de uz veterinar trebuie să corespundă unui procent de cel puțin 50 % din rația zilnică de furaj complet sau complementar (substanță uscată)”.

4.2. Medicamentele de uz veterinar

4.2.1. Obligația de a aștepta șase luni între o procedură națională și depunerea unei cereri de recunoaștere reciprocă ar putea crea probleme în caz de criză în domeniul sănătății animale sau al sănătății publice. Prin urmare, ar trebui să se prevadă posibilitatea unei derogări de la aplicarea acestei perioade de minim șase luni, în circumstanțe excepționale. De asemenea, pentru a evita întârzieri în ce privește procedurile, ar trebui stabilit un termen pentru încheierea procedurilor descentralizate și a procedurilor de recunoaștere reciprocă de către statul membru de referință.

4.2.2. Ar trebui încurajată dezvoltarea de medicamente de uz veterinar pentru toate speciile animale, prin extinderea protecției investițiilor și a inovării, nu doar pentru speciile minore, ci pentru toate speciile. În consecință, ar fi recomandabil să se extindă perioada de protecție a datelor pentru toate speciile, inclusiv atunci când extinderea condițiilor de autorizare este acordată în mod colectiv pentru mai mult de o specie.

4.2.3. Diferitele specii animale și diferitele boli necesită diferite căi de administrare, ceea ce face necesară, la rândul său, existența a diverse forme farmaceutice (de exemplu lichide, solide, geluri, soluții injectabile etc.). Dat fiind că schimbarea formei terapeutice necesită dezvoltarea aproape în întregime a produsului, această investiție ar trebui protejată.

4.2.4. Cerințele în ceea ce privește etichetele care trebuie să figureze pe ambalajul direct și pe cel exterior ar trebui să devină mai flexibile, astfel încât acestea să includă, pe lângă informațiile obligatorii, și alte informații, facultative, care ar putea prezenta interes pentru utilizatori.

4.2.5. Avantajele legate de utilizarea de mijloace electronice vor deveni efective doar odată ce se va aplica în toate statele membre o procedură unică, armonizată, care să folosească același format și să fie aplicabilă tuturor procedurilor.

4.2.6. Procedura de armonizare a rezumatului caracteristicilor produsului trebuie să fie o procedură pur administrativă, care să nu implice reevaluarea produselor a căror siguranță și eficacitate pe piață au fost demonstrate timp de mulți ani la rând, pentru a se evita creșterea inutilă a sarcinii de lucru.

4.2.7. Propunerea legislativă ar putea avea un impact negativ asupra dezvoltării de noi antibiotice în medicina de uz veterinar, în măsura în care nu garantează existența unei piețe previzibile, stabile și transparente care să reprezinte un stimul pentru întreprinderi.

4.2.8. Ar fi de dorit să se stabilească un sistem de clasificare pentru medicamentele utilizate deoarece lipsesc mijloacele terapeutice, favorizând recurgerea la medicamentele de uz veterinar înregistrate în UE și limitând utilizarea medicamentelor de uz uman la cazurile în care medicina veterinară nu oferă nicio alternativă.

Bruxelles, 21 ianuarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Către o economie de succes bazată pe date

[COM(2014) 442 final]

(2015/C 242/11)

Raportor: doamna Anna NIETYKSZA

La 16 iulie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Către o economie de succes bazată pe date

COM(2014) 442 final.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 7 ianuarie 2015.

În cea de a 504-a sesiune plenară, care a avut loc la 21 și 22 ianuarie 2015 (ședința din 21 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 213 voturi pentru, 1 vot împotriva și 11 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE ia notă de comunicarea Comisiei, care vizează realizarea pe teritoriul Uniunii Europene a unei economii prospere, bazate pe date, și prin urmare a unei economii digitale care valorifică tehnologiile informației. Planul de acțiune coordonată în acest sens ar trebui să contribuie la realizarea obiectivelor Agendei digitale pentru Europa. CESE atrage atenția asupra importanței realizării planului de acțiune specific.

1.2. Un rol esențial în realizarea acestor deziderate îl joacă programul „Orizont 2020” și programele naționale de finanțare a cercetării, inovării și implementării, precum și de stimulare a antreprenoriatului și inovării la nivel sectorial.

1.3. CESE subliniază că răspândirea tehnologiilor informației în toate domeniile vieții sociale și economice, ale culturii și educației oferă posibilități substanțiale de dezvoltare. Posibilitatea dezvoltării grație TIC nu privește numai corporațiile și marile firme europene, ci și întreprinderile inovatoare: întreprinderile mici și mijlocii și microîntreprinderile.

1.4. În scopul valorificării depline a acestor posibilități, trebuie sprijinite cercetarea și dezvoltarea legate de tehnologiile informației, atât în sfera învățământului tehnic, cât și în cea a științelor sociale și economice. Comisia Europeană și statele membre UE trebuie să elaboreze mecanisme eficiente de finanțare a cercetării prin resurse publice și stimulente pentru finanțarea acestui tip de cercetare din resurse private. CESE își exprimă regretul față de reducerea semnificativă a mijloacelor prevăzute pentru finanțarea infrastructurii digitale în cadrul Mecanismului pentru interconectarea Europei și solicită ferm desprinderea concluziilor care se impun. Noul plan de investiții prezentat de președintele Comisiei, domnul Jean-Claude Juncker, în decembrie 2014, care are ca scop investirea a cel puțin 315 miliarde EUR sub forma unor investiții publice și private suplimentare în sectoare esențiale, precum infrastructura digitală, reprezintă, în acest context, o reacție politică bine primită.

1.5. În scopul asigurării unei dezvoltări fără obstacole a economiei bazate pe date, trebuie garantate cadre juridice adecvate, strategii și mijloace de protecție a datelor cu caracter personal și a securității informațiilor și trebuie elaborată o strategie europeană a securității cibernetice. Protecția și securitatea informațiilor sporesc încrederea consumatorilor și siguranța tranzacțiilor comerciale pentru întreprinderi.

1.6. CESE subliniază că, în ceea ce privește protecția datelor și securitatea informațiilor, este necesară cooperarea dintre administrațiile naționale și europene și organele de reglementare a comunicațiilor electronice și de protecție a consumatorilor și a concurenței.

1.7. CESE recomandă Comisiei să sprijine toate activitățile care contribuie la realizarea obiectivelor Agendei digitale pentru Europa și care pun temeiul economiei bazate pe date. Printre aceste acțiuni se numără extinderea infrastructurii în bandă largă de mare viteză și accesul răspândit la servicii de cloud interoperative și fiabile, procesarea marilor fluxuri de date (*big data*), internetul obiectelor (IoT) și rețelele de comunicații electronice de nouă generație (NGN), inclusiv cele în curs de dezvoltare, care utilizează tehnologia 5G și pe cele ulterioare.

1.8. Tehnologiile digitale apar și creează noi valori nu numai în economie, ci în toate domeniile vieții sociale și culturale. De aceea este foarte importantă dezvoltarea competențelor digitale ale întregii societăți, inclusiv ale persoanelor în vârstă și ale celor în pericol de excluziune socială, economică și culturală din motive de sănătate, economice sau de educație. Trebuie asigurată pe scară largă disponibilitatea unor ramuri și metode de studiu moderne, care să-i pregătească pe lucrători pentru specializarea în direcția noilor competențe și actualizarea permanentă a acestora.

1.9. În următorii ani, administrația publică va trebui să învețe să folosească în mod optim datele digitale și canalele de comunicare electronică în scopul sporirii eficienței acțiunilor, al unei mai bune colaborări cu cetățenii și al valorificării participării lor active. Condițiile preliminare ale unei astfel de participări le constituie niște servicii publice proiectate în mod responsabil și datele deschise disponibile în format automatizat în toate domeniile economiei și administrației. CESE recomandă asigurarea pe scară largă a unor cursuri de formare care să extindă competențele digitale ale lucrătorilor în administrație, printre care și competențele vizând instituirea de noi servicii și cele privind obținerea și utilizarea serviciilor unor experți și specialiști.

1.10. CESE recomandă ca administrația publică să faciliteze folosirea repetată a informațiilor publice, permițând accesul la informațiile publice sub forma datelor deschise în formate automatizate și luând măsurile de precauție necesare. Posibilitatea reutilizării informațiilor publice este deosebit de importantă pentru întreprinderile mici și mijlocii din Europa.

2. Sinteza și contextul comunicării Comisiei

2.1. Economia bazată pe date și, în general, economia digitală reprezintă pentru țările Uniunii Europene un domeniu de importanță economică strategică. Datele digitalizate stau în prezent la baza activității tuturor ramurilor economice, a administrației publice, a culturii, a serviciilor sociale și de sănătate. Folosirea creativă a acestora reprezintă principala sursă de creștere a productivității uniunii economice.

2.2. Datorită răspândirii datelor în formă digitală (originală sau provenind din digitalizarea altor formate de date) și datorită facilității cu care pot fi tratate și schimbate, se poate considera că în prezent datele constituie o nouă resursă naturală, deosebit de prețioasă, a societății și economiei.

2.3. Datele digitale sunt în momentul de față generate, colectate și fac obiectul schimburilor în toate domeniile vieții economice și sociale. Există deja tot mai multe firme inovatoare, pentru care datele digitale reprezintă fundamentul și principalul obiect de activitate. Un element deosebit de prețios al economiei bazate pe date îl constituie datele spațiale și de geolocalizare.

2.4. Segmentul pieței informatice care cunoaște cea mai rapidă dezvoltare îl reprezintă domeniul marilor volume de date (*big data*). Conform analizelor International Data Corporation (IDC), în perioada 2012-2017 acest segment înregistrează o rată medie de creștere de 27 % (de șase ori mai mare decât cea a pieței TIC în ansamblu), valoarea pieței mondiale a tehnologiei și serviciilor big data urmând, în consecință, să se ridice deja în 2017 la 23,7 miliarde EUR. O creștere foarte rapidă este preconizată și în domeniul cloud computing-ului.

2.5. În ce privește evoluția soluțiilor și aplicațiilor din sfera internetului obiectelor (IoT), printre altele în infrastructurile orașelor inteligente, în următorii ani ne putem aștepta la o creștere substanțială a volumului de date rezultate din dezvoltarea IoT. Conform prognozelor companiilor de analiză, numărul aparatelor de tip „*smart object*”, care aparțin domeniului IoT, se va ridica până în 2020 la 26 de miliarde la nivel mondial, depășind de câteva ori numărul computerelor conectate la internet. Această creștere semnificativă a volumelor de date va trebui gestionată – și exploatată creativ – atât de întreprinderi, cât și de administrația publică.

2.6. O problemă deosebit de semnificativă este ca potențialul economic substanțial aferent marilor fluxuri de date și internetului obiectelor să poată aduce beneficii economiei țărilor UE și, în cadrul acestora, atât firmelor inovatoare care asigură soluții în aceste domenii, cât și întreprinderilor din toate celelalte sectoare ale economiei Uniunii, care le utilizează în domeniile lor de activitate.

2.7. În comunicare, Comisia Europeană acordă atenție necesității de a se crea condițiile care să permită funcționarea cloud-ului, a infrastructurilor pentru calculul de înaltă performanță (*High-Performance Computing*, HPC) și a unor platforme și servicii care să valorifice aceste soluții. Conform aprecierilor Comisiei ⁽¹⁾, serviciile de cloud pot genera o creștere a numărului de noi locuri de muncă în Europa cu 2,5 milioane și pot duce la creșterea PIB-ului statelor UE cu 160 de miliarde EUR până în 2020.

2.8. În opinia Comisiei, elementul esențial pentru dezvoltare îl reprezintă inovarea bazată pe potențialul datelor (DDI), adică capacitatea întreprinderilor și a administrației publice de a folosi creativ informațiile provenite din analiza aprofundată a datelor, din cele disponibile în cadrul re folosirii informațiilor publice. Deschiderea datelor și disponibilitatea lor pentru reutilizare le poate aduce țărilor UE beneficii economice de aproximativ 40 de miliarde EUR pe an, în vreme ce avantajele economice directe și indirecte aferente rezultate din aplicarea și valorificarea informațiilor sectorului public în economia UE-27 sunt estimate la nivelul a 140 de miliarde EUR pe an ⁽²⁾.

2.9. Comisia Europeană subliniază că aceasta presupune acțiuni din partea unor specialiști de mare valoare, punerea în mai mare măsură în practică a principiului datelor deschise și crearea cadrelor legislative care vizează proprietatea datelor, protecția acestora și modalitățile de accesare.

2.10. Un rol important în realizarea acestor deziderate îl joacă programul „Orizont 2020” și programele naționale de finanțare a cercetării și inovării, precum și de stimulare a antreprenoriatului și inovării la nivel sectorial.

2.11. Comisia va sprijini prin diverse mijloace antreprenoriatul în domeniul digital din Europa, printre altele prin promovarea condițiilor de acces liber la date, prin facilitarea accesului la cloud computing, prin sprijinirea legăturilor și a cooperării dintre incubatoarele de date de la nivel local, precum și prin dezvoltarea cunoștințelor și competențelor digitale, printre altele în contextul „Marii coaliții privind competențele și locurile de muncă în domeniul digital”.

3. Observații generale ale CESE

3.1. CESE acceptă și aprobă, în general, caracteristicile propuse în Comunicarea Comisiei pentru o economie de succes bazată pe date. Așa cum se evidențiază în comunicare, analiza datelor înseamnă rezultate, proceduri și decizii mai bune, ceea ce stimulează inovarea și elaborarea de noi soluții, permițând totodată prevederea tendințelor și pregătirea prealabilă pentru evoluții viitoare. CESE atrage însă atenția că în comunicare nu a fost formulată explicit strategia de acțiune a Comisiei în vederea construirii unei astfel de economii în UE.

3.2. CESE atrage atenția asupra importanței anumitor activități propuse în comunicare privind extinderea pe scară largă a infrastructurii care condiționează funcționarea economiei bazate pe date, în special privind:

- accesul la o infrastructură indispensabilă și fiabilă care să asigure interoperabilitatea sistemelor de colectare, tratare și folosire a datelor – printre care și infrastructuri care să folosească în mare măsură soluții și servicii de cloud computing eficiente și sigure;
- accesul la seturi de date fiabile și de bună calitate;
- condiții și cadre juridice, organizatorice și educative și condiții de muncă corespunzătoare, care să permită colaborarea dintre diverse entități spre asigurarea unui nivel adecvat de cunoștințe și găsirea de soluții care să stimuleze folosirea inovatoare a datelor;
- sprijinirea politicilor și creării de cadre juridice care să stimuleze folosirea inovatoare a datelor deschise disponibile în format automatizat în toate domeniile economiei și administrației.

⁽¹⁾ Comunicarea „Valorificarea cloud computing-ului în Europa” [COM(2012) 529 final].

⁽²⁾ Comunicarea „Datele deschise – Un motor al inovării, al creșterii și al guvernantei transparente” [COM(2011) 882 final].

4. Observații specifice

4.1. CESE sprijină elaborarea și folosirea mecanismelor și metodelor definite în programul „Orizont 2020”, în special a celor care facilitează dezvoltarea platformelor de servicii de tip PaaS (*Platform as a service* – platforma ca serviciu), SaaS (*Software as a service* – software-ul ca serviciu), IaaS (*Infrastructure as a service* – infrastructura ca serviciu) și a altor forme de cloud computing privat și hibrid bazat pe soluții publice.

4.2. CESE sprijină acțiunile care vizează realizarea strategiei europene în domeniul cloud computing-ului, în conformitate cu avizele sale anterioare pe această temă.

4.3. În ce privește instituirea unor parteneriate public-privat contractuale europene (PPPC), așa cum sugerează Comisia, CESE se declară în favoarea lor, însă consideră esențială formularea clară a unei strategii pe termen lung și a politicilor de cercetare-dezvoltare și financiare asociate acestora.

4.4. CESE atrage atenția asupra necesității de a asigura o finanțare adecvată pentru activitățile de cercetare și implementare în domeniile în care în următorii ani va avea loc dezvoltarea cea mai rapidă și care sunt esențiale pentru menținerea concurenței uniunii economice la nivel global. Printre acestea se numără procesarea marilor fluxuri de date (big data), internetul obiectelor (IoT) și rețelele de comunicații electronice de nouă generație (NGN), inclusiv cele în curs de dezvoltare, care utilizează tehnologia 5G și cele ulterioare, precum și garantarea securității cibernetice.

4.5. CESE subliniază importanța preciziei și a fiabilității rezultatelor obținute din tratarea big data și ale sistemelor de analiză a datelor și a sistemelor de căutare. Prin urmare, este esențială sprijinirea cercetării și a activităților de implementare, între altele în domeniul căutării semantice, al analizei datelor geospațiale și al prelucrării rapide a datelor de mare volum. Necesitatea asigurării unor mijloace corespunzătoare pentru activitățile de cercetare este extrem de relevantă în contextul tendinței de reducere a bugetelor în statele membre și la nivelul Consiliului – de la 9 miliarde la 1,4 miliarde.

4.6. Finanțarea activității de dezvoltare și a întreprinderilor inovatoare la început de drum este deosebit de importantă în economia digitală, deoarece încă nu există suficiente mecanisme de finanțare adaptate nevoilor acestora. Finanțarea sectoarelor noilor tehnologii trebuie să constea în utilizarea înțeleaptă a mijloacelor programului „Orizont 2020” și ale altor programe centrale de cercetare ale UE, precum și a resurselor bugetare ale statelor membre și în stimularea colaborării strategice cu întreprinderile private prin intermediul parteneriatelor public-privat contractuale (PPPC).

4.7. Pentru valorificarea pe deplin a potențialului economiei bazate pe date este foarte importantă calificarea lucrătorilor în așa fel încât aceștia să dețină competențe de muncă pentru noile profesii și sectoare ale economiei în curs de apariție. Acest lucru este cu atât mai important, cu cât, conform prognozelor, în 2020, 80 % din locurile de muncă vor necesita cunoștințe și competențe digitale.

4.8. CESE consideră că este necesar să se pună un accent mai mare pe o educație care să le ofere tuturor competențe digitale corespunzătoare și capacitatea de a beneficia de aparatură și serviciile digitale, tot mai răspândite în viața economică și socială, în administrație și în cultură. O astfel de educație trebuie să cuprindă toate etapele și formele: de la învățământul primar la învățarea pe tot parcursul vieții.

4.9. CESE subliniază importanța elaborării unor noi cadre și mijloace de reglementare, vizând schimbările care se apropie și adaptate nevoii de dezvoltare a economiei bazate pe date.

4.10. În cadrul politicii de reglementare și în continuarea avizului său privind guvernanța internetului (TEN/549), CESE consideră că trebuie să se acorde o atenție deosebită gestionării lanțului valoric pe internet, pentru a se asigura o repartizare a beneficiilor aduse de serviciile și produsele digitale proporțională cu costurile de investiție pentru toți furnizorii de servicii și pentru toate conținuturile vizate din cadrul acestui lanț valoric.

4.11. CESE atrage atenția asupra necesității unei implementări eficiente a mecanismelor descrise și concepute, de exemplu, în regulamentul eIDAS, care au ca scop creșterea încrederii în economia digitală prin asigurarea unor norme legale coerente în Uniune în ce privește interacțiunea electronică dintre întreprinderi, cetățeni și organele publice.

4.12. În acest sens, este tot mai important să se atragă atenția asupra impasului care pare să afecteze negocierile interinstituționale pe tema Regulamentului privind protecția datelor, aflat la nivelul Consiliului de mai multe luni, fără să se întrevadă vreo soluție. Această situație cauzează în mod clar prejudicii pentru toate părțile interesate, mai ales că este vorba de aspecte atât de importante pentru dezvoltarea deplină a potențialului unei economii bazate pe date.

4.13. Noile cadre de reglementare trebuie, pe de o parte, să asigure posibilitatea de dezvoltare a firmelor care participă la piață și să sprijine inovarea și concurența, iar pe de altă parte să asigure siguranța tranzacțiilor economice, protecția drepturilor consumatorilor și a vieții private a acestora. Garantarea securității cibernetice este deosebit de importantă deoarece în rețelele informatice și în cloud se vor găsi tot mai multe date foarte importante din punctul de vedere al economiei și al societății, printre care și date sensibile, cum ar fi cele medicale.

4.14. CESE atrage atenția asupra faptului că în comunicare se acordă relativ puțină atenție problemelor privind dreptul de proprietate asupra datelor, precum și importanței elaborării de noi soluții pentru protecția proprietății intelectuale, adaptate nevoilor economiei digitale, incluzându-se industriile creative, care în anii imediat următori vor reprezenta unul dintre domeniile cu o dezvoltare dinamică.

4.15. CESE se declară deschis spre a colabora cu alte organizații pentru consolidarea încrederii consumatorilor în serviciile economiei digitale și pentru formularea de programe și strategii pe termen lung și de programe educaționale care să ajute la punerea lor în aplicare.

Bruxelles, 21 ianuarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind măsurile pe care Uniunea le poate adopta în ceea ce privește efectul combinat al măsurilor antidumping sau antisubvenții și al măsurilor de salvagardare (text codificat)

[COM(2014) 318 final – 2014/0164 (COD)]

(2015/C 242/12)

La 20 octombrie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind măsurile pe care Uniunea le poate adopta în ceea ce privește efectul combinat al măsurilor antidumping sau antisubvenții și al măsurilor de salvagardare (text codificat)

COM(2014) 318 final – 2014/0164 (COD).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este pe deplin satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de a 504-a sesiune plenară, din 21 și 22 ianuarie 2015 (ședința din 21 ianuarie), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 219 voturi pentru, 1 vot împotrivă și 10 abțineri.

Bruxelles, 21 ianuarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

ISSN 1977-1029 (ediție electronică)
ISSN 1830-3668 (ediție tipărită)



Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

RO